

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

Slovo

30. jún 2024

13 – 14

Ad limina apostolorum

SLOVENSKÍ BISKUPI VO VEČNOM MESTE

Úcta k ikone Matky ustavičnej pomoci

O PRVEJ REGISTROVANEJ KÓPII TEJTO IKONY NA SLOVENSKU

Milosrdní samaritáni z Markovej

ROZHOVOR O RODINE ULMOVCOV, KTOREJ POZEMSKÁ PÚŤ
SA SKONČILA NA ÚSVITE 24. MARCA 1944 POPRAVOU

3 SVÄTÝ OTEC

Daniel Comboni,
apoštol Afriky a prorok
misie

4 TÉMA

Úcta k ikone Matky
ustavičnej pomoci

8 ROZHOVOR

Milosrdní samaritáni
z Markovej

10 IKONA

Iverská – Montrealská
ikona Bohorodičky

12 BIBLIA

Biblickí muži – Lót

14 LITURGIA

Cirkevné sprievody

19 PRÍBEH

Manželstvo je láska (2)

20 PREDSTAVUJEME

Centrum pre mládež
Košickej eparchie

22 REPORTÁŽ

Kultúrny, historický
a duchovný zážitok

24 ROZHOVOR

Pozostatky veľkej vojny

36 UDALOSŤ

K prahu Večného mesta

36 VÝROČIE

Kolčovodlužanská
storočnica

NAPÄTIA V NÁS

» vладыka Marián Andrej PACÁK CSsR

Napätie sprevádza spoločnosť od jej vzniku a je súčasťou každej pospolitosti. Spôsobuje ho rôznorodosť jednotlivcov v spoločnosti, z ktorých má každý svoje vlastné potreby, a taktiež rôznorodosť záujmov jednotlivých skupín, v ktorých sú jednotlivci prirodzene organizovaní. V priebehu času však nároky na jeho zvládanie rastú. Do ľudského života každým dňom vstupuje stále väčšie množstvo informácií, ktoré často prevyšujú schopnosť človeka ich spracovať. Nedá sa nespomenúť fakt, že sú mnohokrát komunikované s pridanou hodnotou – vyvolať emóciu. S prežívaním napätia sa stretol každý, a hoci napätie pociťujeme aj vo chvíľach, keď očakávame niečo pozitívne, je spájané skôr s negatívnym významom.

Pravdou je, že vzniknuté napätie, nech je akéhokoľvek druhu, nie je statické. Je to dynamický proces so silnou tendenciou sa rozpínať. Postupne a nenápadne do nášho života vnáša nedorozumenia, nezhody, hnev, odsudzovanie a nakoniec ostaneme prekvapení, kde a ako sa zrodila samotná nenávisť, ktorej začiatok je už dávno stratený v spleti malých frustrácií. Takto poškodzuje duševné zdravie človeka i spoločnosť. A na tejto úrovni to už nie je maličkosť, ktorá by mala ostať bez povšimnutia.

Aj keď napätia vznikajú bez toho, aby sme ich chceli, nesieme za ne zodpovednosť. V tom, že sa ich náležitým spôsobom snažíme zmierňovať, aby nám „neprerástli cez hlavu“. Z čím kratšej cesty sa vrátíme, tým je to ľahšie. Ak otáľame, zo strachu alebo z obavy vyvolať rozruch, riešenie je náročnejšie. Hľadať riešenie na vzniknuté nedorozumenia a snažiť sa o kompromisy sú našou každodennou úlohou. Podľa sociológov sa zmierňovanie napätia v spoločnosti dokonáva na viacerých úrovniach, z ktorých môžeme vybrať dve základné. Tá prvá sa týka človeka ako jednotlivca. Ide o to, aby každý začal od seba. Dobré je si premyslieť, čo hovorím, ako komunikujem, ako počúvam, aké informácie prijímam, ako ich vyhodnocujem. Potom sa zamyslieť, ako sa správam k svojim najbližším, k susedom, priateľom, kolegom či neznámym na ulici. Ako ich hodnotím a vnímam. Toto je východiskový bod pri zmierňovaní napätia a hľadaní efektívnych riešení.

Druhá úroveň je priestor v rámci komunit, ktoré navštevujeme alebo do ktorých patrime. Tam sa podľa sociológov dá robiť veľmi veľa vecí na spájanie a zblížovanie. Je to priestor, ktorý aktivizuje a podporuje človeka nielen ako individuálnu osobu, ale ako spoločenstvo. Takéto spo-

Kriváň | pevelis.com

čenstvo dokáže tvoriť dobro, zblížovať rôzne vrstvy spoločnosti a prispievať k zmierňovaniu napätia v nej.

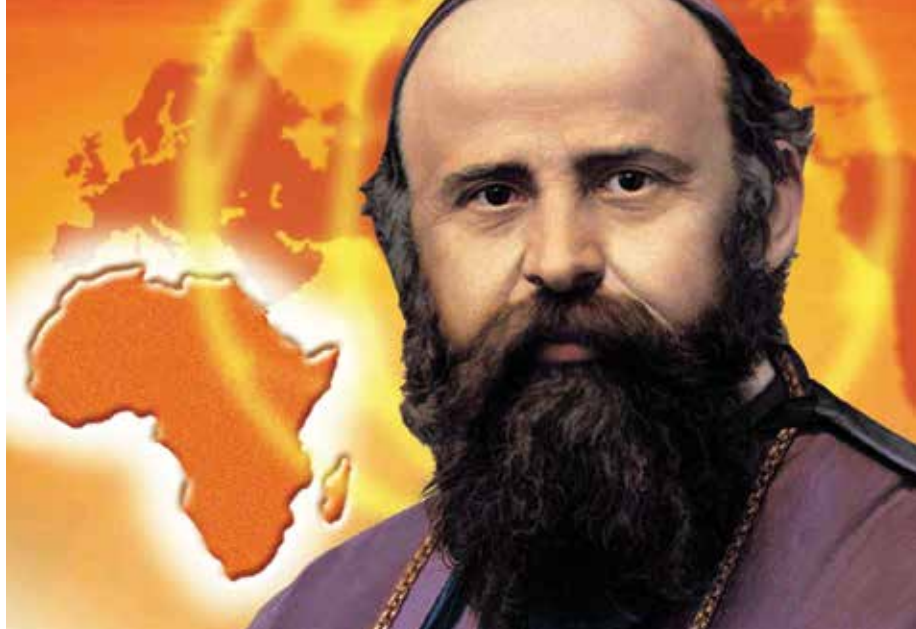
Napätia v spoločnosti vždy boli, sú aj budú. Nemôžeme pred nimi utekať, musíme im zodpovedne čeliť. K zmiereniu napätia môže prispieť každý. Spoločnosť je taká, akí sú v nej ľudia. Budme šíriteľmi pravdy, pokoja, dobra a zmierenia. Budme odvážni a verme, že nie sme v tom sami. Ježiš je s nami po všetky dni až do skončenia sveta.

Marián Andrej

Recyklujte tento časopis: DARUJTE HO PRIATEĽOM.

combonianos.org.br

sa všetci kresťania stali protagonistami evanjelizačnej činnosti. V tomto duchu premýšľal a konal integrálnym spôsobom, zapájal miestny klérus a podporoval laickú službu katechéto. Katechéti sú pokladom Cirkvi, katechéti sú tí, ktorí evanjelizáciu rozvíjajú. Takto koncipoval aj ľudský rozvoj, staral sa o umenie, povolania, podporoval úlohu rodiny a žien pri premene kultúry a spoločnosti.

Comboniho veľké misionárske nadšenie však nebolo primárne výsledkom ľudského úsilia: nepoháňala ho iba odvaha ani ho nemotivovali len dôležité hodnoty ako sloboda, spravodlivosť a pokoj. Jeho horlivosť sa rodila z radosti z evanjelia, čerpala z Kristovej lásky a viedla k láske ku Kristovi! Svätý Daniel napísal: „Misia taká náročná a namáhavá, ako je naša, nemôže žiť z patiny, z pokrytecky pokrivených subjektov plných sebeckta a egocentrizmu, ktorí sa nestarajú tak, ako by sa mali starať o zdravie a obrátenie duší.“ A Comboni dodal: „Musíme ich zapáliť láskou, ktorá má svoj zdroj v Bohu a v Kristovej láske; a keď človek skutočne miluje Krista, potom sú nedostatky, utrpenia a mučenie sladkosťou.“ (Spisy, 6 656) Jeho túžbou bolo vidieť horlivých, radostných a oddaných misionárov – ako napísal – „svätých a schopných. [...] Po prvé: svätých, to znamená bez hriechu a pokorných. Ale to nestačí: je potrebná láska, ktorá robí ľudí schopnými“ (Spisy, 6 655). Zdrojom misionárskej schopnosti je teda pre Comboniho láska, najmä horlivosť prijať utrpenie druhých za svoje. Jeho evanjelizačné nadšenie ho navyše nikdy nevedlo k tomu, aby pôsobil ako sólista, ale vždy v spoločenstve, v Cirkvi. Napísal: „Mám len jeden život, ktorý môžem zasvätiť zdraviu týchto duší, chcel by som ich mať tisíc, ktoré by som mohol spotrebovať na tento účel.“ (Spisy, 2 271)

Bratia a sestry, svätý Daniel svedčí o láske Dobrého pastiera, ktorý ide hľadať stratených a obetuje svoj život za stádo. Jeho horlivosť bola energická a prorocká, keď sa staval proti ľahostajnosti a vylúčeniu. Jeho svedectvo akoby opakovalo nám všetkým, mužom a ženám Cirkvi: „Nezabúdajte na chudobných, milujte ich, pretože v nich je prítomný ukrižovaný Ježiš, ktorý čaká na vzkriesenie.“ (úryvok z katechézy z 20. septembra 2023)

DANIEL COMBONI, APOŠTOL AFRIKY A PROROK MISIE

» Marek BARAN

Svätý Otec František vo svojich katechézach o apoštolskej horlivosti tentoraz predstavil veľkého misionára Afriky.

Dnes sa zastavíme pri svedectve svätého Daniela Comboniho. Bol to apoštol plný horlivosti pre Afriku. O týchto národoch napísal: „Zmocnili sa môjho srdca, ktoré žije len pre nich.“ (Spisy, 941) „Zomriem s Afrikou na perách.“ (Spisy, 1 441) Aké je to krásne! Je to vyjadrenie človeka milujúceho Boha a milujúceho bratov a sestry, ktorým slúžil na misii a ktorým vždy neúnavne pripomínal, že „Ježiš Kristus trpel a zomrel aj za nich“ (Spisy, 2 499; 4 801). Potvrďoval to v kontexte charakterizovanom hrôzou otroctva, ktorého

bol svedkom. Comboni si vo svetle Krista uvedomil zlo otroctva; pochopil tiež, že sociálne otroctvo má korene v hlbšom otroctve, v otroctve srdca, hriechu, z ktorého nás Pán oslobodzuje.

Po počiatočnom období v Afrike musel zo zdravotných dôvodov misiu opustiť. Vela misionárov zomrelo po náказe chorobami, a to v dôsledku nedostatočného poznania miestnych skutočností. Kým však iní z Afriky odchádzali, Comboni zostal. Po určitom čase rozlišovania pocítil, že Pán ho inšpiroval novým spôsobom evanjelizácie, ktorý zhrnul do týchto slov: „Zachrániť Afriku Afrikou“ (Spisy, 2 741). Svätý Daniel Comboni si želal, aby

Vo svojej meditácii pred modlitbou *Anjel Pána* pápež František pripomenul: Musíme mať stále na pamäti, že Ježiš vzal chlieb, lámal ho a dával im ho, a preto nás spoločenstvo s ním robí schopnými stať sa tiež chlebom lámaným pre iných, schopných deliť sa o to, čo sme a čo máme. Svätý Lev Veľký hovorieval: „Naša účasť na Kristovom tele a krvi nesmeruje k ničomu inému, ako k tomu, aby sme sa stávali tým, čo prijímame.“

(*Kázeň XII o umučení*, 7) Bratia a sestry, k tomu sme povolani: aby sme sa stali tým, čo prijímame, aby sme sa stali „eucharistickými“, teda ľuďmi,

ktorí už nežijú pre seba (porov. *Rim 14, 7*) v logike vlastníctva a konzumu, ale ktorí vedia zo svojho života urobiť dar pre iných. Vďaka Eucharistii sa tak stávame prorokmi a budovateľmi nového sveta: keď prekonávame sebeckta a otvárame sa láske, keď pestujeme putá bratstva, keď máme účasť na utrpení našich bratov a sestier a delíme sa o svoj chlieb a zdroje s tými, ktorí sú v núdzi, keď dávame svoje talenty k dispozícii všetkým, vtedy lámeme chlieb svojho života ako Ježiš. (Marek Baran)

ÚCTA K IKONE MATKY USTAVIČNEJ POMOCI

» Metod LUKAČIK CSsR

Ikona Matky ustavičnej pomoci patrí k najrozšírenejším ikonám Božej Matky na svete. Jej starobylý originál sa nachádza v Kostole sv. Alfonza v Ríme. Odtiaľ začali prúdiť do celého sveta jej oficiálne overené a zaregistrované kópie. Jedna z nich sa nachádza aj v Stropkove. Je to vôbec prvá overená kópia ikony Matky ustavičnej pomoci na Slovensku a v tomto roku si pripomínáme sto rokov od jej vystavenia v Stropkove.

História ikony Matky ustavičnej pomoci bola a je predmetom rôznych vedeckých výskumov. Preto sa môžeme stretnúť aj s rôznymi verziami, dokonca i s protirečivými dôkazmi. Jej začiatky sú na najväčšom ostrove v Egejskom mori, na Kréte, asi v 14. – 15. storočí, keď mohla byť namaľovaná. Podľa tradície ju jeden kupec ukradol z istého pútnického miesta na Kréte a priniesol ju do Ríma. Najprv si ju ponechal u seba doma. Keď však zomieral, zveril ju svojmu priateľovi a požiadal ho, aby ju dal na verejnú úctu do nejakého rímskeho kostola, ale aj u toho priateľa ikona zostala v skrytosti a súkromí, keďže si ju jeho rodina takisto veľmi obľúbila.

Až zázračnými snami a videniami sa začala sama Panna Mária dožadovať, aby bola jej ikona v chráme. V jednom sne šesťročnému dievčatku sa Panna Mária nazvala Matkou ustavičnej pomoci a odvtedy nesie ikona tento titul. Malému dievčatku označila aj presné miesto, na ktorom si priala mať túto ikonu: „V Kostole svätého Matúša na Via Merulana medzi Bazilikami Panny Márie Väčšej a Lateránskou bazilikou svätého Jána.“ A tak ikonu 27. marca 1499 v slávnostnej procesii preniesli do Kostola svätého Matúša, čo je už dosvedčené dokumentmi. Tu bola takmer 300 rokov a tešila sa nepretržite veľkej úcte.

Matka ustavičnej pomoci si mnohými vypočutými modlitbami a zázrakmi získala srdcia Rimanov. Ale počas okupácie Ríma napoleonskými vojskami bol Kostol sv. Matúša zničený a ikonu ukryli v kaplnke augustiniánov. Tam upadla do zabudnutia. Po takmer 70 rokoch bola však znovu objavená. Starý rehoľný augustiniánsky brat Augustín o nej s láskou často rozprával jednému miništrantovi. Ten miništrant sa volal Michael Marchi a v roku 1855 vstúpil do rehole redemptoristov. Keď sa v spoločenstve redemptoristov spomínalo na túto zabudnutú zázračnú

ikonu (nový redemptoristický Kostol sv. Alfonza stál presne na mieste bývalého Kostola sv. Matúša), spomenul si, že o nej počul, ba dokonca ju aj v kláštore augustiniánov videl. A tak generálny predstavený redemptoristov napísal pápežovi Piovi IX. list, v ktorom ho žiadal o to, či by mohli mať redemptoristi túto ikonu vo svojom Kostole sv. Alfonza, ktorý len nedávno postavili. Pápež nielen súhlasil, ale ich aj poveril novou misiou – urobiť ju známou na celom svete. Najprv bola ikona zreštaurovaná a 26. apríla 1866 znovu vystavená v kostole redemptoristov. Tak sa začalo nové obdobie šírenia tejto úcty vďaka misijnému charakteru služby redemptoristov, pri ktorej im bola Mária spoločníčkou a spolupútničkou.

Medzi prvými pútnikmi k ikone bol sám pápež Pius IX. Ďalšie zreštaurovanie ikony sa udialo v roku 1994 a poskytlo príležitosť na hĺbkový vedecký výskum tejto ikony. Rádiokarbonová analýza (¹⁴C) datovala drevo tejto ikony do obdobia medzi rokmi 1300 a 1450. Diagnostický výskum dospel k záveru, že ikona namaľovaná na dreve bola napísaná niekedy okolo roku 1725. A tak sa rozlišuje drevo ikony a jej maľba v rôznych časových obdobiach. Historici sa stále namáhajú nad správnym ustálením faktov a vysvetlením niekoľkých nejasností. Jedno je však isté – ide o veľmi vzácnu starobylú ikonu a predovšetkým veľmi obľúbenú medzi veriacim ľuďom.

Prizrieme sa na ňu teraz dôkladnejšie. Je namaľovaná na doske temperovou technikou. Doska je pravdepodobne cédrová alebo z iného ihličnatého dreva. Podľa iného autora je doska z orechového dreva. Ani v rozmeroch ikony nie sú jednotné názory. Jedni hovoria o rozmeroch 52 na 41 cm, iné zas 53 na 41,5 cm. Na zlatom podklade vyniká postava Panny Márie, ktorá drží v náručí – na ľavej ruke – dieťaťko Ježiša. Tvár Panny Márie je oválna, pšeničnej farby, má olivové oči, čierne obočie dobre podkreslené, jemný nos, malé ústa, dlhé prsty. Je to východný typ ženskej krásy. Tunika má červenú farbu. Na krku a predlaktí je lemovaná zlatom. Blankytný plášť so zeleným podkladom je taktiež pretkávaný zlatom. Na Máriinom čele svietia dve hviezdy a viditeľný je aj čepiec zelenkastej farby.

Dieťaťko má gaštanové vlasy a trocha neproporcionálnu postavu. Oblečenú má zelenú tuniku, prepásanú červeným pásom. Plášť dieťaťka je hnedý a všetky šaty sú pretkávané zlatom. Z pravej nôžky Ježiška visí uvoľnený sandál. Koruny Márie a Ježiša sú neskoršieho pôvodu, ale počas posledných premien v chráme boli koruny z ikony odstránené. Na ikone sú aj dvaja archanjeli, ktorí držia nástroje umučenia. Na pravej strane drží archanjel Gabriel v rukách zakrytých plášťom kríž a klince. Na ľavej strane v podobnom postoji drží archanjel Michal nádobu, do ktorej je vložená kopija. Každá osoba na ikone je predstavená aj popisom: *Mater Theou* – Matka Božia, *Iesus Christos* – Ježiš Kristus, *Ho Archangelos Michael* – archanjel Michal, *Ho Archangelos Gabriel* – archanjel Gabriel.

Existuje niekoľko ikon Matky Božej Bolestnej, veľmi podobných ikone Matky ustavičnej pomoci. Jedny pochádzajú z benátsko-krétskej ikonopiseckej školy na Kréte. Základnou tematikou tejto školy bolo predstavenie Matky Božej Bolestnej. Niektorí odborníci sa prikláňajú k vysvetleniu, že ikona Matky ustavičnej pomoci bola namaľovaná skôr v Konštantínopole a odvodzujú jej pôvod od typu tzv. *hodigitrie*.

Vráťme sa ešte trošku k začiatkom novodobej histórie ikony Matky ustavičnej pomoci, teda odkedy je uctievaná v kostole redemptoristov v Ríme. Chrám sv. Alfonza je neogotický chrám s troma chrámovými loďami vyplnenými talianskym mramorom a peknou polychrómiou. Práce na jeho výstavbe sa začali v roku 1855. Jeho dĺžka dosahuje 42 metrov a šírka 14 metrov. Posviacka sa uskutočnila 3. mája 1859. Po slávnostnom prenesení ikony Matky ustavičnej pomoci do Kostola sv. Alfonza v apríli sa 5. mája 1866 prichádza pokloniť a pomodliť pred ikonu sám pápež Pius IX. O pár mesiacov neskôr ten istý pápež vydáva dekrét povoľujúci korunováciu ikony, čím chce vyzdvihnúť jej milostiplný charakter.

Samotný akt korunovácie sa konal 23. apríla 1867. Na druhý deň sa uskutočnila slávnostná procesia, na ktorej sa zúčastnilo početné duchovenstvo a veriaci nielen z blízkeho okolia chrámu, ale z celého mesta. Táto procesia

Národný pochod Hrdí na rodinu 2024

12. ročník

Jakubovo námestie,
Bratislava

20. júl 2024
o 15.00 h

**Manželstvo
chráni
deti!**

Farnosť sv. Cyrila a Metoda

MARIÁNSKE JUBILEUM V STROPKOVE

1924 - 2024

100

ROKOV

VEREJNEJ ÚCTY K IKONE MATKY USTAVIČNEJ POMOCI

PROGRAM

26. jún	VEČERNÉ BDENIE PRED IKONOU
27. jún	PROCESIA MESTOM S IKONOU
28. jún	MODLITBA CHVÁL
29. - 30. jún	MARIÁNSKE AKADÉMIE
1. - 3. júl	DUCHOVNÁ OBNOVA
4. - 5. júl	ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ

VEĽKÝ ARCHIEPARCHIÁLNY ODPUST 26. JÚN - 5. JÚL 2024

sa stala triumfálnym pochodom Matky Božej. Pápež Pius IX. dostal od generála kongregácie redemptoristov Mikuláša Maurona kópiu ikony Matky ustavičnej pomoci, ktorú umiestnil vo svojej domácej kaplnke. Potvrdil aj Arcibratstvo Matky ustavičnej pomoci a sám sa stal jeho členom. V 20. storočí venovali zvláštnu pozornosť ikone Matky ustavičnej pomoci aj ďalší veľkí pápeži ako sv. Ján XXIII., sv. Pavol VI. a slovanský pápež sv. Ján Pavol II., ktorý si ju bol v júni 1991 aj osobne uctiť v Kostole sv. Alfonza. Redemptoristi vybudovali stovky nádherných chrámov zasvätených Matke ustavičnej pomoci. Na Slovensku k nim patrí gréckokatolícky Chrám Matky ustavičnej pomoci v Starej Ľubovni. Ale aj ďalšie gréckokatolícke chrámy majú jej patronát, napr. v Snine či v Dargove. Počas farských misií a rekolekcií redemptoristi

priniesli ikonu aj do mnohých iných chrámov. O ikone bolo vydaných viac ako tisíc publikácií. Prvú vernú kópiu rímskej ikony daroval otec Eduard Douglas CSsR do chrámu redemptoristov v Liverpoole (Bishop Eton) už v máji 1866. Jedna z takých overených a registrovaných kópií je aj v Stropkove. 27. marca 1871 vzniklo pri Chráme sv. Alfonza pre všetkých ctiteľov Matky ustavičnej pomoci Bratstvo Matky ustavičnej pomoci, neskôr premenované na arcibratstvo. V Kostole sv. Alfonza v USA (v Saint Luis) v roku 1928 zaviedli novú pobožnosť k Matke Božej, nazvanú neskôr *Ustavičná novένα*. Tvorcom tejto pobožnosti bol redemptorista Andrej Brovne. Táto novένα zložená z kázne, piesní a prosieb, ako aj ľudmi písaných poďakovaní a prosieb, sa konala každý utorok. Pobožnosť sa rýchlo rozšírila po celom svete. Dobré je spomenúť, že

zvlášť je ikona uctievaná na predmestí Manily Baclaran na Filipínach, kde sa počas jedného dňa novény zide aj stotisíc veriacich. V Európe sa konala po prvýkrát v roku 1943 v írskom Belfaste. V Poľsku v roku 1951 v Gliwiciach a na Slovensku sa začala začiatkom deväťdesiatych rokov v Starej Ľubovni, v Stropkove a v Michalovciach, kde sa koná každú stredu.

Aj na Slovensku sa kult ikony Matky ustavičnej pomoci rozšíril rýchlo. Začal sa ľudovými misiami, ktoré redemptoristi z Čiech začali robiť v roku 1875, a potom sa ešte viac rozmohol, keď bol založený v roku 1921 aj prvý kláštor redemptoristov na Slovensku, v Stropkove. Jednou z misií redemptoristov je aj šíriť kult k Matke ustavičnej pomoci a skrze Máriu privádzať ľudí k Ježišovi Vykupiteľovi. Nevieime, kedy presne prišla ikona Matky ustavičnej pomoci do Stropkova, ale vieme, že už v roku 1922 bola v Ríme namaľovaná a zaregistrovaná ako hodnoverná kópia rímskeho originálu. Stropkovská ikona je totiž prvá oficiálna kópia ikony Matky ustavičnej pomoci na Slovensku. To, čo však už máme historicky podložené a overené, je, že táto ikona bola inštalovaná na verejnú úctu v kláštornej kostole 15. augusta 1924, keď sa konala na jej počesť aj trojdňová duchovná obnova. Počas troch dní prichádzali mnohé procesie z okolitých farností a konali sa slávnostné liturgie a rôzne pobožnosti.

Na hlavnej procesii s ikonou mestom sa zúčastnilo okolo desaťtisíc ľudí. Neskôr sa v Stropkove, keďže túto prvú komunitu redemptoristov tvorili spolubratia dvoch obradov, konali dve slávnosti Matky ustavičnej pomoci, jedna podľa gregoriánskeho kalendára 27. júna pre rímskokatolíkov a o dva týždne neskôr podľa juliánskeho kalendára pre gréckokatolíkov. Odvtedy už sto rokov Panna Mária Matka ustavične pomáha všetkým, ktorí sa k nej s dôverou utiekajú a vrúcne ju o pomoc prosia. Prvých dvadsaťpäť rokov bola ikona umiestnená v rímskokatolíckom kláštornej Kostole Najsvätejšej Trojice, kde prebývala aj prvá dvojbradová komunita redemptoristov. Neskôr, keď už bol postavený nový gréckokatolícky Chrám sv. Cyrila a Metoda, presnejšie od 3. septembra 1949 (predvečer posviacky novej cirkvi) ďalších 75 rokov prebýva v redemptoristickom Chráme sv. Cyrila a Metoda. Aj tu sa uctieva ikona *Ustavičnou novénou* každú stredu večer, ale aj každodennou modlitbou ruženca, Akatistom k Matke ustavičnej pomoci či Molebenom k Presvätej Bohorodičke.

UNOS NEVIEST (1)

Blitzkovýchodné dievča s úsmevom | James Gordon / Wikimedia.org

Posledné kapitoly knihy sudcov završujú mýtický cyklus príbehov o sformovaní kmeňov Izraela a ich ľudu. Tento text zachytáva chaos v spoločenskej situácii a akúsi občiansku vojnu medzi kmeňom Benjamín a zvyškom Izraela. Kapitoly 19 – 20 odhaľujú pôvodný ohavný čin Benjamínovcov, ktorý mal za následok agresívnu odpoveď zvyšku Izraela s výsledným zničením kmeňa Benjamín a všetkých jeho miest. Kapitola 21 opisuje proces zmierenia medzi bojujúcimi kmeňmi Izraela vo forme zastavenia agresívneho správania a opätovnou integráciou znepriateleného kmeňa Benjamín skrze násilné, ale spoločensky schválené „obchodovanie so ženami“.

V úvode poslednej kapitoly knihy sudcov sa čitateľ prvýkrát dozvedá o prísaha, ktorá bráni výmene žien s kmeňom Benjamín slovami: „Nik z nás nedá Benjamínovcovi svoju dcéru za manželku.“ V tradičnej kultúre transfer žien vytvára mier prostredníctvom vzájomnej politickej a ekonomickej závislosti. Odopierať také cenené komodity, akými boli „mladé ženy“, znamenalo pretrhnúť väzby a zabrániť akejkoľvek pozitívnej interakcii. Izraeliti sú vyobrazení, ako ľutujú, že urobili tento krok proti Benjamínovcom „svojmu príbuznému“, a hľadajú spôsob, ako obnoviť celistvosť všetkých kmeňov Izraela. Zmierenie medzi príbuznými a vytvorenie jednotnej skupiny, či dokonca národa je dôležitou biblickou témou, ktorá sa objavuje hlavne v Prvej a Druhej knihe kroník v rámci túžby po unifikácii severného a južného kráľovstva. Táto téma sa však objavuje aj v skorších biblických materiáloch. Súperenie medzi bratmi sa pravidelne končí zmierením, ako je to v príbehoch o Ezauovi a Jakubovi (Gn 33, 1 – 4) a o Jozefovi a jeho bratoch (Gn 45, 1 – 9). V knihe sudcov 21 sa tak po súperení začína proces zmierenia. Prísaha zavrhuje výmenu žien s kmeňom Benjamín môže byť spomenutá v úvode kapitoly

21 pre dramatický efekt, aby sa zdôraznil prechod od vojny k mieru, od nepriateľstva k zmiereniu.

Plač ľudu, otázky nasmerované k Bohu, stavenie oltára a prinášanie obetí (Sdc 21, 3 – 4) poukazujú na túžbu po Božej rade tak ako v texte Sdc 20, 26 – 28. Tentoraz však Boh ostáva ticho. Akt zmierenia si vyžaduje obetného baránka. Obetný baránok jednej skupiny umožňuje rehabilitáciu skutočného zdroja napätia – Benjamínovcov. V rámci veľkej transjordánskej dŕžavy kmeňa Manasses je aj skupina obyvateľov Jábese Galaádskeho, ktorí sú obetovaní, aby sa dosiahol znovuzjednotenie väčšieho ľudu, Izraela. Obyvatelia Jábese Galaádskeho sú vykreslení ako nelojálni členovia izraelskej vojenskej aliancie, ktorí neuposlúchli volanie do zbrane. Tí, ktorí sa nelojálne vyhýbajú vojenským povinnostiam v rámci zväzkov zmluvy, musia zomrieť, ale zdá sa, že do tej chvíle nikomu nenapadlo loviť takýchto nelojálnych členov koalície, kým sa neobjavila potreba mladých žien. Vykonanie kлятby a vyvraždenie obyvateľov Jábese Galaádskeho je akt uskutočnený s cieľom uvoľniť panenské dievčatá pre kmeň Benjamín. Rovnako ako v Numeri 31, 17 – 18, v rámci špeciálneho príkazu na vyvraždenie je ušetrená skupina panenských dievčat. Ústrednou charakteristikou totálnej vojnovnej ideológie je pritom zničenie ľudských bytostí bez ohľadu na pohlavie, vek alebo vojenský stav. Ale v knihe sudcov a Numeri zákaz umožňuje šetriť panenské ženy ako nepoškrvnenú a nepoznačenú korisť. Sú to prázdne tabuľky, ktoré možno vlastniť a definovať manželstvom s mužmi z kmeňa Benjamín. Bohužiaľ sa ukazuje, že tieto ženy ukradnuté spomedzi zmasakrovaného obyvateľstva Jábese Galaádskeho nestačia na to, aby pokryli potreby kmeňa Benjamín a spečatili tak zmierenie. Je potrebná ďalšia obeť. (Luboš Pavlišinovič, dokončenie v budúcom čísle)

JEDNOHUBKY VIERY

POCHYBUJÚCIM DOBRE RADIŤ (1)

Poradenstvo dnes patrí medzi uznávané odbory a neraz aj celkom výnosný biznis. Existuje poradenstvo pre investície, pre finančné služby, pre prípravu projektov, pre rozvoj ekonomiky a čo ja viem, čo ešte. Potom máme celú sieť psychologických poradičov, manželských poradičov, materských poradičov, právnych poradičov atď. Nechať sa poradiť je znakom dôvery v kompetenciu a dobrý úmysel niekoho iného. Kompetencie sa získavajú primeraným štúdiom a zbieraním skúseností, zatiaľ čo dobrý úmysel je ťažšie overiteľný alebo merateľný. V obchodnej sfére by, samozrejme, nedostatok dobrého úmyslu a z neho vyplývajúce úmyselné zlé rady viedli k strate dôvery klienta, ku krachu, ale aj k právnym postihom.

Myslím si však, že tretí skutok milosrdenstva – „pochybujúcim dobre radiť“ – nehovorí o profesionálnom platenom poradenstve v nejakej technickej veci. Rady a pochybnosti, o ktorých hovorí, sú skôr z kategórie

existenciálnych pochybností. Človek si kladie otázku, na akých základoch môžu robiť svoje životné rozhodnutia. To, že si takéto otázky kladie, svedčí o jeho rozumnosti, ale aj o jeho zodpovednosti. Francúzsky filozof 17. storočia René Descartes to zhrnul do svojej známej vety *Dubito ergo cogito, cogito ergo sum – Pochybujem, teda myslím, myslím, teda som*. Samotná pochybnosť nemusí byť negatívnym javom, práve naopak, je znakom kritického myslenia a túžby poznať pravdu. Aj Jánovi učeníci sa pýtali Pána Ježiša: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ (Lk 7, 20) Nesmieme však túto schopnosť zamieňať s tendenciou všetko spochybňovať, neveriť nikomu a ničomu, už len tak, akoby z princípu. To by totiž viedlo k tomu, že by sme žili vo svete, v ktorom sa nemáme o čo oprieť, od čoho odvíjať súradnicový systém svojich hodnôt. (vladyka Cyril)

MILOSRDNÍ SAMARITÁNI Z MARKOVEJ

» Richard FUČKO

V roku 1935 Boh spojil manželstvo Viktórie a Jozefa Ulmorcov. Požehnal im sedem detí, no pre lásku k blíznym sa ich pozemská púť skončila na úsvite 24. marca 1944 popravou, pretože ukrývali Židov. Ich cesta v srdciach obyvateľov Markovej pokračovala, až kým ich príbeh neprerástol nielen ju, ale aj celé Poľsko. 10. septembra minulého roka bola výnimočne blahorečená celá rodina.

Martin Tokár (30) pochádza zo Svidníka. Po prijatí kňazskej vysviacky v roku 2020 odišiel spolu s manželkou Jankou do Trumau (Rakúsko), kde sa venoval postgraduálnemu štúdiu morálnej teológie a pastorácii vysokoškolských študentov, a následne v roku 2022 obhájil licenciát na *International Theological Institute* – *Catholic University*. Aktuálne druhý rok pôsobí ako kaplán vo farnosti Kružlov. Popri svojej pastoračnej službe odbornou činnosťou pomáha rade KBS pre rodinu.

Skôr ako sa rozhovor posunie do historických svedectiev, ako si sa dostal k rodine Ulmorcov ty osobne?

Začiatkom minulého leta som zachytil informáciu o blížiacom sa blahorečení rodiny Ulmorcov v poľskej Markovej. Následne som bol oslovený tajomníkom rady KBS pre rodinu Richardom Kucharčíkom s možnosťou stať sa súčasťou organizačného tímu pripravovanej beatifikácie. Mojou úlohou bolo predovšetkým spravovanie slovenskej verzie poľskej webovej stránky, obsahujúcej všetky potrebné detaily týkajúce sa samotného blahorečenia, ako aj životného príbehu tejto rodiny. Neoddeliteľnou súčasťou tejto služby bolo tlmočenie informácií a príspevkov z poľského jazyka do slovenčiny. Vďaka tejto prekladateľskej činnosti som mal jedinečnú príležitosť podrobnejšie spoznať život rodiny Ulmorcov a osobitne príbeh ich mučeníckej smrti.

Zaiste neboli jediní, ktorí nestratili ľudskosť v ťažkej dobe. Prečo boli beatifikovaní práve oni?

Myslím si, že každá doba si vyžaduje osobitné vzory svätosti, preto Cirkev starostlivo vyzdvihuje na oltár práve tých, ktorých životný príbeh bude aktuálnym a silným odkazom a povzbudením pre ostatných. Bolo zaiste množstvo ľudí, ktorí veľkodušne pomáhali prenasledovaným Židom vo vtedajšej neľahkej situácii. V súčasnosti sme však svedkami mnohých útokov práve na inštitút manželstva a rodiny. Preto som presvedčený, že

práve vyzdvihnutie rodiny Ulmorcov a spôsobu ich kresťanského života sa stalo významným krokom, ktorý prispeje k znovuobjaveniu hodnoty a dôstojnosti manželského a rodinného života.

Bola už niekedy kanonizovaná celá rodina, prípadne manželský pár?

Doposiaľ bolo kanonizovaných viacero manželských párov, ale blahorečenie rodiny Ulmorcov bolo obzvlášť mimoriadnou udalosťou, pretože jediným aktom blahorečenia bola celá rodina – rodičia Jozef a Viktória spolu so svojimi siedmimi deťmi – slávnostne povýšená na oltár.

Je známe aj niečo o manželskom/rodinnom živote Viktórie a Jozefa Ulmorcov?

Obaja vyrastali v hlboko veriacich rodinách a aj svoj manželský a rodinný život postavili na základoch viery a lásky k Bohu a bližnému. Jozef bol známy tým, že založil prvú ovocnú škôlku v Markovej a pravdepodobne jeho zásluhou sa v tejto oblasti objavili štepené jablone. Okrem záhradníctva sa venoval aj včelárstvu či chovu priadky morušovej. Jozefovou najväčšou vášňou však bolo fotografovanie, vďaka ktorému dokumentoval každodenný život obyvateľov Markovej. Mnohé z fotografií sa zachovali podnes. Viktória sa vyznačovala pohostinnosťou a radosťou z každej návštevy v jej dome. Bola vždy usmievavá a srdečná. Ich manželský život bol naplnený pokojom, čestnosťou, úctou i miernosťou pri získavaní hmotných dohier.

Ako utkveli v pamäti dedinčanov?

Na rodinu Ulmorcov sa zachovalo množstvo svedectiev a spomienok obyvateľov Markovej. Spomínajú najmä na ich jednoduchý a pracovitý život, ochotu pomôcť každému, kto to potreboval. Asi najžiarivejšou spomienkou na nich je ich obetavosť, ktorú neváhali prejavovať osmim Židom, ktorých sa rozhodli ukryť vo svojom dome, a to aj napriek tej najväčšej hrozbe – smrti. Sme si vedomí toho, že takto riskovať a obetovať svoj vlastný život i životy svojich detí kvôli druhým nie je vôbec jednoduché. „To dokáže iba človek veľkého ducha a veľkej odvahy,“ spomína Viktóriin synovec. Okrem iného dedinčania spomínajú, ako Jozef často hovorieval: „Nesúď druhého, nebudeš súdený“ či „Niekedy je ťažšie prežiť deň dobre, než napísať knihu.“

Počas procesu beatifikácie im naši starší bratia vo viere udelili titul *Spravodlivý medzi národmi*, ale mohli ho dostať iba dospelí. Ako vnímaš toto prorocké gesto?

Jozef a Viktória získali toto ocenenie počas procesu ich beatifikácie v roku 1995 ako uznanie, že

s nasadením vlastného života zachránili prenasledovaných Židov počas hitlerovskej okupácie. V ekumenickej rovine to osobne vnímam ako obrovský prejav vďaky zo strany našich „starších bratov“ kresťanským manželom za ich obetavú lásku. Ulmovci, žijúc evanjelium, vydali najkrajšie svedectvo o kresťanskej láske, ktorá je v každom ohľade bezpodmienečná a nebojí sa ani smrti. Táto skutočnosť bola zároveň aj predmetom ich blahorečenia, ktorým sa im dostalo ešte väčšej pocty, keďže boli už ako celá rodina vyzdvihnutí na oltár ako vzor svätosti. A teda skrze svedectvo svojho života získali to najkrajšie ocenenie – večnú slávu v nebi.

Zvyčajne sa liturgická spomienka slávi v deň „narodenia pre nebo“, prečo teda slávime pamiatku blahoslavenej rodiny 7. júla?

Pri tejto historicky prvej blahorečenej rodine je ozaj špecifický práve dátum ich liturgickej spomienky. Vieme, že je to deň, keď Jozef a Viktória uzavreli sviatosť manželstva. Udialo sa to v roku 1935 vo farskom Kostole sv. Doroty v Markovej. Tento dátum bol stanovený s cieľom zdôrazniť v dnešnej dobe dôležitosť a význam sviatosti manželstva ako stáleho zväzku muža a ženy, ktorý sa stáva unikátnym a krásnym práve skrze vzájomnú lásku, vernosť, úctu a rozhodnutie zostať spolu až do smrti.

Ako vyzerala atmosféra blahorečenia priamo v ich rodnej dedine, v ktorej strávili celý svoj život?

Som naozaj veľmi vďačný, že som sa mohol osobne zúčastniť na tejto nádhernej beatifikačnej slávnosti spolu s mnohými pútnikmi zo Slovenska. Duchovný zážitok bol skutočne neopísateľný. V deň blahorečenia obec privítala vyše tridsaťtisíc pútnikov, zhruba tisíc kňazov a osemdesiat biskupov z celého sveta. Bol pripravený niekoľkodňový sprievodný program s viacerými hudobnými či divadelnými koncertmi. Slávnostnej svätej omši predsedal prefekt Dikastéria pre kauzy svätých kardinál Marcello Semeraro a svojim spevom ju sprevádzal vyše sedemstočlenný spevácky zbor a päťstopäťdesiatčlenný orchester. Vieme si teda predstaviť, že nepochybne išlo o výnimočnú chvíľu nielen pre túto obec a Poľsko, ale predovšetkým pre celú Cirkev.

Ako sa môžu čitatelia Slova zoznámiť bližšie s ich príbehom?

Jestvuje viacero internetových, ale aj knižných zdrojov, ktoré ponúkajú podrobnú biografiu rodiny Ulmorcov. Webová stránka ulmowie.pl je sčasti obsahovo spracovaná aj v slovenskej verzii a ponúka nielen informácie o živote rodiny Ulmorcov, ich mučeníckej smrti a blahorečení, ale aj rôzne zaujímavosti, katechetické a homiletické príklady, články, modlitby, ako aj audio- a videozáznamy zo

ulmowie.pl

samotnej slávnosti blahorečenia. V minulom roku bola vydaná aj kniha pod názvom *Ulmovci – Po stopách prvej blahoslavenej rodiny v dejinách Cirkvi*, ktorá je prekladom poľského originálu a ktorá mapuje ich životný príbeh v širších dejinných súvislostiach.

Čo považuješ za odkaz blahoslavených Ulmorcov pre slovenské rodiny?

Napriek vtedajšej násilnej selekcii obyvateľstva na základe rasy, pôvodu či náboženskej príslušnosti Ulmovci svojím hrdinským počínaním vydali nádherné svedectvo o ľudskosti a kresťanskej láske, ktorou ochránili ľudskú dôstojnosť. Pretože láska odtrhnutá od pocitu zodpovednosti za človeka je popretím seba samého, je vždy spravidla sebestvom. A teda platí, že čím viac je zmyslu pre zodpovednosť za druhého človeka, tým viac je prítomná pravá láska. Svojou obetou povýšili životy druhých nad svoje vlastné a vybrali si tak úzku cestu. Akosi sa mi pri pomyslení na nich vždy vynárajú slová Ježiša Krista: „Kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho.“ Darovali svoj život, hoci o ten svoj prišli, ale iba pozemský. Boli nazvaní „milosrdnými samaritánmi z Markovej“, a teda zanechávajú pre nás jednoznačný evanjeliový odkaz – „choď a rob aj ty podobne“. Ukazujú nám tiež, že manželstvo a rodina nemajú byť uzavreté do seba, mysliac iba na svoje osobné dobro, ale majú byť otvorené voči dobru druhých ľudí, a povzbudzujú aj k odvahe prijať väčší počet detí i napriek nepriaznivým ekonomickým podmienkam. Príklad rodiny Ulmorcov kladie pomyselnú otázku, akými hodnotami sa dnes riadime a čo je našim východiskom v starostlivosti o deti, mládež, manželov i rodiny.

Viktória Ulmová na fotke z jesene 1943. Na fotografii zľava Vladislav, Stanislava, ktorá má na rukách Máriu, František sedí na baránkovi, mama Viktória a Barbara s Antonom.

VIETE, ŽE...

Poliaci tvoria najpočetnejšiu skupinu tých, ktorí boli vyznamenaní titulom *Spravodlivý medzi národmi* za svoje hrdinské rozhodnutie zachrániť prenasledovaných Židov počas nemeckej okupácie. Ocenených Poliakov je spolu vyše 7 200. Na diplome z 8. novembra 1995, ktorý získali manželia Ulmovci *in memoriam*, sa nachádza citát: „Vo večnej pamäti leží tajomstvo vykúpenia.“

IVERSKÁ – MONTREALSKÁ IKONA BOHORODIČKY

» Milan GÁBOR

Archív autora

Iverská – Montrealská ikona Bohorodičky (rus. *Иверская – Монреальская*, gr. *Μόντρεαλ Παναγία Πορταϊτίσσα* *Móntréaλ Panagía Portaitissa*) sa svojou históriou spája s osobou ikonopisca a mnícha Josého Munosa Cortesa. Jestvujú dve verzie histórie tejto ikony. Prvá uvádza, že mladý ikonopisec z Argentíny objavil túto ikonu u svojho starého učiteľa ikonografie, pravoslávneho Gréka menom Nektarios, veľmi ju obdivoval a vyjadril túžbu chrániť ju po majstrovej smrti. Nektarios ukončil svoj život v Nemecku. V roku 1981 José Munos získal ikonu v Montreale, kam mu ju poslal priateľ, ktorý mal za úlohu vykonať závet ikonopisca Nektaria. Ako to naznačuje nápis, ikona bola namaľovaná na svätej hore Atos v tom istom roku.

Druhá verzia uvádza, že ikonu namaľoval v roku 1981 na svätej hore Atos mních Chrizostomos, neskorší fivský a livadijský metropolita. Ikona bola namaľovaná podľa originálu ikony Bohorodičky nachádzajúcej sa v monastieri Iviron. V roku 1982 túto ikonu priniesol z Atosu do kanadského Montrealu José Munos

Cortes. José bol pôvodom Španiel, ktorý pochádzal z významného rodu. Jeho rodičia boli zbožnými rímskokatolíkmami. Ako štrnásťročný vstúpil do Pravoslávnej cirkvi, kde sa učil ikonopisectvu od Mikuláša Šelichova, ktorý bol profesorom histórie umenia na univerzite v Montreale. Navštívenie svätej hory Atos v roku 1982 zmenilo celý Josého život, o čom sám hovorí takto: „Počas môjho pobytu na Atose sme ešte s ďalšími dvomi pútnikmi po niekoľkých hodinách zablúdili. Začalo sa stmievať, a tak bolo treba nájsť čo najskôr nocľah v akomkoľvek monastieri. Kráčajúc po cestičke sme objavili nevelký skromný skit, v ktorom žilo štrnásť gréckych mníchov – ikonopiscov, ktorí nás prijali s radosťou. Keď sme si po chvíli oddýchli, začali sme si prezerat ich diela. Jeden z mojich spoločníkov, ktorý ovládal grécky jazyk, sa začal s mníchmi rozprávať a všetko im o nás porozprával. Ja som sa v tom čase s veľkým záujmom díval na ikony. Zvlášť ma zaujala ikona Bohorodičky, od ktorej som nevedel odtrhnúť zrak, a tak som poprosil mnícha, či by mi ju nepredal. Mních mi odvetil, že ikona je dielom otca Chrizostoma, ktorú namaľo-

val pred rokom podľa originálu v monastieri Iviron. Celú noc som sa modlil k Bohorodičke, aby ikona, ktorá ma tak zaujala, opustila Atos. Nasledujúci deň sa s nami ráno prišli rozlúčiť všetci mníši okrem igumena. A hľa, v poslednej chvíli pred odchodom sme ho zbadali. Rýchlo sa po cestičke ponáhlal k nám a v rukách držal zabalenú ikonu. Keď prišiel ku mne, povedal mi, že mi odovzdáva túto ikonu, pretože ona musí byť so mnou. Chcel som za ňu zaplatiť, poznajúc skromný život mníchov a ich potreby, ale igumen rázne povedal, že za ikonu peniaze vziať nemôže. Naplnil ma neopísateľný pocit, prežehnal som sa, pobožkal som ikonu a učil som sľub, že táto ikona sa nikdy nestane prostriedkom finančného zisku.

Odišli sme do monastiera

Iviron, kde nám umožnili priložiť darovanú ikonu k originálu. Po modlitbe pred divotvornou ikonou Bohorodičky sme 3. novembra 1982 opustili Atos a vrátili sa do Montrealu.

Ikonu som umiestnil na čestné miesto, pred ňou horela lampada a pred nočným spánkom som pri nej čítal akatist. Po troch týždňoch, 24. novembra, som sa o tretej hodine v noci zobudil na nezvyčajnú ľúbeznú vôňu, ktorá vychádzala z ikony, z ktorej vytekalo vonné myro. Ikonu som odniesol do *podvoría* Ruskej pravoslávnej cirkvi v Montreale a ukázal metropolitovi Vitalijovi. Ten uznal Iverskú – Montrealskú ikonu Bohorodičky za divotvornú. Pätnásť rokov vytekalo myro z rúk Božej Matky a Spasiteľa a z panenskej hviezdy na pravom ramene Bohorodičky. Na jej príhovor sa udialo mnoho uzdravení a boli vypočuté prosby zbožných veriacich. V noci z 30. na 31. októbra 1997 bol ochranca ikony José Munos Cortes v Aténach brutálne zavraždený a divotvorná Iverská – Montrealská ikona sa stratila. Svoju liturgickú pamiatku slávi 11. novembra.

pxhere.com

JEŽIŠOVA MODLITBA

„Pane Ježišu Kriste, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym.“ To sú slová modlitby, ktorú nazývame Ježišova modlitba. Podstatou tejto modlitby je vyzvanie Ježišovho mena. V Skutkoch apoštolov čítame, ako apoštol Peter pri svojej prvej kázni, keď zostúpi Svätý Duch na učeníkov, povzbudzuje ostatných prítomných slovami: „Každý, kto bude vyzývať meno Pánovo, bude spasený.“ (2, 21) Ustavičná modlitba, stále vyzvanie mena Ježiš je podľa otcov a skúsených starcov útočisko a pevná ochrana pred zlými myšlienkami a pokušeniami.

V životopise jedného starca čítame, ako sa dlhší čas intenzívne modlil k Pánu Ježišovi práve týmito slovami modlitby. Počas toho pociťoval veľkú prázdnotu a opustenosť. Trvalo to už príliš dlho, až sa vyčerpaný pýta Ježiša: „Či ma nevyšlyšíš? Či sa nedáš uprosiť a nezmiluješ sa nado mnou?“ Po týchto slovách uvidel Ježišovu tvár, ktorá bola plná nehy, lásky a pokoja. Zaplavil ho neskutočný pocit šťastia. Od tejto chvíle celý svoj život o ničom inom nerozprával, iba o nekonečnej Božej добрote a láske.

Práve túto modlitbu označujeme ako modlitba srdca. Každá modlitba by mala byť modlitbou srdca, ale v Ježišovej modlitbe srdce zaujíma zvláštne miesto. Do srdca skrze modlitbu preniká človek a nachádza v ňom Boha. Boží Duch sa v srdci človeka stáva „prameňom vody prúdiacej do večného života“ (porov. Jn 4, 14).

Ježišova modlitba je výsledkom dlhej tradície. Prvý impulz vzniku tejto mod-

litby je úcta k menu Ježiš. Otcovia púšte mali svoje metódy modlitby a rozjímania, a tie taktiež prispeli k rozvoju tejto ustavičnej modlitby. Šíriteľom modlitby bol aj hesychasmus – duchovné hnutie východnej cirkvi, ktoré kladie dôraz na modlitbu, mlčanie a samotu (*hesychia* – pokoj duše). Medzi veriacimi sa táto modlitba stala populárnou vďaka spisu *Rozprávanie ruského pútnika*.

Textová forma modlitby nie je jednotná. Niektorí odporúčajú modliť sa celú formu a sú takí, ktorí preferujú skrátenú formu, napríklad: „Pane Ježišu, zmiluj sa nado mnou.“

Ani spôsob vyslovovania nie je jednoznačný. Modlitba u hesychastov je spojená s dýchaním, čo znamená, že by mala byť prispôbená podľa dychu človeka. Napríklad: „Pane Ježišu Kriste, Synu Boží“ (vdýchnutie), „zmiluj sa nado mnou hriešnym“ (vydýchnutie). I keď táto krátka modlitba nie je súčasťou liturgickej modlitby, predsa nachádzame predpis, že môže byť náhradou liturgických bohoslužieb.

Cieľom tejto modlitby je ustavičná modlitba nášho srdca. Je to modlitba jednoduchá, a preto sa ju možno modliť, kamkoľvek ideme. V knihe Pieseň piesní, kde je obrazom Ježiša a Cirkvi ženích a nevesta, čítame, že „meno milovaného je ako vzácny rozliaty olej“ (porov. 1, 3). To je tá sila a milosť, ktorá sa rozlieva, keď kamkoľvek prichádzame a vyslovujeme v srdci Ježišovo meno pri niekom a nad niekým. (Marek Kaľata)

Juraj Grados

POŽEHNANÝ BOH NÁŠ

Okrem úvodného zvolania božskej liturgie „Požehnané kráľovstvo...“ používame v našej liturgickej tradícii na začiatku viacerých iných liturgických modlitieb zvolanie „Požehnaný Boh náš...“ – napríklad na úvod obvyklého začiatku pri liturgii hodín. Podľa profesora Arranza „Požehnané kráľovstvo“ je konštantínopolského pôvodu a „Požehnaný Boh náš“ mníšskeho pôvodu. No už v 12. storočí existujú písomné svedectvá o prítomnosti zvolania „Požehnaný Boh náš“ aj v konštantínopolskej katedrálnej praxi – byzantský patriarcha dával týmto zvolaním počas božskej liturgie súhlas kňazom a diakonom na liturgický úkon. Niektoré typikony z 12. storočia predpisujú zvolanie „Požehnaný Boh náš“ počas Veľkého pôstu, jeden dokonca aj na iné kajúce obdobia a dni počas liturgického roka.

Podľa profesora Parentiho však rukopisná tradícia nepotvrdzuje výlučnosť zvolania „Požehnaný Boh náš“ len na pôstne obdobia, hoci súvislosť s kajúcim rozmerom pretrvala až do 17. stor., keď sa v jednom aténskom rukopise uvádza, že toto zvolanie zodpovedá „nášmu nízkemu stavu, ktorý sa dá prirovnať k odlomenej olivovej ratolesti“. Ježiš Kristus hovorí: „Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť.“ (Jn 15, 5) Symbol odlomenej olivovej ratolesti používa sv. apoštol Pavol. Ratolesti boli odlomené pre neveru (Rim 11, 20). No Boh má moc aj odlomenú ratolesť znova naštepiť, ak človek nezotrvá v nevere (Rim 11, 23). Zvolanie „Požehnaný Boh náš“, podobne ako zvolanie „Požehnané kráľovstvo“, je teda pozvaním vzbudiť si vieru v prítomnosť Boha a jeho kráľovstva, ktoré prichádza. Táto Božia prítomnosť pozýva človeka k obráteniu a k oslave Boha vo svojom živote, v rodine, v spoločenstve i vo farnosti, kde žije. (Marcel Mojžeš)

Lót a jeho rodina pri úteku zo Sodomy; farebná litografia od Jána Martina | wikimedia.com

BIBLICKÍ MUŽI – LÓT

» Luboš PAVLIŠINOVÍČ

Lót bol synom Abrahámovho brata Hárana, a tak jeho postava prichádza na scénu v 11. a 12. kapitole Knihy Genezis, v rámci opisu Abrahámovej rodiny a začiatku ich cesty do zaslúbenej krajiny. Tri príbehy podrobne opisujú Lótovo odlúčenie od strýka Abraháma, jeho záchranu Abrahámom po zajatí pri vojenskej invázii a jeho vyslobodenie z mesta Sodoma, odsúdeného na zánik Božím zásahom, po Abrahámovom príhovore (Gn 13, 2 – 18; 14, 1 – 24; 18, 16 – 19. 38).

Lót je považovaný za praotca národov Amončanov a Moábčanov, ktorí prebývali na východnej hranici Izraela. Napriek zdanlivo nedokonalému charakteru Lótovej postavy, znázornenému v Knihe Genezis, ho apoštol Peter vo svojom druhom liste označuje za „spravodlivého“ muža (2 Pt 2, 7 – 8). Samotné meno Lót je pravdepodobne odvodené od slovesného základu v zmysle „zakryť“ alebo „obaliť“.

Podľa rodokmeňa v Gn 11, 26 bol Lót synom Abrahámovho mladšieho brata

Hárana. Keď Boh povolal Abraháma, aby opustil svoju vlasť a odišiel do neznámej zaslúbenej zeme, Kanaánu, Lót ho sprevádzal na ceste. Neskôr cestoval Lót s Abrahámom dolu do Egypta (Gn 13, 1), aby sa zachránil pred krutým hladomorom. Nedokonalosti v Lótovom charaktere sa prvýkrát objavia po návrate z Egypta do Kanaánu, keď vypukol medzi Lótovými a Abrahámovými pastiermi spor o právo pasenia. V reakcii na Abrahámov gesto, ktoré Lótovi ponúkol výber pastvín, si Lót sebecky vybral dobre

zavlažované údolie Jordánu. Toto rozhodnutie ho priviedlo medzi obyvateľov Sodomy a Gomory (Gn 13, 1 – 14a). Lótovo rozhodnutie sa ukazuje ako nie najšťastnejšie. Príbeh rozpráva o jeho zajatí jednotkami Mezopotámskej konfederácie, ktoré potláčali vzburu vazalských vládcov mestských štátov, medzi ktoré patrili aj králi Sodomy a Gomory. Vyslobodil ho až vojenský zásah Abraháma (Gn 14).

Oslobodený z potenciálneho života v otroctve sa Lót objavuje opäť v príbehu o súde nad Sodomou a Gomorou. Keď Boh hovorí Abrahámovi o svojom úmysle zničiť Sodomu a Gomoru pre ich bezbožnosť, Abrahám sa odvoláva na Božiu spravodlivú povahu a postupným licitovaním s Bohom získava príslub, že Pán ušetrí mestá, ak v nich nájde bývať aspoň desať spravodlivých (Gn 18). Keď dvaja Boží posovia dorazia do Sodomy, aby potvrdili jej skazenosť, Lót ich prehovorí, aby prijali na noc jeho pohostinnosť (Gn 19, 1 – 3). Keď sa jeho hosťom muži zo Sodomy vyhrážajú znásilnením, Lót sa ich snaží chrániť tým, že namiesto nich ponúka

svoje dcéry. Lót je nakoniec zachránený dvomi poslami, ktorí ho vtiahli do domu a zamkli dvere. Následne oslepili mužov a odhalili Boží úmysel zničiť tieto mestá (Gn 19, 4 – 13).

Ako odpoveď na Abrahámov príhovor Boh nakoniec ušetrí Lóta, jeho manželku a ich dcéry pred zničením (Gn 19, 15 – 29). Boží poslovia najprv vyvedú Lóta s rodinou z mesta a nabádajú ich, aby sa neobzerali, ale pokračovali v úteku do hôr, kde si zachránia životy. Lótova žena ignoruje varovanie anjelov, aby sa neobzerala späť, a je premenená na soľný stĺp (Gn 19, 26). Na Lótvu žiadosť, ktorá pramení zo sťažnosti, že je už starý na útek do vrchov, je ušetrené neďaleké mesto Coar, kde sa Lót uchýlil spolu so svojimi dcérami. Celé okolie je však úplne zdevastované. Po istom čase však Lót stále naplnený strachom odchádza z Coaru a ide bývať so svojimi dcérami do jaskyne.

V Lukášovom evanjeliu (Lk 17, 28 – 32) sa Ježiš obzerá za postavou Lóta a prirovnáva nedostatočnú morálnu pripravenosť Sodomčanov a Gomorčanov, ktorí boli pohltení materializmom a túžbami tela, k nepripravenosti na jeho návrat na tento svet. Využíva pritom postavu Lótovej ženy ako výstrahu pred túžbou človeka zachrániť časť svojho majetku, to znamená uprednostniť materiálnu oblasť svojho života. Na južnom konci Mŕtveho mora je dodnes zvláštne skalisko, ktoré Arabi nazývajú *Bint Sheik Lot*, t. j. Lótova manželka. Je to vysoká, izolovaná skalná ihla, ktorá sa skutočne svojím spôsobom podobá na arabskú ženu s dieťaťom na pleci.

Posledný príbeh o Lótovi v Knihe Genezis je poznačený incestným vzťahom s jeho

dvoma dcérami. Lótove dcéry pri zničení Sodomy stratili svojich snúbencov, ktorí považovali Lótvu výzvu, aby odišli z mesta a zachránili si tak životy, za žart (Gn 19, 14). Z pohľadu na zdevastované okolie, v ktorom neostalo ani jednej poľnej byliny či živého obyvateľa okolitých miest, boli v domnienke, že na svete neostal iný muž, s ktorým by mohli splodiť dieťa. A tak opijú svojho otca a majú s ním pohlavný styk, aby zachovali rodovú líniu (Gn 19, 30 – 38). Biblický text pri jednej aj druhej dcére zvyrazňuje, že Lót nezbadal „kedy si ľahla ani kedy odišla“, čím vytvára Lótvu obhajobu a preklápa zodpovednosť za vykonané skutky na stranu jeho dcér. Obe dcéry otehotnejú a svojim synom dajú mená Moab a Amon. Tí sa stanú praotcami dvoch národov, Moabčanov a Amončanov, ktorí prebývali v susedstve Izraela.

Tradičná interpretácia definuje Lóta ako svetského človeka. Na jednej strane sa snaží zachovať si zdanie spravodlivosti, no zároveň často podľahne materialistickým pokušeniam okolitého prostredia. Lót robí kompromisy so zlom do tej miery, že si vyberá pre život územie plné zlých ľudí v Sodome v čase, keď Boh vykonáva svoj súd nad mestami. Lót ponúka svoje dcéry sodomským násilníkom a neskôr sa v opitosti dopustí incestu.

Samotné šírenie zla, ktoré si neskôr vyžaduje Boží súd, je jednou z ústredných tém v Knihe Genezis. Medzi príbehmi Lóta a epizódami prvotného hriechu, a následnej potopy existujú literárne spojenia. Keď sa Lót rozhodne žiť v úrodnom údolí Jordánu blízko Sodomy, robí to preto, lebo sa mu to zdá ako záhrada Eden. Lótova ťažká situácia v Sodome vyzdvihuje milosrdný Boží charakter. Boh zjavuje Ab-

rahámovi, že nezničí zlé mestá, ak v nich bude bývať bárs i len desať spravodlivých ľudí, čo ukazuje, že Boh je plný milosrdenstva, keďže ušetrí mnohých zlých pre niekoľkých spravodlivých. Hoci bolo v Sodome menej ako desať spravodlivých, Boh ich napokon nezničil. Podobne ako zachránil Noemovu rodinu, zachraňuje aj Lóta a jeho dcéry. Zachránil by dokonca aj Lótvu manželku a zaťov, keby sa riadili pokynmi anjelov. Text pripisuje Lótovo vyslobodenie dvakrát Božiemu milosrdenstvu a raz Božej spomienke na Abraháma.

Komplikovaný charakter postavy Lóta je viditeľný v striedaní spomenutých negatívnych momentov s tými pozitívnymi. Na jeho postave môžeme vnímať, že Boh je verný v dodržiavaní svojich sľubov. Napriek Lótoým zlyhaniam ho pozhŕňava stádami pre jeho spojenie s Abrahámom. Boh ho oslobodzuje od útočiacich kráľov a zachraňuje ho pred súdom Sodomy. Lótovi potomkovia sa stávajú národmi, pripomínajúc tak Boží sľub, že skrze Abraháma požehná všetky národy. V porovnaní s obyvateľmi Sodomy je Lót spravodlivý. Rovnako ako Abrahám v Gen 18, Lót praktizuje orientálnu pohostinnosť voči anjelským návštevníkom. A podobne ako sa Abrahám prihovára za spravodlivých u Pána, tak aj Lót sa prihovára u davu Sodomčanov za nebeských poslov. Ako prisťahovelec v cudzej krajine sa Lót snaží ľuďom v Sodome pripomenúť, aké dôležité je zaobchádzať s cudzincami s maximálnou úctou. Tento pozitívny pohľad na Lóta sa tak odráža aj v novozákonnom opise v Druhom Petrovom liste, kde apoštol charakterizuje Lóta ako „spravodlivého“ človeka, ktorého trápil nemravný život jeho spoluobyvateľov (2 Pt 2, 7 – 8).

MOABČANIA A AMONČANIA

Dvaja Lótovi synovia, ktorí sa narodili z incestného vzťahu s jeho dcérami, niesli mená Moab a Amon. Stali sa praotcami dvoch národov, Moabčanov a Amončanov, ktorí prebývali v susedstve Izraela. Ich územie bolo v Kanaáne, východne od Jordánu a Mŕtveho mora. Izraelití mali zakázané vtrhnúť na tieto územia, pretože ich zem bola Božím darom Lótoým potomkom (Dt 2, 8 – 9, 18 – 19). Napriek ich skoršiemu priaznivému zaobchádzaniu zo strany Izraela sú Moabčania a Amončania neskôr prakticky vylúčení z izraelského zhromaždenia, pretože bránili Izraelu vo vstupe do zaslúbenej krajiny a zvädzali Izrael k uctievaniu modiel (Nm 25; Dt 23, 3 – 6). Jedným z hlavných bôžikov Amončanov bol Molech. Po vstupe Izraela do zaslúbenej zeme zotrvali vzťahy medzi Izraelitami a kmeňmi Moabčanov a Amončanov v nepriateľskej rovine, často poznačené vojenskými konfliktami. Ale príbeh o Rút, ktorá bola Moabčanka, ukazuje existenciu aj priateľských vzťahov medzi Moabom a izraelskými kmeňmi. Dokonca v samotnom rodokmeni Ježiša Krista koluje moabská krv, keďže sa Moabčanka Rút spomína ako matka Obeda, ktorý bol starým otcom kráľa Dávida (Mt 1, 5 – 6).

CIRKEVNÉ SPRIEVODY

» Dominik GROMOŠ

V prvej časti článku o cirkevných sprievodoch minulý rok sme upriamili pozornosť na pôvod týchto sprievodov v dávnej praxi Konštantínopolskej cirkvi putovať na sviatky a slávnosti z chrámu do chrámu. Táto obyčaj mala taký veľký význam, že sa stala základom obradu malého vchodu, ktorý poznáme z bežného slávenia svätej liturgie, ale aj veľkej večierne.

Kvôli lepšiemu porozumeniu toho, čo sa deje pri liturgických procesiách, sa teraz presunieme k inému vchodu, ktorý by sme na večierni hľadali len veľmi ťažko, hoci na liturgii vopred posvätených darov, ktorá je rozšírenou obmenou večierne, sa s ním stretne. Je to takzvaný veľký vchod, pri ktorom kňaz a diakon prenášajú pripravené dary – chlieb a víno – zo žertveníka na prestol. Tam sa z nich stanú telo a krv Ježiša Krista, ktoré budú rozdávané veriacim.

Diskos, na ktorom leží pripravený eucharistický chlieb, prosfora a čaša, do ktorej diakon vliat liturgické víno spolu s trochou vody, sú prikrýté najskôr osobitnými prikrývkami a potom jednou veľkou spoločnou, ktorá sa nazýva *vozduch* (po grécky *aer*).

Simeon Solúnsky, autor liturgických komentárov, ktorý žil na prelome 14. a 15. storočia, hovorí o *vozduchu* ako o symbole nahého a mŕtveho Ježišovho tela, ktoré nesú do hrobu. K tomuto vysvetleniu sa prikláňa aj profesor Robert Taft, keď vo svojej práci *The Great Entrance (Veľký vchod)* opisuje postup samotného veľkého vchodu. Podľa jeho slov predstavuje *vozduch* plátno, do ktorého bolo zavinené Ježišovo telo, a kameň pri hrobe je predstavovaný svätými dverami, ktoré sa po veľkom vchode zatvárajú. Z tejto interpretácie vznikla prax zobrazovať na *vozduchu* udalosť ukladania Ježiša do hrobu. K tomuto vysvetleniu nás

privádza aj modlitba, ktorú sa kňaz modlí práve počas zakrývania darov *vozduchom*: „Ctihodný Jozef sňal z dreva tvoje prečisté telo, zavinul ho do čistého plátna... a uložil do nového hrobu.“

A práve veľký vchod spojený s touto udalosťou spásy – uložením Kristovho tela do hrobu – nás spája s ďalším liturgickým sprievodom, ktorý každoročne konáme na Veľký piatok. Kňaz v sprievode spoluslužiteľov a posluhujúcich obchádza chrám nesúc na pleciach *pláščenicu*. Tá je ikonou zosnulého Krista, ktorého ukladajú do hrobu. Je písaná na plátne, nie na dreve, ako to pri ikonách zvyčajne býva. *Pláščenica* sa najskôr počas večierne Veľkého piatka preniesie zo žertveni-

ka na prestol, aby si ju tam kňaz uctil okiadaním i bozkom a aby ju následne preniesol do vopred pripraveného hrobu v chráme. Počas tohto sprievodu sa spieva obdobný tropár, aký sa kňaz modlí pri kladení diskosu a čaše na prestol: „Ctihodný Jozef sňal z kríža tvoje prečisté telo...“

Sprievod s *pláščenicou* však nejde priamo zo svätyne k hrobu umiestnenému v lodi chrámu. Cesta je dlhšia o jedno obídenie chrámu. S *pláščenicou* sa vychádza cez hlavný vchod, potom procesia zabočí doprava. Chrám pri tomto sprievode obídeme v smere hodinových ručičiek. Je to tak preto, lebo slávime to, čo sa udialo podľa prirodzeného poriadku fungovania vecí. Ježiš Kristus zomrel ako človek alebo

– ako to spievame v svitlene Paschy – „Telo si usnul, sťa mŕtvy“ a ako zosnulého ho ukladáme do hrobu. Tento sprievod okolo chrámu sa v ruskej tradícii koná počas utierne Veľkej soboty, ktorá má názov Jeruzalemská utiereň. Táto bohoslužba je akoby pohrebom Ježiša Krista. Spievame rovnaký žalm ako pri bežnom pohrebe, najdlhší žalm celého žaltára s číslom stoosemnásť. Ten nás pri pohrebe Krista aj pri každom inom pohrebe upriamuje na nádeje vzkriesenia, keďže práve tento žalm sa už od dávnych čias spieva na nedeľnom celonočnom bdení.

Existuje tradícia niest' v tomto sprievode aj evanjeliár, ktorý sa potom uloží do hrobu na *pláščenicu* ako znamenie toho, že Božie Slovo, Ježiš Kristus, zostúpil do hrobu pre našu spásu. Tento pohrebný sprievod Veľkého piatka sa koná vtedy, keď sa približujeme k západu slnka. Boží Syn ako Slnko pravdy sa ukrýva do tmy malého hrobu. A aj slnko na oblohe skrylo svoje lúče, keď ho videlo na kríži, ako o tom hovorí evanjelium i stichira večierne Veľkého piatka.

Neuplynú však veľa času a na Nedeľu Paschy konáme opačný sprievod. Nie smútočný a naplnený kajúcnosťou, ale sprievod radosti, plný očakávania slávneho Kristovho vzkriesenia. Po nadhrobnej polnočnici spolu s kňazom vychádzame z chrámu držiac v ruke sviecu a chrám obchádzame opačným smerom ako na Veľký piatok, teda proti smeru hodinových ručičiek. Tu vidíme znamenie Božej moci, ktorá prekonáva poriadok prírody. Ako pútnici nádeje kráčať od západu k východu, aby sme v prázdnom hrobu, ktorého symbolom je chrám, stretli vzkrieseného Mesiáša. V širšej mierke však práve v tomto smere obiehajú planety okolo Slnka v našej planetárnej sústave. Tak, ako tieto vesmírne telesá obiehajú okolo Slnka, putujeme aj my okolo Krista ako okolo stredobodu nášho života.

V tom istom smere obchádzame chrám aj pri slávnostných príležitostiach – vo Svetlý pondelok, Pondelok Svätého Duha či na odpustovú slávnosť. Niekde je zvykom obísť cerkev najskôr dvakrát bez čítania evanjelií a čítať ich až pri treťom obchádzaní.

Ako sme už uviedli v predošlej časti tohto článku o cirkevných sprievodoch (takto ich nazýva samotná bohoslužobná kniha – evanjeliár), na jednotlivé procesie okolo chrámu, pri ktorých sa čítajú evanjeliá, existuje predpis, ktoré state sa majú čítať.

Pri každej z príležitostí sa čítajú štyri evanjeliá pri štyroch stranách chrámu a vždy je to v poradi, ako zvykneme evanjelistov uvádzať bežne vo Svätom písme i v samotnom evanjeliári: podľa Matúša, Marka, Lukáša a Jána. Všetky tieto *začalá*, ako state z evanjelia nazývame, sú originálne a dvakrát sa zopakujú iba 56. *začalo* z Lukášovho evanjelia (tu počujeme slová „proste a dostanete...“) a 53. *začalo* z Jánovho evanjelia. V tejto časti Jánovho evanjelia Ježiš hovorí o tom, že teraz ide k tomu, ktorý ho poslal, a že je pre nás lepšie, aby odišiel, lebo inak by k nám neprišiel Utešiteľ. Toto naše kráčanie okolo chrámu je pre nás sústreďovaním sa okolo vzkrieseného Krista, prítomného v Božom slove, reprezentovanom evanjeliárom a zároveň je vyjadrením nášho

odhodlania ísť s ním týmto životom v ústrety večnému spoločenstvu s nebeským Otcom.

Svätý apoštol Pavol nás v Prvom liste Korintanom povzbudzuje: „Či teda jete, či pijete, či čokoľvek iné robíte, všetko robte na Božiu slávu.“ (1 Kor 10, 31) Bežne si pod slovami na Božiu slávu predstavíme skôr modlitbu, slávenie liturgie, konanie dobrých skutkov, dávanie almužny, ale aj konanie liturgických sprievodov má byť našim spôsobom oslavovania Boha, aby sme celým životom kráčali spolu s Cirkvou a počúvajúc Božie slovo, ktoré má moc spasť naše duše (porov. Jak 1, 21). Cirkevné sprievody teda nie sú len ozdobou nášho liturgického života, ale obrazom nášho bežného života v Kristovi.

GRÉCKOKATOLÍCKA CIRKEV, FARNOSŤ LEVOČA

ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ ULOŽENIA RÚCHA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY

Levoča 2., 6. a 7. júl 2024

MARIÁNSKA HORA

2. júl 13.00 Svätá liturgia (na poľnom oltári)
Vladimír Sekera-Mikluš,
rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára v Prešove

6. júl 15.00 Svätá liturgia (na poľnom oltári)
vladyka Jonáš, prešovský arcibiskup metropolita
(prijímanie a myrovanie pri kaplnke)

20.30 Akatist k Presvätej Bohorodičke (na poľnom oltári)
vladyka Jonáš, prešovský arcibiskup metropolita

22.00 Moleben k bl. Vasiľovi Hopkovi,
uctenie relikvií s požehnaním (gréckokatolícka kaplnka)

23.00 Moleben k bl. Petrovi Pavlovi Gojdičovi,
uctenie relikvií s požehnaním (gréckokatolícka kaplnka)

7. júl 7.00 Svätá liturgia (na poľnom oltári)
archimandrita Marko Durlák, protosynkel Prešovskej archieparchie
(prijímanie a myrovanie pri kaplnke)

10.00 Slávnostná svätá omša (na poľnom oltári)
J. E. Mons. František Trstenský, spišský biskup
(prijímanie a myrovanie pri kaplnke)

GRÉCKOKATOLÍCKY CHRÁM (sídliisko Západ)

6. júl

16.30 Malé svätenie vody
17.15 Akatist k Presvätej Bohorodičke
18.00 Veľká večiera s lítiou
19.00 Svätá liturgia
20.30 Eucharistická poklona s požehnaním

7. júl

8.30 Slávnostný ruženec
9.00 Svätá liturgia
Moleben k Presvätej Bohorodičke,
myrovanie

Rok modlitby 2024

„Nauč nás modliť sa.“

GREGOR NYSSKÝ O STVORENÍ ČLOVEKA (10)

PREČO MÁ ČLOVEK VZPRIAMENÉ DRŽANIE TELA? O TOM, ŽE RUKY BOLI STVORENÉ KVÔLI REČI. (2)

... medzi stvoreniami sú niektoré duchovné, zatiaľ čo iné sú čisto telesné. Medzi telesnými bytosťami sú niektoré úplne bez života, zatiaľ čo iné sa podieľajú na životnej sile; medzi živými bytosťami majú niektoré zmysly, zatiaľ čo iné sú bez nich; tie, ktoré sú obdarované zmyslami, sa zasa delia na rozumné a nerozumné. Preto Zákonodarca hovorí, že po neživej hmote, ktorá je akoby základom živých bytostí, vznikol tento prirodzený život (φυσική), ktorý existuje najprv v rastlinách, a až potom spomína vznik bytostí používajúcich rozum. Podľa toho istého logického poriadku môžu medzi bytosťami žijúcimi telesný život existovať bytosti obdarené zmyslami bez toho, aby mali rozumovú prirodzenosť, zatiaľ čo duchovné bytosti vedú telesný život len vtedy, ak majú aj zmyslovú prirodzenosť. Preto bol človek stvorený ako posledný, po rastlinách a zvieratách, pretože príroda nejakým spôsobom dôsledne spela k dokonalosti.

Keďže človek je rozumný a hovoriaci tvor (λογικόν), má mať telesný orgán vhodný na rozprávanie. Možno pozorovať, ako hudobníci vydávajú zvuky podľa typu nástroja: inak hrajú na kontrabase a inak na flaute. Podobne bolo treba vytvoriť vhodný nástroj na reč, aby po údere častíc používaných na tvorbu hlasu vydával zvuk zodpovedajúci slovám. Preto boli ruky pripojené k trupu. Hoci možno vymenovať tisíce životných potrieb, pri ktorých sa tieto zložité a všestranné nástroje, ktorými sú ruky, stávajú užitočnými pre všetky umenia a činnosti vo vojne i v mieri, príroda ich dala telu predovšetkým kvôli reči.

Ak by človek nemal ruky, stavba tváre by bola prispôbená na získavanie potravy ako u štvornohých zvierat: tvár by bola predĺžená, zúžená pri nozdrách; pery by boli výrazné, stvrdnuté, silné a hrubé,

vhodné na trhanie trávy; v ústach by bol jazyk odlišný od nášho: mäsitý, tvrdý a drsný, rozomielajúci potravu spolu so zubami, alebo mäkký, rozplývajúci sa po stranách [149] a splývajúci do štrbín medzi ostrými zubami ako pri psoch a iných mäsožravcoch. Ak by [ľudské] telo nemalo ruky, tvar úst by bránil tvorbe artikulovaných zvukov. Človek by musel bečať, revať, štekať, behať, bučať ako vlk alebo osol, alebo vydávať iné chrčanie na spôsob divých zvierat. Teraz však ústa môžu slúžiť reči, pretože k telu boli pridané ruky. Ruky sú preto vlastnosťou rozumnej a hovoriacej prirodzenosti, lebo prostredníctvom nich nám Stvoriteľ umožnil rozprávať. (preložil a upravil Miroslav Dancák, dokončenie z minulého čísla)

Cesto znamenajúce lásku asi po celom svete | pxhere.com

JÁN HRUSTIČ (1924 – 2010)

Otec Ján Hrustič sa narodil v roľníckej rodine 17. júna 1924 v Klenovej. V roku 1943 bol fašistami zatknutý a odvedený do koncentračného pracovného tábora v Kišvarde, neskôr na nútené práce v Rumunsku. Odtiaľ ušiel a prihlásil sa do Československého armádneho zboru. Počas bojov utrpel zranenie. Manželstvo prijal v roku 1946 s Annou, rod. Kurpítovou. Boh im požehnal troch synov. Kňazskú vysviacku prijal ako pravoslávny kňaz 2. júla 1952 v Prešove. Pôsobil medzi pravoslávnyimi v Matiaške (1952 – 1956) a Ľubovci (1956 – 1961).

V roku 1968 sa medzi prvými vrátil do Gréckokatolíckej cirkvi a pôsobil v Korunkovej, následne v rokoch 1969

– 1970 ako správca farnosti v Kapišovej, neskôr v Malcove (1970 – 1985), potom v Pčolinom (1985 – 1990) a v Ruskej Porube (1990 – 2000). Vypomáhal v okolitých farnostiach: Kružlová, Nižná Pisaná, Vápeník, Snakov, Hrabské, Hostovice, Čukalovce a Osadné. Od roku 2000 bol na odpočinku. Počas pôsobenia mu boli udelené cirkevné tituly ako titulárny dekan (1970), titulárny arcidekan (1998) a titulárny kanonik (2002). Posledné roky býval v Prešove. Pohrebné obrady vykonal 25. októbra 2010 prešovský arcibiskup metropolita Ján Babjak SJ a pražský pomocný biskup Ján Eugen Kočiš v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Bol pochovaný na cintoríne v Klenovej. (Juraj Gradoš)

UČENIE SVÄTÉHO BAZILA (1)

» Ján Pavol II.

Po pripomenutí hlavných aspektov Bazilovho života a jeho angažovanosti ako kresťana a biskupa je správne, aby sme sa pokúsili načerpať z bohatého odkazu jeho spisov. Jeho myšlienky nám môžu poskytnúť svetlo, aby sme lepšie čelili problémom a ťažkostiam tejto doby, a pomôcť nám v našej prítomnosti i budúcnosti.

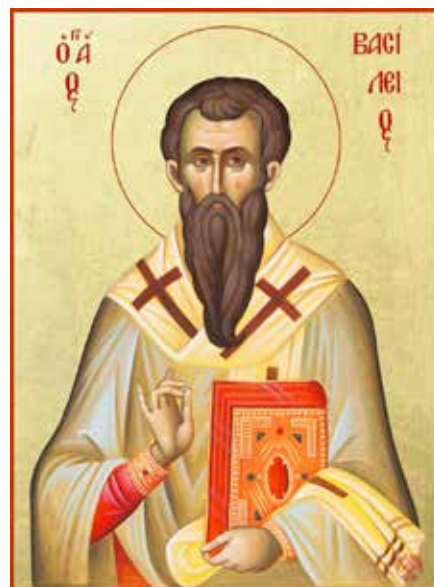
Treba začať od toho, čo Bazil učil o Svätej Trojici, pretože ak sa chceme prispôbiť jeho mysleniu, nemôže existovať lepší začiatok.

Na druhej strane, čo sa môže natískať viac alebo byť normatívnejšie pre život než tajomstvo Božieho života? Môže existovať významnejší a životne dôležitejší referenčný bod pre človeka než toto? Pre nového človeka, ktorý je uspôsobený na toto tajomstvo už v intímnej štruktúre svojho bytia, ako aj pre každého človeka, či už o tom vie, alebo nie, lebo niet človeka, ktorý by nebol stvorený pre Krista, večné Slovo, a ktorý by nebol povolaný Duchom a v Duchu, aby oslavoval Otca.

Svätá Trojica je prvotné tajomstvo, pretože ide o tajomstvo samotného Boha, jediného živého a pravého Boha. Bazil neochvejne hlása skutočnosť tohto tajomstva. Hovorí, že triáda božských mien určite označuje tri rôzne hypostázy. No s nemenšou rozhodnosťou vyznáva ich absolútnu nedostupnosť. V Bazilovi ako vrcholnom teológovi sa jasne prejavovalo vedomie slabosti a nedostatočnosti každého teologizovania. Bazil hovoril, že nikto nie je schopný robiť to dôstojným spôsobom, a keďže veľkosť tajomstva prekonáva každú reč, ani anjelské jazyky ho nemôžu vyčerpať.

Priepastnou a nepreskúmateľnou skutočnosťou je živý Boh. Ale napriek tomu Bazil vie, že o nej treba hovoriť skôr a viac ako o čomkoľvek inom. A tak hovorí (porov. 2 Kor 4, 13) z neskrutnej sily lásky, z poslušnosti Božiemu príkazu a na budovanie Cirkvi, ktorú „nikdy neomrzí počúvať takéto veci“ (S. Basili: *Homilia de fide*: PG 31, 464cd).

Bazil ako pravý teológ toto tajomstvo skôr ospevuje, než o ňom hovorí. Ospevuje

athonteusa.com

Otca ako „počiatok všetkých vecí, príčinu bytia toho, čo existuje, koreň živých“ (S. Basili: *Homilia de fide*: PG 31, 465c), a predovšetkým ako „Otca nášho Pána Ježiša Krista“ (*Anaphora S. Basili*). A tak ako je Otec v prvom rade vo vzťahu so Synom, tak je Syn – Slovo, ktoré sa stalo telom v Máriinom lone – v prvom rade vo vzťahu s Otcom.

Takto ho kontempluje a ospevuje Bazil: v „nepriístupnom svetle“, v „nevýslovnej moci“, v „nekonečnej veľkosti“, v „nadpозemskej sláve“ trojičného tajomstva, Bohu u Boha (S. Basili: *Homilia de fide*: PG 31, 465cd), „obraz Otcovej dobroty a pečať jemu rovnej podoby“ (porov. *Anaphora S. Basili*).

Len jednoznačným vyznávaním Krista ako „jedného zo svätej Trojice“ (*Liturgia S. Ioannis Chrysostomi*) ho Bazil môže vidieť s plným realizmom v pokorení jeho človečenstva. A ako málokto iný vie zmerať nekonečný priestor, ktorý Kristus prešiel pri hľadaní nás. Ako málokto iný vie nazrieť do priepasti poníženia toho, ktorý „majúc podobu Boha, zriekol sa seba samého tým, že prijal podobu sluhu“ (Flp 2, 6 a nasl.).

V Bazilovom učení kristológia slávy nijako neoslabuje kristológiu poníženia, naopak, slúži na to, aby s ešte väčšou silou verejne hlásala ten hlavný obsah evanjelia, ktorým je slovo kríža (porov. 1 Kor 1, 18) a pohoršenie kríža (porov. Gal 5, 11). Toto je schéma Bazilovej kristologickej reči: svetlo slávy odhaľuje zmysel poníženia sa.

(preložil Ján Krupa,
pokračovanie v budúcom čísle)

Gréckokatolícka cirkev sv. Bazila Veľkého v Krajnom Čiernom | Mária Žarnayová

OKULTIZMUS NA SOCIÁLNYCH SIETĎACH

» Antónia HALKOVÁ

Nech niet medzi vami nikoho, kto by kázal svojmu synovi alebo dcére prejsť ohňom, aby sa očistili, alebo kto by sa vypytoval hádačov, dával pozor na sny a na znamenia; nech niet čarodejníkov, zaklínačov, nikoho, kto by sa radil duchov alebo veštcov, alebo by sa pýtal mŕtvych na pravdu. Všetky tieto veci sa ošklivia Pánovi a pre tieto nešľachetnosti ich vyhubí. (Dt 18, 10 – 12)

Okultizmus, mágia a čarodejníctvo zažívajú svoj vzostup pravidelne, vždy v novej forme, prispôsobenej požiadavkám doby. Mnohí jednotlivci sa obracajú k mágii na základe tradície zdedenej z rodinného prostredia (pálenie uhlíkov, pitie uhličkovej vody, splúvanie, praktizovanie povier). Nie je to tak dávno, čo novodobí „mágovia“ začali vykonávať mágiu pomocou počítačových programov či televíznych relácií, ale počítačové veštenie a horoskopy či využívanie služieb veštcov, liečiteľov a mágov ponúkaných prostredníctvom živého televízneho vysielania za nemalý poplatok v súčasnosti vytlačá nová forma prezentovania mágie, a to vykonávanie rituálov skrze sociálne siete. Inovatívna technológia tak slúži aj na znovuobjavenie, oživenie a šírenie starých magických praktík a prispieva k vzniku nových foriem okultizmu.

Veľmi obľúbenou sociálnou sieťou mladých je Tiktok, ktorý umožňuje svojim používateľom vytvárať pätnásťsekundové

videoklipy alebo reťazec pätnásťsekundových klipov, ktoré nemajú celkovo viac ako šesťdesiat sekúnd. Tento formát sa hodí pre rýchly, vizuálne príťažlivý obsah, na čo zareagovala aj široká komunita okultistov. Čarodejníctvo na Tiktoku je v dnešnej dobe rozšírený fenomén, ktorý zastrešuje *hashtag* (# – čítaj hešteg, čo znamená kľúčové slovo) *Witchtok*. *Witchtok* je komunita spiritualistov, ktorí zdieľajú a prezentujú rôzne okultné praktiky, mágiu, čarodejníctvo, pohanstvo, New Age, a to od praktík tradičných afrických náboženstiev, latinskoamerických a afro-karibských praktík až po viery ako *woodoo* a *wicca*.

Čo mladých na *Witchtoku* priťahuje? Najčastejšie sa tam objavujú recepty a návody napríklad na to, ako vyrobiť magickú ampulku, ktorá má priniesť lásku, úspech alebo šťastie, naučia sa čistiť kryštály alebo nájsť návod na prípravu elixíru, ktorý má za úlohu očistiť a vyladiť priestor. Existujú aj videá o prekliatí, ktoré obsahujú návody na to, ako niekoho prekliat. Obzvlášť populárne sú interaktívne videá, ktoré zvyčajne používajú tarotové karty alebo kyvadlové dosky, kde kryštál visí nad súborom slov a údajne sa hojdá nad odpoveďou na vopred položenú otázku. Zdá sa, že najbežnejšími funkciami zdieľaných kúziel sú láska, peniaze, liečenie alebo pomsta, najmä pomsta v mene milovanej osoby. Sociálna sieť nabáda diváka, aby premýšľal o otázke,

na ktorú chce poznať odpoveď, pričom sa tvorcovia nápadne hrajú s algoritmom, aby prilákali ľudí k pozeraniu a povzbudzujú ich k zapájaniu sa, pričom tvrdia, že k videu ich pritiahla nadprirodzená sila. V tejto súvislosti je vhodné spomenúť aj komerčné aspekty *Witchtoku*, ktorý prostredníctvom videí a komentárov svojim používateľom radí, kde si môžu kúpiť produkty potrebné na vykonávanie jednotlivých rituálov. Spomedzi mnohých firiem propagovaných na *Witchtoku* sú najobľúbenejšími drobní maloobchodníci, ktorí predávajú kryštály, ampulky, nástroje a dokonca aj zostavené súpravy so všetkým, čo človek potrebuje na vykonávanie mágie.

Čarodejníctvo existuje v každej kultúre a každý ho praktizuje inak. Mnohé zo spomínaných videí zobrazujú čítanie tarotov, rituály pálenia sviečok a rady pre nové čarodejnice, ktoré sa chcú zapojiť. Sociálna sieť Tiktok prezentuje súčasné čarodejníctvo ako otvorené duchovné hnutie, do ktorého sa môže pripojiť každý, keďže *Witchtok* je miesto, kde každý môže nájsť to, čo vyhovuje jeho potrebám alebo záujmom. *Witchtok* umožňuje okultistom spojiť sa a vytvárať komunity s cieľom odovzdávať si rady o vykonávaní kúziel a viesť diskusiu o interakciách s božstvami.

Niektorí religionisti charakterizujú *Witchtok* ako subkultúru pohanov, ktorí používajú sociálnu sieť Tiktok na zdieľanie kúziel, spoznávanie mytológie, pohanstva a spojenie s ostatnými okultistami. Súčasných pohanov spája úcta k prírode a viera v schopnosť človeka komunikovať prostredníctvom rituálnych praktík s božstvami a energiami v celom vesmíre. Keď mladí ľudia spoznávajú svoj duchovný rozmer, hľadajú spirituálnu, ktorá by mohla naplniť ich túžbu po duchovnom poznaní, mnohí sa v chaose hodnôt obracajú na čarodejníctvo, pričom sociálne siete sú v súčasnosti jeho ideálnym a lacným zdrojom. Sociálne médiá dávajú človeku pocit, že tu môže slobodne žiť svoju identitu. Mágia je pre ľudí príťažlivá, pretože život je vraj nespravodlivý, moc príjemná a zdieľané videá vytvárajú stručné návody, ako ľahko dosiahnuť moc a kontrolu nad mnohými oblasťami života.

lím a to je všetko. Na viac nemám čas.“ Myslela som si, že to ich rozdelí. Mýlila som sa. V obdobiach, keď už nemali sil ani na vzájomné výčitky, stačilo sa opýtať: „A modliť sa spolu nebudeme?“ Tenká retiazka ruženca pomohla nadviazať pretrhnuté spojenie a spoločne odriekaná modlitba nastolila pokoj. „Manžel sa už modlí viac ako ja.“ Prisvedčil. Keď starosti a problémy hrozili vychýliť jeho rovnováhu, slová modlitby zabrali celý priestor jeho pozornosti na dlhé chvíle. „Keď sa modlím, nemusím myslieť na nič iné.“

Manželstvo vôbec nie je ľahká vec. Oni mi však ukázali, že keď dvaja chcú, niet problémov, ktoré by sa nedali prekonať. Kráčala som popri nich poldruha roka ich neskorého manželstva. Bola som ich dôverníkom aj svedkom ich vzájomného striedania síl. Keď ona padala pod ťarchou problémov, on bol schopný pohnúť azda aj zemeguľou. Keď zasa jemu vyrazili dych nečakané zdravotné a pracovné problémy, ona sa vrhala proti celému svetu ako levica brániaca si svojho druha. Nerozdelila ich ani manželská kríza, ktorá prišla po siedmich mesiacoch. A ja mám pocit, že pri nich som spoznala jednu z podôb skutočnej manželskej lásky. To naplnené „v dobrom i v zlom.“

Raz som čítala, že milujúci človek vidí toho druhého takého, akým mal byť podľa Božieho plánu. Nie takým, akým sa stal počas života. Vidí to pod povrchom. A človek sytený láskou zhadzuje zo seba všetky vrstvy nečistoty, ktorú rokmi nabral, a stáva sa naozaj čistý. Znova nadobúda krásu Božou rukou stvorenej bytosti. „Kde sú dvaja v mojom mene...“ Stretli sa tri lásky... (dokončenie z minulého čísla)

MANŽELSTVO JE LÁSKA (2)

» Marcela ŠKULTÉTYOVÁ

Nevyšlo to. Keď sa prebral, nebol šťastný. Keď však dostal ponuku na liečenie, nezaváhal. Pomohla mu kosa. Nemocničný areál zarástol trávou a kosačka nefungovala. Vie niekto kosiť? Že či! Tam pri tom kosení sa začal znova nachádzať. Vôňa čerstvo pokosenej trávy zacelovala jeho ranu. Ruky, ktoré kosiskom znova zatvrdli, ho začali hriať. Až niekde tam pri srdci. V tých zarosených ránach zacítil znova potrebu zhlboka sa nadýchnuť. Zvonivý cvengot osly v ňom rozochvieval túžbu žiť. Kosa... Zubatá mu ju vrátila do rúk. Už ju nepustil.

Domov sa vrátil s celkom iným pohľadom na svet. Aj rodičovský dom mu poskytol iný pohľad. Pustil sa do opráv. A azda prvý raz zauvažoval o tom, že dom potrebuje aj gazdinú. Najprv len tak nasmelo, potom čím ďalej intenzívnejšie zhodnocoval predstavu ženy vedľa seba pri stole. Nakoniec sa odhodlal podať inzerát. Ani jedna odpoveď. Pred rokom by to bol vzdal. Teraz nie. Dal inzerát do druhých novín. Mal šťastnú ruku. A tak prišiel deň, keď pred ním zrazu stála ona.

To prvé stretnutie sa poriadne predĺžilo. Musel ísť poprosiť kamaráta, aby zaň zobral sichtu. Ale stihli si povedať všetko dôležité. Aj tie smutné veci. Nerozdelilo ich to. Stretli sa druhý raz, tretí... Keď jej navrhol, aby sa presťahovala k nemu, súhlasila. Keďže jej prvý sobášny obrad bol civilný, mohla sa vydať znova. Svadba

bola jednoduchá, skromná. Bola aj svadobná cesta a jej prvý úprimný smiech. Nechcela vtedy ešte jesť a tak ju hrešil ako malé dieťa. A sľúbil, že jej za to splní želanie. Jeho ponuka oslovila dieťa v nej a jej prvý raz zahrali šibalské ohníčky v očiach. „Hocijaké?“ „Hocijaké.“ Zjedla všetko, ale on sa musel postaviť pred fotoaparát v baraníci, rukaviciach a v trenírkach. Pekne vonku na mráz, veď bol február. Tak našli svoj prvý spoločný bod – smiech. Silu, ktorá im často pomohla prekonať kritické chvíle vzájomného zblížovania. Keď sa už minuli argumenty a logika sa končila pomlčkou, nastúpil smiech. Druhou silou, ktorá im pomáhala prekonávať prebárajúce sa miesta vzťahu, bola viera. Ona sa k viere upála celou silou a vyplňala ňou celý priestor medzi povinnosťami a zamestnaním. On? „Ja sa ráno pomod-

GRÉCKOKATOLÍCKE SPOLOČENSTVO VO FARNOSTI SEDLISKÁ
VÁS SRDEČNE POZÝVA NA MARIÁNSKU PŮŤ

do Medžugoria, Ostrihomu, Zadaru od 18. do 24.08.2024

Cena púte: 315 eur (bus MERCEDES, 4 nocľahy Hotel LUX*** s polpenziou, dve minúty od námestia)

Program púte: **Visegrad:** hradný vrch s výhľadom na Dunaj; **Ostrihom:** Bazilika Panny Márie a sv. Vojtecha, najväčší chrám v Maďarsku, božská liturgia, zastávka pri Balatone; **Medžugorie:** Chrám sv. Jakuba, Podbrdo, Križevac, Cenacolo, Oáza pokoja: božské liturgie, adorácie, pobožnosti; **Zadar:** Chrám: sv. Simeona Bohopríjemcu, božská liturgia

Pobyt pri mori s kúpaním 9 hodín: Makarská, Zadar
Prihlášky: otec Ľubomír Novák (tel. 0907 353 021)

Nástupná trasa: 07.20 Michalovce, 08.00 Trebišov, 08.00 Vranov nad Topľou, 08.50 Prešov, 09.00 Košice, 16.00 Visegrad

CENTRUM PRE MLÁDEŽ KOŠICKEJ EPARCHIE SV. JÁNA TEOLÓGA V DVORIANKACH

» Milan KMEC

S myšlienkou, „aby mladí mali domov“, začala rada pre mládež Košickej eparchie budovať v roku 2015 eparchiálne mládežnícke centrum. Jeho zámerom bolo ponúknuť mladým ľuďom miesto prijatia, budovania duchovného života, formovania osobnosti a vytvárania či utužovania priateľstiev s rovesníkmi. Základom výstavby tohto diela sa stala budova bývalej základnej školy v obci Dvorianky v okrese Trebišov. Vladyka Milan Chatur CSsR, vtedajší eparchiálny biskup, poveril realizáciou výstavby Centra pre mládež Košickej eparchie otca Lukáša Vojčíka, ktorý sa neskôr stal aj jeho prvým riaditeľom.

Počas troch rokov intenzívnej práce, dobroty a ochoty mnohých ľudí sa schátraná budova premenila na miesto šité na mieru mladým. 29. septembra 2018 sa konala slávnostná posviacka a otvorenie Centra pre mládež Košickej eparchie sv. Jána Teológa. Silný vietor, ktorý v daný deň sprevádzal celú slávnosť, naznačoval, že sa rodí niečo nové. A naozaj, týmto momentom sa začala nová etapa evangelizácie a sprevádzania mládeže v Košickej eparchii. Od prvých chvíľ ponúкло centrum zázemie už existujúcim aktivitám rady pre mládež Košickej eparchie ako animátorská škola, stretnutia animátorov či víkendové stretnutia mladých z jednot-

livých protopresbyterátov. Postupne sa existencia centra stala inšpiráciou aj pre vznik nových aktivít, stretnutí a sprevádzanie mladých na eparchiálnej, protopresbyterskej či farskej úrovni.

Patrocínium centra bolo zverené najmladšiemu spomedzi apoštolov – sv. Jánovi Teológovi. Bol to práve on, kto ostal verný Kristovi pri jeho zajatí a ukrižovaní, a práve jemu zveril Kristus svoju Matku. Napriek tomu, že sa viackrát pokúšali zabiť ho, bol aj jediný z apoštolov, ktorý zomrel prirodzenou smrťou. Pre jeho múdrosť a hĺbku pri ohlasovaní evanjelia Ježiša Krista si vyslúžil titul

teológ. Spomenuté udalosti z jeho života sa stali dôvodom, prečo práve sv. apoštolovi Jánovi Teológovi boli zverení mladí prichádzajúci do centra. Nech na jeho príhovor sú mladí neustále verní Kristovi a žijúci pod ochranou Presvätej Bohorodičky. Nech nič smrtonosné z toho sveta im neublíži a nech je ich život teologický – hovoriaci o Bohu.

Myšlienku prepojenia sv. apoštola Jána Teológa s Presväťou Bohorodičkou pod krížom Ježiša Krista umocňuje aj skutočnosť, že v tesnej blízkosti centra, ktorého patrónom je sv. apoštol Ján Teológ, stojí gréckokatolícky chrám zasvätený sviatku Zosnutia Presvätej Bohorodičky. Vzájomná prepojenosť mládežníckeho centra a miestneho chrámu mu vyniesla aj neoficiálny názov katedrála mladých. Tento titul mu pripísal niekdajší farár farnosti Dvorianky otec Ján Kmec, ktorý sa ešte pred začiatkom diela rekonštrukcie budovy každý deň modlil so svojimi veriacimi v chráme za požehnanie diela výstavby centra pre mládež.

Dôležitým míľnikom v živote centra bola posviacka domu určeného kňazovi slúžiacemu mladým prichádzajúcim do centra. Stalo sa to v auguste 2019, keď sa sem nastáhoval otec Milan Kmec s rodinou, vtedajší predseda rady pre mládež Košickej eparchie. Po uvoľnení zo všetkých dovtedajších záväzkov bol vyčlenený pre potreby pastorácie mladých v Košickej eparchii. Týmto krokom sa zavrátilo dlhoročné úsilie aj potreba mať v Košickej eparchii kňaza určeného mladým. A nielen to. Od tohto momentu mohli centrum ponúkať nielen priestor na rôzne aktivity, ale zároveň slúžiť na individuálne sprevádzanie mladých, ktorí doň prichádzajú.

CENTRUM A SLUŽBA MLADÝM

Istú symboliku môžeme nájsť aj v polohe centra. Pri prechádzaní Košickou eparchiou z východu na západ sa totiž

nachádza približne v jej strede pri významnej dopravnej križovatke. Takto môžeme vnímať centrum aj ako srdce Košickej eparchie, z ktorého prúdi život cez mladých ľudí do všetkých jej kútov. No centrum môžeme prirovnať i k pľúciam, do ktorých prichádza krv, aby sa okysličovala – obohacovala o kyslík. Takto centrum svojou polohou mimo ruchu mesta ponúka mladým možnosť vystúpiť zo svojej každodennosti a na chvíľku sa zastaviť, stíšiť, načerpať, a tak nabrať „pravý kyslík“ pre svoju každodennosť, do ktorej sa z centra vracajú.

Či už hľadáme na centrum v symbolike srdca alebo pľúc, kľúčovým elementom sú mladí, ktorí túžia život čerpať a zároveň ho prinášať iným. Z tohto dôvodu sa aktivity centra sústreďujú najmä na animátorskú službu. A teda na mladých, ktorí sa rozhodli poslstvo evanjelia prinášať medzi mladých rozmanitým spôsobom.

Animátorská cesta sa začína absolvovaním formačného kurzu animátorskej školy s názvom ANIMA, ktorý realizuje Centrum pre mládež Košickej eparchie. Ide o dvojročné sprevádzanie v spoločenstve rovesníkov rozvíjajúce duchovný život, posilňujúce túžbu slúžiť iným, ktoré pomáha odhaľovať skryté talenty, rozvíja osobnosť, rozecuje zápal pre angažovanosť v spoločnosti. Absolventi animátorskej školy získavajú certifikát Košickej eparchie a stávajú sa členmi rodiny eparchiálnych animátorov – certifikát Združenia kresťanských spoločenstiev mládeže, ktorý potvrdzuje absolvovanie tém Konferencie biskupov Slovenska a certifikát Ministerstva kultúry SR, ktoré ich robia akreditovanými animátormi na Slovensku i v zahraničí.

Udržiavať absolventov v duchovnej kondícii či ponúkať im možnosť ďalšieho osobného rastu sa usiluje centrum pomocou pravidelných animátorských víkendov. Počas nich animátori posilňujú vzájomné vzťahy, rozvíjajú svoje zručnosti, ale aj zveľaďujú centrum i jeho okolie.

Mohli by sme povedať, že animátorské víkendovky splňajú benediktínske heslo *Ora et labora*, teda modli sa a pracuj, ale v našom koncepte by sme mohli ešte dodať: *discite* – učiť sa.

Najväčšou akciou konanou v centre každoročne v septembri je odpust centra. Počas neho oslavujeme patróna centra – sv. Jána Teológa. Zároveň je to skvelý priestor na vzájomné stretnutie mnohých mladých, utuženie priateľstiev nadobudnutých na *Campe* eparchie alebo iných aktivitách rady pre mládež počas letných prázdnin, či na roznieťenie mladého srdca do aktivít nového cirkevného roka. Taktiež je to čas, keď chceme ďakovať za animátorov a animátorom za ich neúnavnú službu. Odpust centra začíname vždy slávením svätej liturgie v Chráme Zosnutia Presvätej Bohorodičky za účasti mnohých hostí, mládeže i miestnych farníkov. Odpustová slávnosť pokračuje spoločným agapé v priestoroch centra i jeho nádvorí a bohatým spoločenským programom do večerných hodín.

Domov v centre nachádzajú i mnohé iné kresťanské spoločenstvá a centrum zároveň slúži i miestnej farnosti.

Nesplneným snom, ktorý však ostáva veľkou túžbou, je, aby centrum ponúklo priestor i pre komunitný život mladých ľudí, ktorí by doň prišli bývať na dlhšie obdobie a v službe iným by tu prežili istú etapu svojho života či hľadanie životného smeru.

GPS – KROK K MLADÝM

Počas niekoľkých rokov existencie viedlo do Centra pre mládež Košickej eparchie množstvo krokov mladých. Od svojho počiatku však centrum túžilo vykročiť k mladým. To sa podarilo zrealizovať vytvorením nového konceptu rady pre mládež Košickej eparchie zameraného na sprevádzanie, formovanie a pomoc mladým ľuďom s názvom GPS – Gréckokatolícke pastoračné stredisko. Vychádza

zo skúseností pastorácie, formovania a pomoci mládeže v Centre pre mládež Košickej eparchie sv. Jána Teológa v Dvoriankach. GPS tieto skúsenosti preberá a zároveň inovuje o nové možnosti, pričom svoje pôsobenie na rozdiel od centra sústreďuje do miest na území Košickej eparchie, kde sa kvôli štúdiu v rámci pracovného týždňa sústreďuje väčšie množstvo mladých ľudí.

Cieľom GPS je vytvoriť v mestách na území Košickej eparchie zázemie na (formálne aj neformálne) stretávanie sa s mladými ľuďmi, kde môžu byť mladí ľudia sami sebou, kde môžu tráviť svoj voľný čas, prehlbovať svoje hodnoty, budovať duchovný život, získavať nové poznatky a formácie v osobnostnom rozvoji a kde môžu nachádzať sprevádzanie a pomoc v ich každodenných, ale aj vážnych životných situáciách.

Táto vízia a cieľ sa stali realitou 10. januára 2024, keď sa uskutočnila posviacka kaplnky a otvorenie prvého gréckokatolíckeho pastoračného strediska pre mladých v Košiciach s názvom GPS Košice. Na slávnosti sa zúčastnil vladyka Cyril Vasil' SJ, košický eparchiálny biskup, a viacero kňazov venujúcich sa pastorácii mládeže. V priestoroch GPS nájdete kaviareň, herňu i študovňu.

Centrum pre mládež Košickej eparchie sv. Jána Teológa sa stalo počas niekoľkých rokov svojej existencie neoddeliteľnou súčasťou života a pastorácie Košickej eparchie. Ovplyvnilo životy mnohých mladých a ponúklo mnoho príležitostí na budovanie vzťahu mladého človeka s Bohom. Od 1. júla 2024 sa jeho novým riaditeľom stáva otec Mário Cserép, správca farnosti Dvorianky. V tejto novosti pri kormidle centra nech sa naplňajú aj slová Svätého písma: „Hľa, ja robím čosi nové, teraz to kľúči, nebadáte? Áno, urobím cestu púšti a rieky na pustatine.“ (Iz 43, 19)

LITMANOVÁ

Vlastimil Slávik

LEVOČA

Lucia Kráľová

PSK

KULTÚRNY, HISTORICKÝ A DUCHOVNÝ ZÁŽITOK

PÚTNICKÝ TURIZMUS V PREŠOVSKOM KRAJI

» Ivana ONDRIOVÁ

Za pokojom, vierou, duchovným prebudením a posilnením putujú generácie už po stáročia. Starodávna história putovania siaha až k Mojžišovi do Izraela a azda najviac sa spája so španielskym Santiagom de Compostela. Svoje pevné miesto však má aj v slovenskej spoločnosti. Konkrétne v Prešovskom samosprávnom kraji (PSK) jeho silný duchovný a spoločenský akcent podčiarkuje projekt PSK *Svätomariánska púť*, ktorý sa zameriava na propagovanie mariánskej tradície. Viaže sa k pútnickým miestam v Litmanovej, Lutine, Gaboltove a Mariánskej hore v Levoči a už niekoľko rokov sa vďaka svojim aktivitám teší širokému záujmu veriacich, ale aj neveriacich.

Hlavné pútnické body kraja privitajú onedlho pútnikov nielen zo Slovenska počas hlavných púť. A nebudú tu chýbať ani

aktéri *Svätomariánskej púte*, ktorí predstavia jeho pripravované novinky. *Svätomariánska púť* je vlajkový projekt PSK,

ktorý kraj spustil v roku 2017 s dvanástimi partnermi v pohraničí s cieľom vyzdvihnúť jeho duchovné, kultúrne a prírodné

GABOLTVOV

Vlastimil Slávik

seniorov, skautov či pútnikov prichádzajúcich na púte. Sprevádza ich do srdca najnavštevovanejších pútnických miest v Prešovskom regióne cez dve pútnické trasy kategorizované podľa úrovne náročnosti. Jednu pešiu a druhú cyklistickú.

Pešia trasa so začiatkom v Lutine pokračuje cez

Levoču, Litmanovú a Gaboltov, kde pútnici vchádzajú do posledného úseku, ktorý ich vovedie späť do Lutiny. Táto trasa má dĺžku 252 km a vedie cez pohorie Čergov a Levočské vrchy. Prechádza popri viacerých pamiatkach UNESCO vrátane Spišského hradu. Samotná trasa je rozdelená do štyroch úsekov, a tie do dvanástich jednodňových etáp, pričom každá z nich ponúka výnimočné zážitky.

Cyklistické putovanie s dĺžkou 273,5 km je rozdelené do šiestich etáp a priemerný čas potrebný na jej zdolanie je približne šesť dní bicyklovania. Do veľkej miery kopíruje pešiu trasu a je prepojené s kostrovou sieťou cyklotrás Prešovského kraja.

Začína sa pri Kostole Kráľovnej pokoja v Prešove a pokračuje cez cyklochodníky do Lutiny, následne do Gaboltova, Litmanovej a Levoče. Z Levoče sa trasa vracia späť do Prešova.

Naplánované pútnické výlety sú určené všetkým ostatným putujúcim so zameraním najmä na mladé rodiny s deťmi, seniorov, školy alebo osoby so zdravotným obmedzením. Vďaka nim majú možnosť naplánovať si jedno- či viacdňovú púť podľa vlastných preferencií a spoznávať históriu okolitých miest individuálne.

Pokračovanie *Svätomariánskej púte* má zvýšiť konkurencieschopnosť územia Prešovského kraja cez inovatívny, udržateľný a smart prístup. Vzniknuté a plánované digitálne a praktické riešenia prilákajú viac turistov na pútnické miesta, ktorí tu môžu zažiť jedinečné zážitky s historickým a prírodným akcentom. Ďalšou pridanou hodnotou je duchovný a osobnostný rozmer putovania a samotného projektu, ktorý ponúka čas a priestor na sebaopoznávanie i vlastný rozvoj.

LUTINA

Vlastimil Slávik

bohatstvo s dôrazom na mariánsku tradíciu. Na slovenskej strane v prvej fáze priniesol obnovu a rekonštrukciu štyroch pútnických miest na Spiši a Šariši či spustenie pútnickej trasy *Evanjelizačná cesta*. Aktuálne župa pripravuje pokračovanie projektu, ktorý ho rozširuje o ďalšie aktivity. Okrem pešieho putovania je to aj cykloputovanie a naplánované pútnické výlety. Druhá časť projektu však postupne prinesie aj budovanie nových školiacich centier a cezhraničné tematické chodníky v terénnej a digitálnej podobe určené na sprevádzanie miestnymi pamiatkami.

„Pútnictvo v súčasnosti prekvitá a už dávno nie je len o viere a duchovne, ale aj o hľadaní seba samého, o hľadaní pokoja a o miestach, kam môže prísť celá rodina pookriať a načerpať energiu, nájsť povzbudenie a v spoločnosti iných a v jedinečnom prostredí, či už pri putovaní, alebo pri modlení, premýšľať nad svojím životom a jeho smerovaním. Ďalšími aktivitami projektu chceme ešte zvýšiť návštevnosť kraja a jeho pútnických lokalít, a to vhodnými komunikačnými nástrojmi, cykloturistikou aj komplexným produktom cestovného ruchu s pomocou

služieb malého a stredného podnikania, ako je hotelierstvo, gastronómia či kultúra. Nezabúdame pritom ani na zodpovedný prístup k životnému prostrediu a tzv. eko-pútnictvo,“ vyjadril sa v súvislosti s pokračovaním projektu *Svätomariánska púť* predseda PSK Milan Majerský.

Unikátny projekt PSK sa zameriava tak na individuálneho cestovateľa, organizované skupiny a rodiny s deťmi, ako aj na kresťanské spoločenstvá, školy,

PROGRAM HLAVNÝCH PÚTÍ V PREŠOVSKOM KRAJI V ROKU 2024 S ÚČASŤOU SVÄTOMARIÁNSKEJ PÚTE:

6. – 7. JÚL – LEVOČA

20. – 21. JÚL – GABOLTVOV

3. – 4. AUGUST – LITMANOVÁ

17. – 18. AUGUST – LUTINA

www.svatomarianskaput.sk

POZOSTATKY VEĽKEJ VOJNY

» Juraj GRADOŠ

Vojnový cintorín v obci Veľkrop | Pamiatkový úrad SR / Peter Brunčák

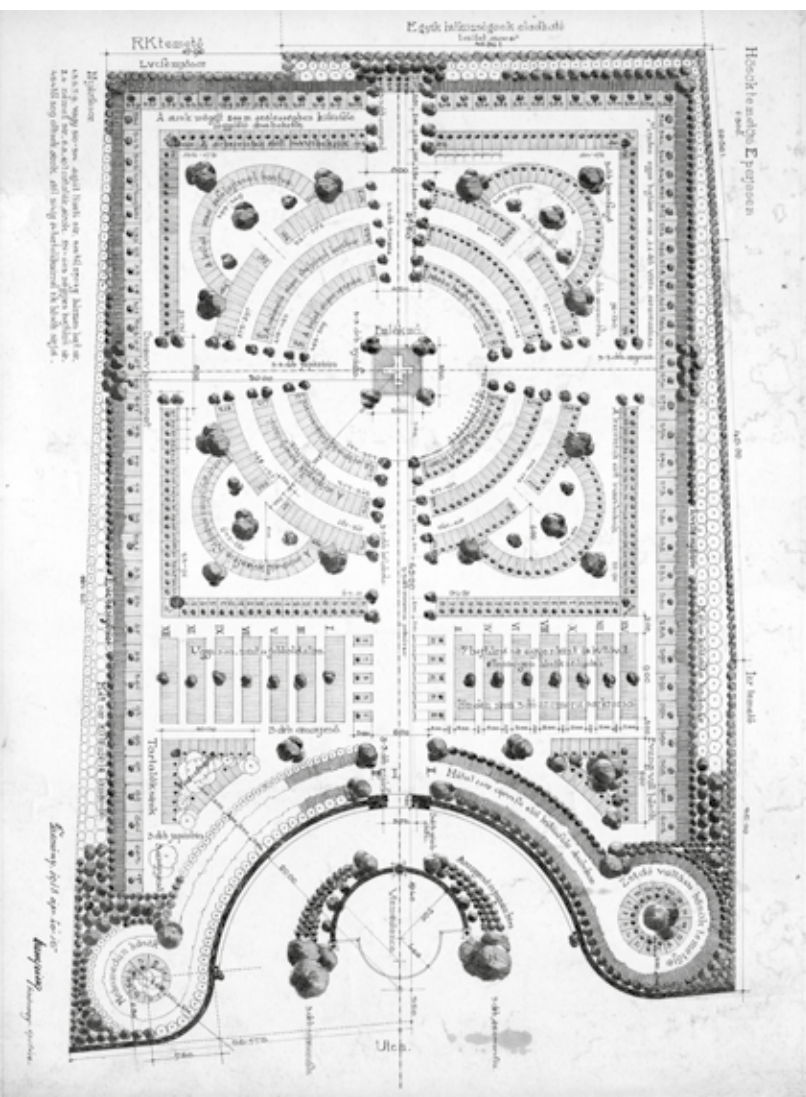
Ľudstvo ani dnes nezažíva obdobie mieru. Ak by pretrvala Rímska ríša so svojim náboženstvom, asi by sme málokedy videli zatvorené brány Chrámu boha Jánusa v Ríme. Tie sa totiž zatvárali v čase mieru a boli otvorené v čase vojny. Neskorší kresťanskí spisovatelia dokonca tvrdili, že brány tohto chrámu sa prvýkrát zatvorili až v okamihu Ježišovho narodenia.

severovýchodného Slovenska. A práve tu vznikli mnohé pamätníky tejto vojny spojené s vojenskými cintorínmi.

Jedným z ľudí, ktorí sa snažia tieto pamätníky zachrániť, je pán Anton Liška. Je absolventom Gréckokatolíckej teologickej fakulty v Prešove a do povedomia mnohých vstúpil knihou zameranou na gréckokatolícke chrámy vybudované v tereziánskom slohu. Jeho záujem o architektonické pamiatky ho priviedol k práci pre Krajský pamiatkový úrad v Prešove. Ako sám uvádza, „k mapovaniu vojnových cintorínov som sa dostal v roku 2017 v rámci plnenia celoštátnej úlohy Pamiatkového úradu SR, zameranej na mapovanie pamiatok prvej svetovej vojny na Slovensku. Uvedená úloha súvisela so stým výročím prvej svetovej vojny a jej cieľom bolo vytýpať pamiatky na tieto udalosti, ktoré by disponovali takými pamiatkovými hodnotami, vďaka ktorým by mohli byť zaradené do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR“.

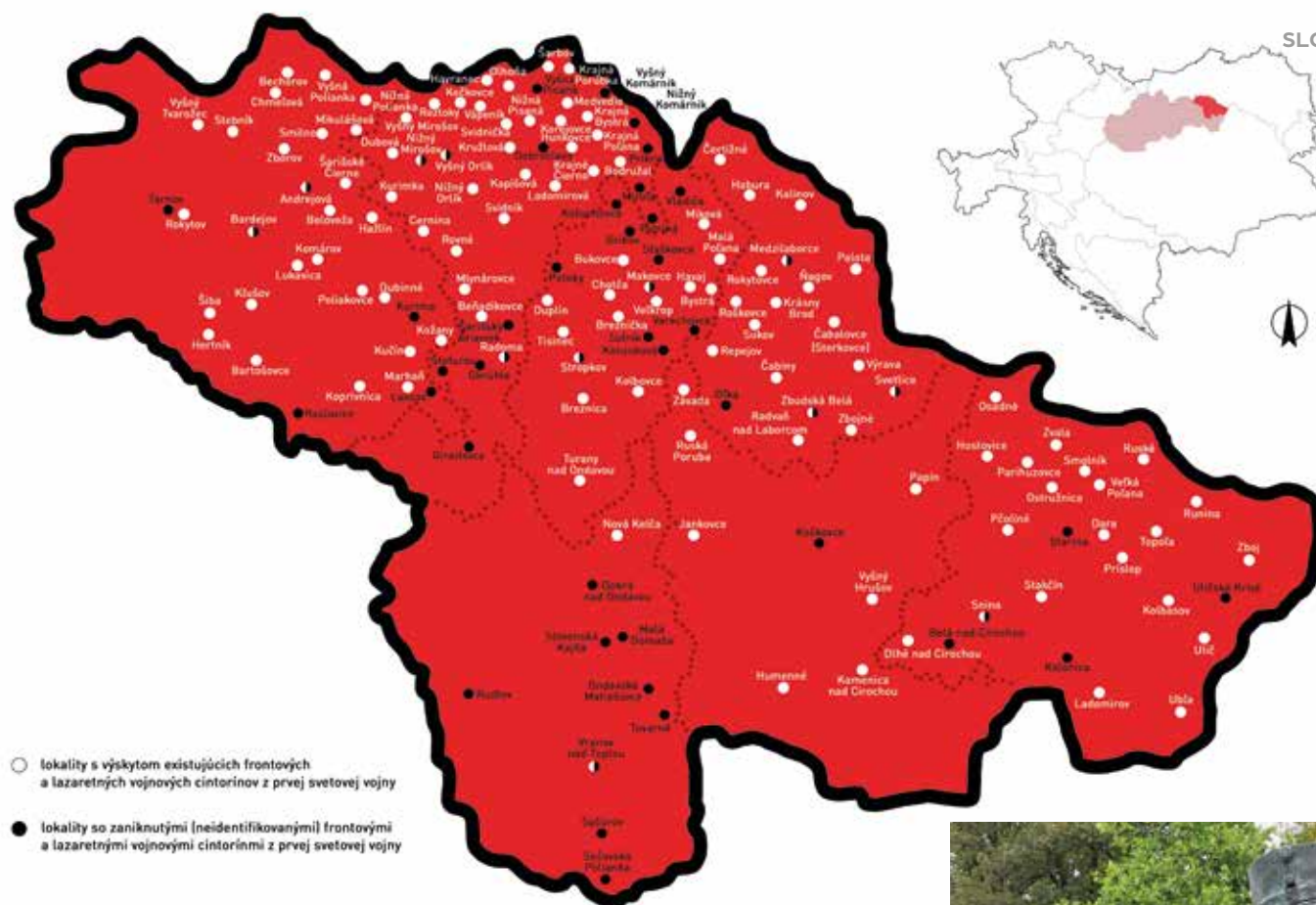
Práve jeho kvality a vzdelanie, kde sa profiloval smerom na históriu, viedli vedenie Krajského pamiatkového úradu v Prešove k povereniu touto úlohou. Tieto pamiatky totiž patria do skupiny „pamiatok histórie“. Navyše, jeho spolužiak z univerzity Martin Drobňák, predseda Klubu vojenskej histórie Beskydy Humenné, sa mapovaniu týchto pietnych miest venuje od roku 2004. V úvode svojej knihy o týchto cintorínoch pán Liška píše: „Vojnové obete sú neodmysliteľnou súčasťou každého vojenského konfliktu. Kým v starších dejinných obdobiach sa nakladaniu s ich telesnými ostatkami nevenovala žiadna pozornosť, od konca novoveku sa tejto otázke systematicky

Tak či onak, minulé storočie bolo poznačené dvomi obrovskými tragédiami. A hoci nám v pamäti najviac utkvela druhá svetová vojna, podľa niektorých historikov bola iba pokračovaním tej prvej. Tá sa začala 28. júla 1914 a bola spočiatku označovaná ako svetová či veľká. Slovensku sa do značnej miery podarilo z hľadiska jeho umiestnenia v srdci habsburskej monarchie priamym bojom vo vojne vyhnúť. No neplatí to absolútne. Na počiatku vojny sa totiž ruské vojská dostali až na územie

Projekt plánovaného vojnového cintorína v Prešove | Súkromná zbierka KVH Beskydy a NHKA

venovali viacero medzinárodných dokumentov. Za jeden zo zlomových okamihov vo vnímaní danej problematiky možno považovať predovšetkým prvú svetovú vojnu, ktorá počtom vojnových obetí (ale nielen tým) v mnohom predstihla aj tie najväčšie ozbrojené konflikty v ľudských dejinách.“

Z jeho výskumu je zjavné, že na území severovýchodného Slovenska bolo podľa archívnych záznamov v čase prvej svetovej vojny, resp. v medzivojnovom období na 163 lokalitách zriadených 211 frontových a lazaretných vojnových cintorínov. Väčšina z nich (137) bola založená na ploche už existujúcich civilných a cirkevných cintorínov. V tom čase bolo iba málo tiel exhumovaných a prevážaných na centrálny cintorín, a tak vojaci našli miesto svojho odpočinku často blízko lokality, kde im dotĺklo srdce. Najväčším vojnovým cintorínom z prvej svetovej vojny z územia severovýchodného Slovenska, pokiaľ ide o rozlohu a počet vojnových hrobov, je lazaretný vojnový cintorín v meste Humenné. Tu sa na ploche 42 árov nachádza 489 vojnových hrobov. No najviac obetí je pochovaných na mieste frontovom vojnovom cintoríne v obci Veľkrop. Tu našlo posledný odpočinok 8 662 vojakov.

Počas výskumu pán Anton Liška zažil veľa negatívnych prekvapení. O to viac sú cenené tie pozitívne. „Keď som sa začal

venovať tejto téme, väčšina staršej historiografickej spisby uvádzala, že cintoríny budované na našom území nedosahujú kvalitu cintorínov z oblasti poľskej Haliče, pretože v uhorskej časti monarchie sa im nevenovaná taká pozornosť ako v tej rakúskej. Výskum však preukázal, že rozdiel vo vizuálnom, teda remeselnom, výtvarnom, architektonickom a pod. stvárnení týchto pietnych miest nespôsobil odlišný prístup, ale finančné možnosti monarchie a rozhodnutie cisára, že cintoríny hrdinov padlých vo veľkej vojne sa mimo územia Haliče budú budovať do finálnej podoby až po skončení vojny. Vzhľadom na to, že Rakúsko-Uhorsko vojnu prehralo, k dobudovaniu cintorínov na našom území už nedošlo.“ Pána Liška v tomto ohľade prekvapila systematickosť a precíznosť rakúsko-uhorskej armády, s akou tieto pietne miesta projektovala a budovala, a akú vážnosť postaraniu sa o vojakov, ktorí padli za svojho cisára, kladli.

V posledných rokoch došlo aj k zrušeniu niektorých cintorínov a preneseniu ostatkov vojakov na iné cintoríny. Dokonca niektoré lokality zanikli úplne. Podľa výskumu pána Liška tieto cintoríny ležia od Rokytova a Vyšného Tvarožca na západe až po Zboj na východe. Najviac je ich v poľsko-slovenskom pohraničí v tejto oblasti. No nájdu sa aj cintoríny omnoho južnejšie. Najjužnejší dochovaný cintorín je v Černom, ktoré je mestskou časťou Vranova nad Topľou. Práve v tomto okre-

Lenka Seteyová

se zanikli skoro všetky ostatné vojenské cintoríny – od Dobrej nad Ondavou (kvôli výstavbe vodného diela Domaša) na severe až po Sačurov a Sečovskú Polianku na juhu. Oproti cintorínom z druhej svetovej vojny tieto nenesú majestátny pátos víťaza, a sú často miestom tichého odpočinku vojakov z oboch armád. Ak by sa však vojna skončila inak, podľa plánov, ktoré už boli pripravené, by boli aj tieto cintoríny, minimálne tie centrálny, nádherným architektonickým dielom.

Výskum a záchrana týchto pamätníkov obetí vojny sa neskončili. Ako hovorí pán Liška, „želal by som si, aby sa nám podarilo každý jeden cintorín v teréne identifikovať a prinavrátiť mu podobu, akú mal v čase svojho založenia, resp. po jeho úprave v medzivojnovom období“. Azda jeho dielo v tejto historicko-pamiatkovej oblasti vzbudí v ďalších nadšencoch, ale i vedeckých odborníkoch pozornosť, ktorú si tieto miesta zasluhujú.

pxhere.com

skúsenosť toľko nezohľadňujú. Tiahnu prirodzene ku všetkému novému, známe veci sa pre nich čoskoro stanú nudou. Ich introvertné verzie môžu síce prežívať isté obavy z nových situácií, ale najmä kvôli ľuďom, ktorých tam stretnú, pretože v nových sociálnych interakciách si nemusia byť dostatočne istí. Ale z hľadiska plánovania je pre nich kľúčová predstava, akú budúcnosť by ideálne chceli mať. Projektujú si ju dopredu a pocit radosť z nového miesta nezažívajú, až naň dorazia, ale už keď si vo svojich predstavách plánujú, čo sa tam bude diať. Zisťujú si síce informácie, ktoré im pomôžu sa na nové situácie pripraviť, ale na mnohé detaily zabudnú, pretože si tvoria ideálnu, nie reálnu budúcnosť.

Typy, ktoré chcú nechať veci vyplynúť. Druhou skupinou sú tí, ktorí nepotrebujú mať budúcnosť tak pevne uchopenú – čakajú, čo vyplynie zo situácie. Chcú sa totiž prispôbiť konkrétnej situácii až vo chvíli, keď nastane. Niežeby dovtedy o tom nepremýšľali – oni si aj urobia predstavu alebo plán, ale chcú si nechať otvorené zadné dverka, aby mohli využiť aktuálnu príležitosť. Ak sa takého človeka v pondelok spýtate, čo bude robiť cez víkend, maximálne vám povie, že stráví víkend s rodinou, popr. je ochotný zvážiť rôzne možnosti – zoo, botanická záhrada, výstava. Podľa aktuálnej nálady či počasia sa však rozhodne až v ten deň ráno. Keby sa mal definitívne rozhodnúť skôr, bude to preň nekomfortná situácia, lebo neostane priestor na zmenu. Títo ľudia môžu pôsobiť nespoľahlivo, že nedodržiavajú dohody. V skutočnosti majú obrovskú výhodu, pretože sú flexibilní, ľahko sa prispôbujú, nenechajú sa zviazať zavedenými postupmi, dokážu veci riešiť na poslednú chvíľu, sú skvelí improvizátori. Takisto ich môžeme zaradiť do dvoch podtypov. Prví žijú prítomným okamihom. Pokiaľ to nie je nutné, plány a predstavy si dopredu nerobia. Namiesto toho na mieste prečítajú aktuálnu situáciu a zareagujú tak, ako najlepšie sú v danej chvíli schopní. Nepremýšľajú niekoľko krokov dopredu, pretože chcú vidieť, čo sa stane, a až podľa toho volí ďalší krok. Druhí, naopak, radi premýšľajú rôzne varianty budúcnosti. Ale bez nároku na to, aby si nejakú zvolili, skôr než situácia naozaj nastane. Vo svojich predstavách si udržiavajú viac paralelných možností a rozhodnú sa, až keď musia, tzv. na poslednú chvíľu.

PLÁNOVANIE ČASU VERZUS OSOBNOSŤ

» Veronika VERBOVÁ

Spoločné plánovanie času je nevyhnutné, ak spolu žije alebo pracuje viac ľudí. Ľahko pritom vznikajú trecie plochy: jeden chce s predstihom vedieť, čo sa bude diať, druhý sa nechce rozhodnúť, kým situácia nenastane. Prečo na seba vôbec narážame pri spoločnom plánovaní času? Naše spôsoby plánovania, rovnako ako typy osobnosti, totiž nie sú rovnaké. A jedno s druhým úzko súvisí. Tak napríklad: rodina plánuje výlet do zoo a jeden z rodičov si v hlave projektuje, ako tam idú, kam pôjdu do reštaurácie alebo čo treba mať so sebou. Ráno vyrazia, lenže druhý rodič cestou uvidí plagát botanickej záhrady: „Pozri, dnes sa končí výstava motýľov! To musíme využiť!“ „Ale veď sme si predsa naplánovali, že ideme do zoo!“ „Do zoo môžeme ísť inokedy, no výstava motýľov bude znova až o rok!“

Nejde o to, že prvý rodič nie je schopný zmeny. Len cíti vnútorné nutkanie držať sa pôvodnej predstavy či plánu. Druhý rodič síce plánuje, pretože bez toho rodina môže len ťažko fungovať, ale cíti nutkanie využiť aktuálnu príležitosť. Kde sa tieto rozdiely berú? Plánovanie času je zručnosť a naučiť sa ju môže každý. Máme

na ňu však rôzne dispozície. Existuje šesťnásť typov osobnosti. Každý k plánovaniu pristupuje svojím špecifickým spôsobom, ale na zjednodušenie ich môžeme rozdeliť do dvoch hlavných skupín.

Typy, ktoré chcú mať ukotvenú budúcnosť. Prvú skupinu tvoria ľudia, pre ktorých je plánovanie naplnením vrodenej potreby mať uchopenú budúcnosť. Nemusia to nutne znamenať detailné plánovanie dlho dopredu, ide predovšetkým o pocit predvídateľnosti, ktoré tento typ ľudí upokojuje. Túto skupinu môžeme ešte rozdeliť na dva podtypy. Prví plánujú výhradne na základe skúseností z minulosti, opierajú sa o predošlé zážitky. Vynárajú sa im spomienky a tých sa pri plánovaní nového výletu pevne držia. Osvedčený postup, ktorý môžu v novej situácii zopakovať, im dodáva pocit známosti a cítia sa istejšie. Najradšej totiž robia veci, na ktoré sú zvyknutí. Radi sa vracajú na rovnaké miesta, ale môžu objavovať aj nové. Na novom mieste však aktuálne zážitky neustále porovnávajú s tým, v čom sú rovnaké alebo iné s tým, čo už zažili inde. Druhí takisto potrebujú mať uchopenú budúcnosť, ale minulé

Ako pomôcť deťom v plánovaní? Deti potrebujú našu podporu, aby sa mohli postupne učiť čas vnímať a štruktúrovať. Treba mať stále na mysli, že deti nemajú v tomto smere rovnaké predpoklady. Nemali by sme teda deti porovnávať a nechať sa znepokojiť, keď dieťa našej kamarátky si už dokáže veci samo plánovať a organizovať, zatiaľ čo naše dieťa ešte nie. Dieťa naozaj nemôže za to, že ho jeho prirodzenosť núti nedokončovať vec predčasne, pretože nevie, čo zaujímavé sa ešte môže stať alebo mu napadnúť. Pokiaľ budeme na dieťa nevhodne tlačiť a znehodnocovať jeho prirodzenosť, môžeme poškodiť jeho sebahodnotu. Namiesto toho by sme mali deti oceňovať, že dokážu o veciach premýšľať a improvizovať, a s plánovaním im pomôcť, aby danú vec zvládli dokončiť

a mali z nej dobrý pocit. Rozvrhnúť si dobre čas sa budú učiť celý život.

Ako predísť nesúladu v komunikácii? Plánovanie času je zručnosť, ktorú sa v priebehu života naučíme všetci. Problém je, keď sa „plánovacie“ typy z ich pohľadu „neusporiadaným“ typom snažia vnútiť svoj systém a kritizujú ich, že ho nedokážu používať. Dôležité je pripustiť, že nám to druhí väčšinou nerobia schválne, a hľadať kompromisy. Pri plánovaní času si dopredu môžeme povedať iba záchytné body a ostatné prispôbime okolnostiam. Alebo si dopredu načrtujeme viac variantov, aby sa človek, ktorý potrebuje uchopiť budúcnosť, na ne mohol aspoň čiastočne pripraviť. A jeden z variantov vyberieme podľa aktuálnej situácie.

pxhere.com

LOVEBOMBING

Občasné nadmerné zahŕňanie láskou a pozornosťou – čo je na tom zlé? Pred rokmi som čítala, že prílišnou pozornosťou nemôžeme dieťa pokaziť. No iba asi do roka. Potom treba byť múdry a vnímať, koľko lásky dieťa pre zdravý vývoj naozaj potrebuje. Tam niekde vznikajú ťažkosti, ktoré často bránia vytvárať zdravé vzťahy v dospelosti. Napr. aj *lovebombing* je manipulatívna technika, ktorú je veľmi ťažké rozpoznať hlavne na začiatku vzťahu, keď je vzájomná náklonnosť veľmi intenzívna, čo je, samozrejme, v poriadku. Kontrolky nám môžu začať blikať, keď po ataku láskou (napr. prehnanými komplimentmi) prichádza ponižovanie, znevažovanie či absolútne neporozumenie. Rovnako keď manipulátor veľmi tlačí na čo najrýchlejšie zblížovanie či manželstvo, očakáva neustálu pohotovosť, okamžité odpovede na správy. Keď sa *lovebombing* zmení na devalváciu, obeť má tendenciu robiť všetko preto, aby sa opäť dostala do stavu, keď bola bombardovaná láskou, a tak robí veci, ktoré by nikdy v živote nerobila (obeťou môže byť žena i muž), veci, ktoré od nej chce manipulátor – len „aby bol pokoj“. Nikto nebol stvorený na to, aby bol devalvovaný. Tým, že obeť dovoľí devalvovať seba, devalvuje i Ježiša v sebe. Dostáva sa do začarovaného kruhu, prestáva mať radosť zo vzťahu, z práce, zo života. Ak vnímate, že sa vám alebo niekomu vo vašom okolí deje niečo podobné, povzbudte ho, aby vyhľadal odbornú pomoc. V týchto situáciách je ťažké nájsť silu, lebo ustavičné stúpanie vysoko (*lovebombing*) a následne padanie (devalvácia) na vlnách lásky je emocionálne veľmi vyčerpávajúce. (Eva Zuzana Jenčušová)

pixabay.com

PIME PRE ZDRAVIE

Viete, čo najjednoduchšie môžeme pre svoje fyzické zdravie a pohodu urobiť? Piť. Veľa, často, správne. Poznať mieru a strieďať tekutiny tak, aby nám zámerná hydratácia nespôsobovala nechut' a aby sme na ňu nezabúdali.

Ľudské telo je z asi 70% tvorené vodou a každá jeho bunka na svoje fungovanie vodu nutne potrebuje. Bez vody sme malátni, znižuje sa náš výkon, klesá tlak, ochabuje pokožka, nastávajú migrény a spomalené spaľovanie tukov vedie k obezite. Tomu všetkému (a mnohým iným telesným nepríjemnostiam) možno predísť pravidelným prísunom tekutín. Človek by mal vypiť približne pol litra tekutín na 15 kg váhy, pričom medzi tekutiny sa rátajú aj polievky, káva, čaj či ovocie. Ak nám čistá voda nechutí, môžeme ju strieďať s minerálkou (vždy iným druhom), riede-

ným stopercentným džúsom (nie príliš často), nesladeným čajom či ochutiť mäťou, medovkou, rozmarínom, limetkou. Najlepšie je zvyknúť si hneď po zobudení vypiť pohár vody (najlepšie s citrónom) a potom postaviť pred seba džbán s vodou a stanoviť si pravidelný čas, kedy si z neho odpijeme. Musíme myslieť na to, že obličky dokážu spracovať iba určitý objem za hodinu (asi 0,5 – 1 l), preto je zdravšie prijímať tekutiny v menších dávkach počas celého dňa. Nečakajme, kým sa dostaví smäd, ten už spravidla signalizuje hydratačnú traumu organizmu. Je pravda, že kedysi ľudia hydratáciu vôbec neriešili a pili vtedy, keď boli jednoducho smädni, no dnes žijeme inú dobu a pohltení všetkými jej výdobytkami už nereagujeme na svoje telo tak prirodzene ako naši predkovia. (Adriana Matoláková)

KREŠŤAN

KULT TELA

» Vladimír THURZO

nová alebo môžeme jej pôvod vystopovať už v dávnejších dobách?

Zameranie na telo ako nástroj sebaurčenia je staré ako civilizácia sama. Prvé náznaky modifikácie tela sa datujú do obdobia 60 000 rokov pred Kristom v Austrálii, kde si Aborigéni maľovali pokožku a vykonávali nezmazateľné značky, napríklad rozličné jazvy, tetovania, piercingy a iné rituálne úpravy. Tieto zvyky súviseli so snahou o identifikáciu v rámci spoločenstva, príslušnosťou k určitej skupine alebo k politickým a duchovným autoritám. Ešte i dnes môžeme nájsť v niektorých domorodých spoločnostiach extrémne formy modifikácie tela, ako je predĺženie krku, deformácie lebky alebo mrzачenie pohlavných orgánov. V tomto období sa telo chápalo skôr ako nástroj identifikácie s určitou skupinou alebo ako prostriedok spojenia s nadradenými bytosťami, a nie ako chrám, ktorý by sa mal uctievať a chrániť.

V antickom Grécku sa telo stalo predmetom kultu a symbolom krásy a sily. Fyzická sila a intelekt sa považovali za rovnocenné a krásne telo sa stalo dôležitým aspektom gréckej identity. Vrcholným prejavom kultu tela boli olympijské hry.

Stredoveký pohľad vnímal telo ako Boží chrám. Telo sa považovalo za dar od Boha, ktorý treba rešpektovať a chrániť, a praktiky jeho úpravy sa neraz považovali za urážku Božieho diela.

Dnešnú spoločnosť ovláda mýtus krásy. „Drobné“ úpravy tela, ako sú piercingy a tetovania, sa stali úplne bežné, každodenná fyzická aktivita zameraná na dokonalé telo a zdravie je ohlasovaná v najrôznejších formách, modelky sa menia podľa vánku meniacej sa módy a kozmetické operácie sa dávajú ako vianočný darček dospievajúcim dcéram. Hoci túžba po peknej postave umožňuje mnohým ľuďom udržiavať si zdravý život, čoraz viac je tých, ktorí prekračujú túto hranicu až po úroveň posadnutosti. Médiá nám denne sprostredkujú posolstvo, že krása je pomaly jedinou kvalitou, ktorú sa oplatí mať. To vedie mnohých k zúfalej túžbe po dosiahnutí ideálu dokonalého tela a tí, ktorí nespĺňajú tieto normy, sa neraz izolujú od sveta, skrývajú sa, prežívajú sociálnu úzkosť alebo až depresiu. Koľko ľudí sa hanbí za svoje telo a ako málo ľudí

Eric Moura / pexels.com

Správny vzťah k telu je aktuálna a hojne diskutovaná téma. Oprávnené si môžeme položiť otázku, z ktorej sa dá vytušiť odpoveď – či sa naša západná kultúra už niekedy zaoberala telom v takej miere, ako sme toho svedkami v súčasnosti.

Náš každodenný život je závislý od odkazov na ideálne telo: sociálne siete, médiá, reklama či literatúra hovoria o ideáloch dokonalej, zväčša nedosiahnuteľnej krásy. Na druhej strane nie je to žiadnym tajomstvom, že v posledných desaťročiach ex-

ponenciálne pribúdajú klinické prípady: poruchy príjmu potravy, depresívne poruchy alebo sociálna úzkosť. Príčina týchto patológií často siaha až ku krčovitému úsiliu o dokonalosť, ktorú málokto môže dosiahnuť. Je však posadnutosť telom

sa hanbí za svoju myseľ! V súčasnosti sme svedkami nárastu extrémnej formy nespokojnosti s vlastným telom, ktorým je telesná dysfória a následné žiadosti o hormonálnu alebo chirurgickú tranzíciu. Kde sa v tomto zmätku nachádza kresťanský postoj k vlastnému telu?

Ten je uprostred medzi spiritualistickým a dualistickým nepriateľstvom k telu a na druhej strane jeho materialistickým zbožšťovaním. Predovšetkým treba zdôrazniť, že človek je jednota duše a tela (GS 14) a bol stvorený na Boží obraz a podobu (Gn 1, 27). Prvotný hriech nepostihol iba telo, ale zasiahol harmóniu celého človeka, čiže tak dušu, ako aj telo. Aj keď sv. Pavol píše, že „telo si žiada, čo je proti duchu, a duch, čo je proti telu. Navzájom si odporujú, aby ste nerobili to, čo chcete“, neznamená to, že telo a duch sú v neustálom boji alebo, že telo je zlé a duch je dobrý. Ide o hebrejský pohľad na človeka, ktorý ho vždy vníma v duševno-telesnej jednote a nedobré „skutky tela“ sú v skutočnosti aj hriechmi duše. Pre nás je najdôležitejší fakt, že Ježiš Kristus je vtelený Boh, ktorý vzal na seba ľudský telesný život a tým ukázal, že tak telo, ako i duša sú samy osebe dobré.

Telesný život je Božím darom a dlhovekosť a zdravie sa považujú za formy požehnaní, ale nie jediné a hlavne nie samoučelné. Cieľom života nie žiť čo najdlhšie a najkvalitnejšie, ale dosiahnuť večný život. Život v tele tu na Zemi je nevyhnutnou podmienkou a predpokladom, aby sme dosiahli život večný. Na pozemský život a telo sa teda nepozerala ako na posledný cieľ, ale ako na prostriedok na jeho dosiahnutie. Úplne by stačilo uvedomiť si túto pravdu a premeniť ju na drobné, a máme návod na čnostný život.

Kresťanský postoj k telu je pozvanie k čnostnému životu. Morálne čnosti udržujú konanie človeka v zdravom strede tak, že v danej oblasti ani nepreháňa, ani nezanedbáva to, čo je dobré. Telesný život a zdravie sú dobrá, ktoré človeku zveril Boh, čiže sme ich správcovia a nie absolútni páni. Správcovstvo je postoj, ktorý rešpektuje nariadenia Pána. Z toho vyplýva, že človek si nemôže robiť úplne svojvoľne, čo sa mu zachce.

Zároveň je veľmi dôležité si uvedomiť, že zdravie nie je vonkoncom iba záležitosť tela, ale týka sa všetkých dimenzií človeka. Aj Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) definuje zdravie ako stav

úplnej fyzickej, mentálnej a sociálnej pohody, a nie iba ako absenciu chorôb alebo telesných chýb. Duševné a duchovné zdravie sú ešte dôležitejšie než telesné a nemožno sa považovať za zdravého, ak je telo v poriadku, ale duša trpí. Slabé alebo postihnuté telo, ktoré slúži duchu a potrebám lásky k Bohu a k blížnemu, má ku skutočnému zdraviu bližšie, než keby telesne človek rozkvital, ale duševne a duchovne by upadal. Je známe, že duševné poruchy ovplyvňujú zásadným spôsobom telesné zdravie. Množstvo somaticky prejavujúcich sa problémov má v skutočnosti príčiny v duši.

Uvedomenie si tejto prepotrebnej rovnováhy a harmónie medzi duchovným, duševným a telesným rozmerom života je zároveň odpoveďou na to, ako nazerať na kult tela. Spojenie „kult tela“ poukazuje na fakt, že telo sa vníma ako niečo zbožštené. Jediný, kto si zaslúži a má byť predmetom kultu, je Boh. Všetky ostatné osoby a veci mu musia byť podriadené. Kult tela je extrémny, nevyrovnaný a morálne nesprávny postoj k vlastnému telu.

OBLASŤ VÝŽIVY

V kresťanstve neexistujú „nečisté“ pokrmky. Jediné, čo rozhoduje o tom, čo a ako jesť, sú požiadavky lásky, zdravia a hygieny. Samozrejme, jedlo a nápoje má mať človek pod kontrolou. Sebazáchova si vyžaduje, aby ich človek užíval v duchu čnosti miernosti, čiže v dostatočnej miere, aby sa udržal pri zdravom živote, a zároveň to s nimi nepreháňal. To, že Boh spojil jedenie a pitie s príjemnými pocitmi, má za cieľ, aby človek prijímal dostatok potravy. Tieto príjemné pocity z nasýtenia sú výborným prostriedkom, ale nemali by byť jediným cieľom, ktorý sa sleduje. Správne je množstvo a druh potravy, ktoré slúži udržaniu a rozvoju ľudského života. Sú aj iné ciele, ktoré sú mravne dobré, aj keď to nijak zvlášť neprospeje, ale ani neškodí zdraviu, napr. posedenie s priateľmi pri dobrom jedle. Prehnané zameranie sa na chuť, kvalitu alebo druh jedla môže narásť až do nemorálnej posadnutosti. Neznamená to, samozrejme, že človek má jesť nekvalitné jedlo, ale ide o postoj, ktorý neraz ženie človeka do narcistického egoizmu, uzatvoreného pred potrebami druhých. Je veľmi dobre známe podobenstvo o boháčovi a Lazárovi (Lk 16, 19 – 31), v ktorom boháč deň čo deň prepychovo hodoval, zatiaľ čo pri jeho bráne líhal žobrák, ktorý nemal čo jesť.

Na druhej strane, veľký význam má aj pôst, ktorý nie je zameraný na obsesívnu predstavu dokonalej postavy, čo aj väčšinou reálne nemožno dosiahnuť. Pôst má viacero významov, jeden z najhlavnejších je vyjadrenie nadvlády ducha nad telom, čiže presný opak kultu tela.

OBLEČENIE

Oblečenie má za cieľ poskytovať telu fyzickú ochranu, najmä pred vplyvmi počasia, a okrem toho má aj kultúrnu alebo profesionálnu úlohu. Móda má veľkú moc, je schopná doslova ovládnuť osobu. Zdravá móda má slúžiť spoločnosti a jednotlivcovi by si mal zachovať v tejto veci nezávislosť, aby v prípade potreby dokázal odmietnuť takú módu, ktorá ubližuje zdraviu alebo mravnej čistote. Jedným z prejavov kultu tela je otročenie móde, keď oblečenie prestáva byť prostriedkom a stáva sa cieľom, ktorému sa vlastne človek prispôbuje.

ODPOČINOK A ŠPORT

Odpčinok a dostatok spánku sú potrebné na regeneráciu síl. Je to požiadavka prirodzeného zákona. V podobnom duchu vnímame aj šport. Má byť nielen dobrou formou relaxu, ale aj účinný liek proti lenivosti, obezite a mnohým chorobám. Pri kolektívnych športoch si človek osvojuje a cvičí mnohé čnosti, ktoré sú potrebné na spoluprácu s druhými ľuďmi, ako je solidarita, rešpekt, čestné súperenie, lojalita, dôvera, prekonávanie túžby dominovať nad druhými a podobne. Aj tu však treba dodržiavať správnu mieru. Šport, ktorý sa vykonáva s hlavným cieľom – dobre vyzerieť, vlastne miera hlavný cieľ.

Každá aktivita, ktorú človek vykonáva so zameraním na správny cieľ a s použitím dobrých prostriedkov, ho nielen celostne a harmonicky rozvíja, ale najmä posúva v ústrety poslednému cieľu – večnej spáse. Veľký omyl kultu tela spočíva v tom, že zamieňa prostriedok a cieľ. Telo je výrazový prostriedok osoby, ktorým človek komunikuje lásku, prejavuje emócie a slúži Bohu a ľuďom. Len čo sa prostriedok stáva jedným z hlavných cieľov nášho snaženia, môže človek vynakladať aj enormné úsilie, ale veľa z neho vyjde v konečnom dôsledku navniivoč. Skutočne čnostný život drží človeka nielen na zlatej strednej ceste, ale aj v zameraní na posledný cieľ. Je naozaj múdre konať tak, aby sme ho nakoniec dosiahli.

Svätý Otec František kladie mladým pred zrak zástupy svätých od prvých storočí až po dnes: „Srdce Cirkvi je plné aj mladých svätých, ktorí dali život za Krista, mnohí z nich až po mučeníctvo. Sú vzácnym obrazom mladého Krista, ktorých žiarivé svedectvo nás podnecuje, aby sme sa prebudili z ospalosti. Synoda zdôraznila, že mnohí mladí svätí umožnili, aby črty mladosti zažiarili v celej svojej kráse a aby sa vo svojej dobe stali pravými prorokmi zmeny. Ich príklad ukazuje, čoho sú schopní mladí, keď sa otvoria stretnutiu s Kristom.

Svätosťou mladých môže Cirkev obnoviť svoj duchovný zápal a svoje apoštolské nasadenie. Balzam svätosti, ktorý sa rodí z dobrého života mnohých mladých, môže vyliečiť rany Cirkvi a sveta, znova nás priviesť k plnosti lásky, ku ktorej sme odjakživa povolani. Niektorí svätí nepoznali život v dospelosti a zanechali nám svedectvo o inom spôsobe prežívania mladosti. Sú z rôznych historických období a každý z nich prežíval svätosť svojím spôsobom. Nech všetci títo, spolu s mnohými mladými, ktorí často v tichu a anonymite prežívali do hĺbky evanjelium, orodujú za Cirkev, aby bola plná radostných, odvážnych mladých ľudí, zaangażovaných v tom, aby obdarili svet novými svedectvami svätosti.“ (Richard Fučko)

pixabay.com

POTREBUJE LÁSKA PRAVIDLÁ? (10)

ODKEDY SA SPRÁVAME INÁČ?

Minule sme si povedali (napísali), že hormóny dosť ovplyvňujú naše vlastnosti aj naše správanie. Čo myslíte, kedy sa začína odlišovať správanie muža a ženy, resp. správanie dievčaťa a chlapca? V troch rokoch? V puberte? Skôr?

Predstavte si, že vedci skúmali rozdielnosť reakcií či správania už u jednodňových bábätiok. Prof. Simon Baren Cohen z univerzity v Cambridge uskutočnil výskum na jednodňových novorodencoch. Cieľom tejto štúdie bolo zistiť, či je pohlavný dimorfizmus (rozdielnosť medzi pohlaviami) výsledkom biologických alebo sociokultúrnych rozdielov; to znamená, či je naše správanie ovplyvnené iba kultúrou, výchovou a spoločnosťou alebo či je determinované (podmienené) aj biologicky. Prof. Simon Baren Cohen, mimochodom expert na výskum autizmu, so svojim tímom zrealizoval výskum u 102 novorodencov, ktorí ešte neboli ovplyvnení sociálnymi a kultúrnymi faktormi. Testovali, či existuje rozdiel v čase (v dĺžke času) pozerania sa na tvár (sociálny objekt) a na predmet (fyzikálno-mechanický objekt). Výsledky ukázali, že bábätká mužského pohlavia prejavovali väčší záujem o fyzikálno-mechanický predmet, zatiaľ čo bábätká ženského pohlavia prejavovali väčší záujem o tvár. Výsledok výskumu znel: viac dievčat sa dlhšie pozeralo na tvár, zatiaľ čo viac chlapcov sa dlhšie pozeralo na predmet. Výsledky

tohto výskumu teda jasne dokazujú, že rozdiely medzi pohlaviami majú sčasti biologický pôvod a prejavujú sa už od narodenia. To, že sa správame rozdielne aj neskôr, je už len logický následok, ktorý stavia na našej biologickkej rozdielnosti a je ovplyvnený kultúrou, rodinou, spoločnosťou, spoločenstvom, zvykmi, výchovou, možnosťami, danosťami atď.

Existujú však dôkazy, ktoré hovoria o tom, že sa rozdielne správame už aj v maternici. Tak ako sa postupne vyvíjajú naše orgány, tak sa vraj ináč prejavujeme. Už vo štvrtom mesiaci tehotenstva, keď sa u chlapcov zvýši hladina testosterónu a odlišia sa pohlavné orgány u dievčaťa a chlapca, sa začína prejavovať rozdielne správanie dievčat a chlapcov. Čo myslíte, ako? Chlapci viac kopú (do futbalky)? Predstavte si, že opak je pravdou. Aktívnejšie sú dievčatká. A to tak, že už v tomto období dievčatká častejšie pohybujú čelústou. Niektorí muži hovoria, že vraj nám to ostane až do konca života. Ale ja poznám aj verbálne veľmi zdatných mužov. 😊 Pretože nič neplatí na sto percent. Tak ako nemusí mať každá žena iba všetky typické ženské vlastnosti, a vždy ostane ženou, tak muž nemusí mať iba typické mužské vlastnosti, a vždy bude iba mužom. Pretože náš Boh je kreatívny, veľký, dobrý, mocný, múdry a tvorí dobré veci. A on nás stvoril ako muža a ženu. A videl, že je to veľmi dobré. (Renáta Ocilková)

VÝZVA SLOVA: HEBR ,

8		2	6		5	3	7	1
4	1	5	8		3	2	9	
			9		1			4
	6	1		8			3	
2		9		3	4			
					2			7
	2	4				7		8
6				1				
					8	6	2	

HE3K 4U

SKENUJ KÓDY

ANDREA KERESTEŠOVÁ

(1984)

Jindřich Nosek / wikimedia.org

Jedna z najpopulárnejších slovenských herečiek v Česku pochádza z Hlinného, kde ju rodičia od mala viedli k viere a kde už ako štrnásťročná pravidelne hrávala v kostole na harmóniu. Vyštudovala pedagogickú fakultu, počas ktorej sa zamestnala v reklamnej agentúre, odkiaľ bol už iba krok k herectvu, o ktorom snívala od detstva. Herecký svet sa jej otvoril ponukou zahrať si vo filme *Raftáci*, kde

však rýchlo narazila na prvý konflikt s vlastnou morálkou – musela odhalená absolvovať ľubostnú scénu, čo pod vplyvom výchovy odmietla urobiť. „Zrazu to vôbec nešlo dokopy s mojou vierou a došlo k takému ráznemu kroku, že ma vyhodili a povedali, že si nájdu inú herečku. Keď som sa opýtala, či nemôžem dostať dablérku, všetci sa pousmiali a povedali, že nie som Julia Roberts. Nakoniec to však dopadlo výborne, pretože režisér si nedokázal vybrať, a tak ma zavolali naspäť a tú dablérku som dostala. Som nesmierne vďačná, že som vtedy tú mamu počúvla, i keď som plakala asi dva týždne. Bola som nešťastná, myslela som si, že mi zničila môj najväčší sen. Vtedy dostal aj môj vzťah s ňou obrovskú ranu, ale dnes som jej veľmi vďačná, že bola taká prísna a dala také jasné stanovisko, že som to neurobila.“ Predsudky voči „nemorálnosti“ herectva v rodičoch prekonala hlavnou úlohou v retrosériáli *Vyprávěj*.

S manželom inklinujú k tichému, pokojnému životu, ku ktorému vedú aj svojich synov Tobiáša a Jáchyma. (Adriana Matoláková)

CROWDER: EXILE

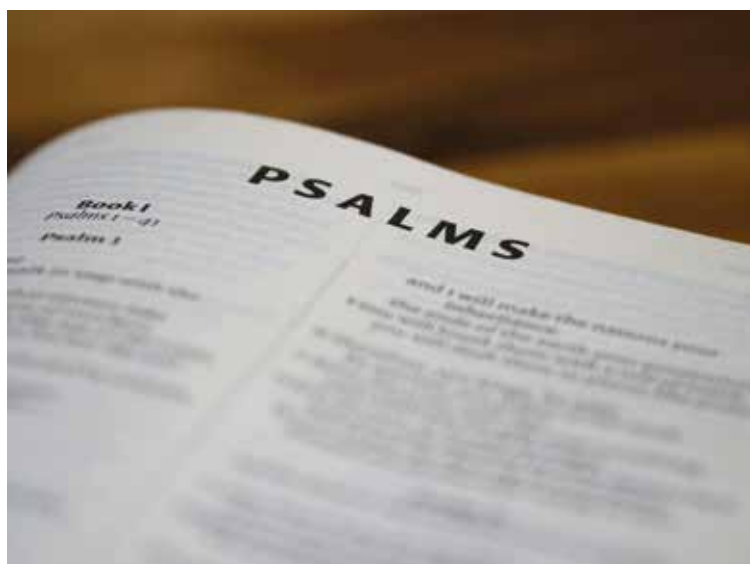
Po troch rokoch od ostatného albumu prichádza Crowder s ďalším skvelým počínom. Album kombinuje niekoľko hudobných štýlov. Na svoje si prídu fanúšikovia kresťanského rocku, country, popu a rovnako worshipovej hudby. Album je plný skvelých gitár a vokálov. Crowder po niekoľkých albumoch upustil od prevahy štúdiovej produkcie, do popredia sa na tomto albume dostáva viac reálneho zvuku, čo veľmi oceňujem. Na albume hostuje aj kresťanský rapper Toby Mac, o ktorom sme už písali skôr. Texty hovoria o skúsenostiach s vierou, o vyvedení z problémov, ktoré predstavujú exil, z ktorého Boh vyťahuje svoje stvorenie. Album si môžete vypočuť na známych streamovacích platformách. (Dominik Petrík)

OTEC GRADOŠ, ČO SI MYSLÍTE O HRIECHU?

(DÁVID)

Hriech je uskutočnené zlo. V tej či onej miere, ale vnímam to takto. Oproti nemu je obrovská Božia láska a tak, ako som kedysi čítal u východných otcov, hriech je dlhom voči tejto láske. Ako keď milované dieťa robí zle rodičovi, bratom i sebe. Alebo svetu naokolo. Z nepochopenia, nenávisť, zlosti, hnevu, túžby po naplnení svojej vôle alebo iba tak. Každý hriech však prináša následok. My hovoríme o Božom treste, ale on netrestá. To je následok nášho konania. Či sú to narušené vzťahy, zdravie, alebo čokoľvek. Hriech to ničí. Zároveň nás však učí potrebe milosrdenstva. Lebo spravodliví ho nepotrebujú, ale hriešnici áno. V tejto veci dodnes mnohým pripomínam na sviatosti zmierenia kúsok modlitby z Roka milosrdenstva (2016): „Prial si si, aby tvoji služobníci boli takisto zaodeti slabosťou, a mali tak správne spolucitenie s tými, čo sú v nevedomosti a omyle...“ Naša hriešnosť nás robí rovnými s inými hriešnikmi, aby sme s nimi v pokore mohli volať: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu.“ (Juraj Gradoš)

Brett Jordan / pexels.com

OTEC KYRIAK PÍŠE ...

V nedávnej domácej diskusii som dostal otázku: Treba vôbec prekladať do slovenčiny niektoré liturgické texty nanovo, ak už sú preložené? Napríklad také žalmy – veď tie sú v slovenskej verzii v obehu už celé desaťročia. Mojm argumentom bol rozličný jazykový pôvod prekladu v bežnom Svätom písme a v našich liturgických knihách. Kým v prvom prípade je originálnym jazykom latinčina, pre naše texty je ním cirkevnoslovanský text preložený z gréčtiny. A táto rozdielnosť vytvára potom drobné odchýlky, ktoré dávajú žalmom isté významové odtienky. Krátko po tomto rozhovore som si spomenul na verš 128. žalmu: „Po mojom chrbte orali oráči, ťahali dlhé brázdy.“ Chcel som sa teda naň pozrieť v cirkevnoslovanskej verzii, a tá ma skutočne prekvapila: „*Na chrebtí mojem dilaša hrišnicy, prodolžiša bezzakónije svoje.*“ Tu totiž nenájdeme ani oráčov, ani brázdy. Obrazné pomenovanie slovenskej verzie je tu vyjadrené priamo: „Na mojom chrbte gazdovali hriešnici, až tam predĺžili svoje nepravosti.“ Cirkevnoslovanský text tu teda čosi zamlčí (obraz orania, ťahania brázd), ale, naopak, zdôrazňuje, kto to koná a čo je touto brázdou. Aj tento verš žalmu nám pripomína, aké bohatstvo predstavujú cirkevnoslovanské texty a koľko duchovnej krásy nám môžu priniesť kvalitné preklady týchto modlitebných diel.

Mozaiika

Príbehy poslušníka

Píše a kreslí Dada Kolesárová.

Ahoj, deti, ako to vyzerá vo vašej skrini? Aké oblečenie v nej nájdeme? Pohodlné na odpočinok alebo športovanie. Pyžamo na spanie. Nejaké nohavice, sukne, košeľe, tričká... Keď sa potrebujeme obliecť, najprv si musíme uvedomiť, kam ideme a čo budeme robiť. Oblečenie nás ochráni pri práci a hre, vytvorí pohodlie pri športe a učení, ale dokáže nás pripraviť aj na slávnostné chvíle, napríklad na oslavu narodenín či sobáš.

Kňazi okrem bežného oblečenia majú vo svojich skrinách aj špeciálne, ktoré ich odlišuje od ostatných veriacich. Tento odev by sme mohli nazvať aj kňazskou rovnosťou. Nosia ho vtedy, keď si oni aj ostatní potrebujú uvedomiť kňazskú moc a poslanie. Tento dlhý kňazský odev, ktorý nazývame podriasnik, je zvyčajne čiernej farby. Niektorí kňazi používajú aj riasu. Podobá sa vrchnému plášťu so širokými rukávmi.

Košľa

Podriasnik by sme mohli prirovnať k dlhej košeli s malým stojačikom, ktorá siaha po členky. Zapína sa na boku a okrem čiernej môže byť aj sivej alebo modrej farby. Kňaz si tento jednoduchý a skromný odev oblieka, keď vykonáva svoju kňazskú službu. Toto oblečenie predstaví slávnostne posvätia starším bohoslovcami ako ich „svadobné šaty“. Na podriasnik sa používa rôznych materiálov: marokén, popelín, hodváb, ľan alebo vlna. Forma podriasnika – sutany vychádza z orientálneho odevu, ktorý sa nosil aj v čase Ježiša Krista. Teda tí, ktorí ju nosia, svedčia o Bohu a jeho spásu.

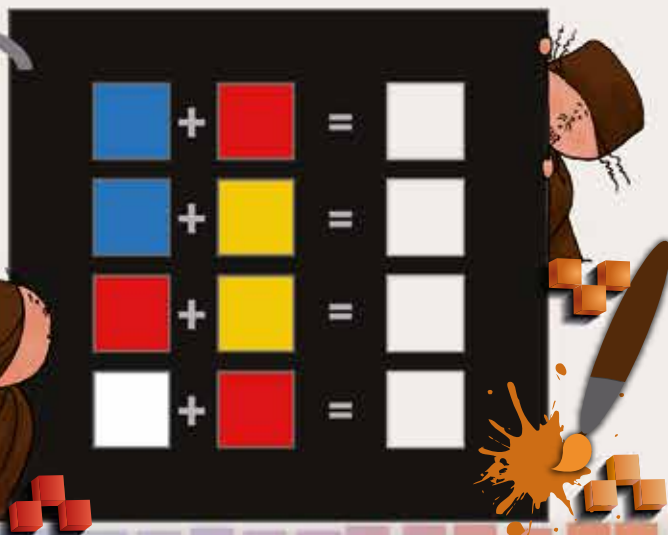
Úloha: Do skladačky umiestni správny dielik rozstrihaného podriasnika.

Kabát

Vrchný odev, ktorý si kňazi obliekajú na podriasnik – akýsi plášť alebo kabát, sa nazýva riasa. Má dlhé a na koncoch široké rukávy. Niektorí kňazi riasu nahrádzajú praktickou a jednoduchou tmavou vestou, ktorú nosia v chladnejších dňoch. Tmavá – čierna farba, ktorá je absenciou farebného spektra (neodráža, ale pohlcuje svetelný lúč), symbolizuje zrieknutie sa svetskej márnosti a hriechu, oddelenie sa od viditeľného a sústredenie sa na vnútorné, neviditeľné.

Úloha: V čiernej farbe – v podstate však čierna sa za farbu ani nepovažuje – zanikajú všetky ostatné. Miešaním farieb vznikajú nové farby a ich odtiene. Skús priradiť správnu farbu, ktorá vznikne zmiešaním dvoch iných farieb.

PIETRO BANDINELLI

Slávny taliansky maliar Leonardo da Vinci, namaľoval v refektárii dominikánskeho kláštora v Miláne svoju nástennú maľbu, Posledná večera. Pozná ju celý svet...

Je to veľdielo, nad ktorým pracoval takmer 5 rokov. Pre každú figúru hľadal dokonalejší, živý model. Preto sa často motal po jarmokoch, krčmách atď., pozoroval ľudí, ich postavy, výraz tváre. Akonáhle našiel osobu, ktorá vyhovovala jeho umeleckým predstavám, ihneď ju namaľoval v podobe jedného z apoštolov. Najväčšiu starosť mu robila postava Krista. Hľadal božskú tvár, plnú nehy, krásy, lásky a milosrdenstva. Žiaľ, dlhý čas hľadal márne. Raz zašiel do katedrály v Miláne, kde začul spievať prekrásny spevácky súbor. Medzi spevákmi našiel mladého muža... V jeho tvári žiarila krása, radosť, nežnosť a pobožnosť. Mladý muž sa volal Pietro Bandinelli, a Leonardo da Vinci ho namaľoval na obraze ako Krista.

Po piatich rokoch obraz bol už takmer hotový, iba postava Judáša chýbala. Leonardo da Vinci ju hľadal, kde len mohol, na každom úseku milánskeho podsvetia, v krčmách, nočných podnikoch, medzi zlodějmi aj bitkármi. No dlho nenašiel divokú, drsnú judášsku tvár, do ktorej by bola vrytá zloba a zrada, chamtivosť a nemilosrdenosť, chlad a pokrytectvo. Istého dňa zrána zbadal Leonardo da Vinci opilca pod múrom krčmy, ktorý pýtal od neho almužnu. Bol to typ, v duši ktorého alkohol uhasil všetky čnosti a krásu. „Heuréka!“ zakričal Leonardo da Vinci, „našiel som“. A pozval žob-

ráka-pijana do svojej pracovne, kde ho namaľoval ako Judáša. Keď ukončil prácu, pýta sa žobráka: „Ako sa voláš?“ Žobrák odpovedal: „Pietro Bandinelli“. Umelec bol šokovaný. Nevedel pochopiť, ako mohol hriech takto deformovať krásnu tvar bývalého modelu figúry Krista. Až keď žobrák porozprával všetky podrobnosti svojho hrišneho života, pred uplynulými piatimi rokmi, pochopil umelec o čo ide. Tak je to i v našom živote. Pokoj vnútri človeka zapôsobí aj na výraz ľudskej tváre a dáva jej pokojný, anjelský výraz. Avšak častá búrka vnútri svedomia, prehnany hon za falošným šťastím, za hrišnymi slasťami naženie na našu tvár temné mraky, jazvy hriechov, smútok a duševnú rezignáciu. Hriech deformuje výraz našej duše, ale i našej tváre. (Ján Tichý, Slovo 1974/8, s. 10)

ROSA MEDIANIOVÁ – SILVIA COLOMBOVÁ: *BIBLIA NIELEN PRE DETI*

Kniha obsahuje 59 starozákonných a 53 novozákonných udalostí, starostlivo vybraných podľa ich kerygmatického posolstva. Zostavovatelia tejto Biblie mali pri jej príprave na zreteli tri zámery: chceli prerozprávať nielen najznámejšie biblické príbehy, ale aj tie menej známe, ktoré opisujú stálu a odpúšťajúcu Božiu lásku. Ilustrácie sú prvým komentárom k textu, kde aj drobné detaily prinášajú hodnotu, ktorá pomáha premýšľať. Napokon chceli poukázať na to, ako jednotlivé biblické knihy vytvorili jedinečný príbeh, v ktorom máme my všetci svoju nezastupiteľnú úlohu. (Martina Jokelová Ťuchová)

SPOLOK MŔTVYCH BÁSNIKOV

Je veľmi ťažké vystúpiť z davu a počuť kričať svoj vlastný hlas. Začína sa nový školský rok a na chlapčenskú akadémiu vo Vermonte prichádza nový učiteľ anglickej literatúry John Keating. John praktizuje nezvyčajný spôsob výučby, čím si nielen získa svojich študentov, ale snaží sa ich naučiť oveľa viac, ako by sa dočítali v knihách. John sa pre chlapcov pomaly stáva vzorom a oni sa rozhodnú pokračovať v tradícii *Spolku mŕtvych básnikov*, ktorého bol John členom ešte počas svojich študentských čias. Chlapci si však neuvedomujú, aké následky to môže mať a ako by sa k tomu mohlo postaviť tradicionalistické vedenie vermontskej akadémie. (Slavomír Gereg ml.)

LOGO ČASOPISU SLOVO

Slovo k 1100. výročiu úmrtia svätého Cyrila – presne takéto logo/titulok predstavuje nulté číslo časopisu z roku 1969. Z takého výnimočného, pre rôzne okolnosti iba „jedného“ Slova sa v priebehu nasledujúcich mesiacov stal povolený časopis. Už to bolo: *Slovo – časopis gréckokatolíkov*. No zatiaľ stále iba v čisto textovej podobe, bez umeleckého loga. Prvé pokusy sa objavili na začiatku roku 1970 – zmena písma a dvojkriž na otvorenej dvojstránke. Od roku 1973 sa spája s hlavičkou Slova aj meno akademického maliara Mikuláša Klimčáka, ktorý vytvoril na dlhé roky typický symbol otvorenej knihy s písmenami uprostred – alfa a omega (začiatok a koniec). Písmená alfa a omega symbolizujú Ježiša Krista, Božie Slovo.

V roku 1986 znova dochádza k zmene. Písmená vystrieda text v cirkevnej slovančine – Slovo. Následne prechádzalo drobnými grafickými úpravami, ale výrazne sa nemeno. Uprostred roka 2000 sa hlavička zmodernizovala a logo sa vypustilo. Redakcia ho v roku 2016 „znovuobjavila“, vo svojej hlavičke sa k nemu vrátila a používa ho dodnes – došlo k prepojeniu tradície a modernizmu. Do „Slovo“ preniká Božie Slovo. Božie Slovo je znázornené na otvorenej dvojstránke, pretože aj my ho musíme otvárať – zatvorená kniha nám nepomôže. (Richard Fučko)

Litmanová –
hora Zvir

03.08. – 04.08.
2024

Archieparchiálna odpustová slávnosť LITMANOVÁ

Program púte

Sobota 03.08.2024

- 13.00 Procesia z chrámu
na horu Zvir
- 14.30 Svätenie vody
- 15.00 Korunka k Božiemu
milosrdenstvu
- 15.10 Veľká večiereň s lítiou
- 16.30 Večeradlo – modlitba ruženca
- 18.00 Svätá liturgia (cirkevnoslovanská)
- 21.00 Sila modlitby – Máriini bojovníci (Poľsko)
– svedectvá
- 22.30 Krížová cesta
- 00.00 Svätá liturgia (slovenská)
– Gréckokatolícka rómska misia
- 01.30 Celonočná adorácia pred Najsvätejšou Eucharistiou
– modlitba žalmov

Nedeľa 04.08.2024

- 06.00 Paraklis
- 07.00 Utierenie
- 08.20 Akatist k Presvätej Bohorodičke
- 09.15 Modlitba ruženca
- 10.30 Archijerejská svätá liturgia (slovenská), myrovanie,
hlavný slúžiteľ a kazateľ – **vladyka Jonáš Maxim**,
prešovský arcibiskup metropolita

Svätá spoveď
sobota
16.00 – 24.00
nedeľa

08.00 – ukončenie púte

vaticannews.va

VZNIKLA PAMÄTNÁ IZBA KARDINÁLA TOMKA

TALIANSKO ■ V priestoroch Pápežského slovenského ústavu a kolégia sv. Cyrila a Metoda v Ríme vznikla nová pamätná izba pripomínajúca osobnosť slovenského kardinála Jozefa Tomka. V nedeľu 2. júna po svätej omši ju na pôde ústavu a kolégia požehnali biskupi Slovenska. Nový pamätný priestor vznikol za pomoci viacerých slovenských i talianskych firiem, dobrodincov, priaznivcov i odborníkov v oblasti interiérovej architektúry či reštaurátorských prác. Kardinál Tomko prežil celý svoj kňazský, biskupský i kardinálsky život v Ríme. V minulosti niekoľko rokov býval i vo vtedajšom Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda, bol jedným z jeho zakladateľov. Nezanevrel naň, až do posledných chvíľ ho rád navštevoval a stretával sa v ňom s krajanmi. (TK KBS)

PÁPEŽ FRANTIŠEK PRIJAL SLOVENSKÚ PREZIDENTKU

VATIKÁN ■ Svätý Otec František prijal v sobotu 1. júna na osobnej audiencii prezidentku Slovenskej republiky Zuzanu Čaputovú spolu so sprievodom. Prezidentku Čaputovú sprevádzali mamičky dievčat zosnulých pri autobusovom nešťastí v Spišskej Kapitule, kňaz Peter Gombita a delegácia. Darom zo strany prezidentky bol daktyloskopický stroj vyrobený na Slovensku, víno z Malokarpatskej oblasti, tri kované ruže na pamiatku troch mladých dievčat, ktoré tragicky zahynuli pri nehode autobusu na ceste na diecézne stretnutie mládeže. Matteo Bruni uviedol, že stretnutie sa uskutočnilo v srdečnej atmosfére, a zdôraznil úctivý vzťah medzi pápežom Františkom a prezidentkou Zuzanou Čaputovou. Svätý Otec venoval slovenskej prezidentke bronzový reliéf znázorňujúci rodiaci sa kvet s nápisom *Mier je krehký kvet* a viaceré publikácie. Hlava štátu Slovenskej republiky v Ríme navštívila okrem iného aj Vatikánske záhrady i posvätné miesta kresťanstva: Baziliku sv. Klementa, kde je pochovaný svätý Cyril. Položením kytice kvetov pri hrobe svätého Konštantína Cyrila si uctila pamiatku slovanských vierozvestcov z obdobia Veľkej Moravy. (TK KBS)

RAKÚSKO ■ Vo Viedni sa 24. – 26. mája konala medzinárodná konferencia *Marriage Week International*. Ide o stretnutie lídrov, koordinátorov a ľudí, ktorí sa zaujímajú o projekt *Týždňa manželstva* na celom svete, ale aj ľudí so srdcom pre zdravé manželstvá a rodiny vo svojich krajinách. Konferencia bola inšpiráciou a povzbudením v práci s manželstvami a príležitosťou podeliť sa o to, ako vyzerá *Týždeň manželstva* v rôznych krajinách. (NTM SLOVENSKO)

VATIKÁN ■ Viceprefekt Dikastéria pre evanjelizáciu arcibiskup Rino Fisichella, zodpovedný za *Jubileum 2025*, zorganizoval k 27. mája v sídle zahraničných novín v Ríme tlačovú konferenciu, na ktorej oznámil, že okrem stredajších generálnych audiencií bude Svätý Otec počas *Jubilea 2025* konať aj mimoriadne sobotňajšie audiencie. (TK KBS)

LOTYŠSKO ■ 29. mája sa vybralo na púť niekoľko desiatok vojakov a vojačiek z eFP Latvia. Ich cieľom bolo hlavné mesto Litvy Vilnius. Cestou sa zastavili na hlavnom pútnickom mieste Litvy, ktoré sa volá Hora krížov. Presný pôvod zanechávania krížov na kopci je neistý, ale v priebehu generácií sem katolícki pútníci priniesli tisíce veľkých aj drobných krížov, sošiek a ružencov. Slovenskí vojaci počas svojho voľného času vyrobili krásny drevený kríž a kovový podstavec, ktorý osadili na Hore krížov. (ordinariat.sk)

Slavomír Zahorjan

SLOVÁCI NA MISII V ČECHÁCH

ČESKÁ REPUBLIKA ■ 5. – 9. júna sa konali misie v severných Čechách, vo Farnosti Božského Srdca v Jablonci nad Nisou, kde pôsobí páter Štěpán Smolen (autor knih: *Cesta na západ, Buď, kde si...*). Na vykonávanie misií boli pozvaní gréckokatolícki kňazi zo spoločenstva *In sinu Jesu* spolu s laikmi zo spoločenstva Dvaja – traja: duchovní otcovia Marek Kolesár, Ján Pavlík, Miroslav Sentivan, Slavomír Zahorjan, František Sochovič, František Murín a taktiež Anna Horkajová, Klára Sochovičová, Ján Kalakaj, Jaroslav Demjan a manželka Gogolovci. Okrem pobožností, katechéz, slávení Eucharistie, duchovných rozhovorov, spovedí, adorácií, svedectiev nechýbala ani služba deťom. Tú mal na starosti František Sochovič spolu so svojou dcérou. *Božia láska, Hriech, Spása, Obrátenie, Viera, Svätý Duch a Spoločenstvo*, to boli témy, ktoré zaznievali pre 65 – 80 ľudí. Každodenné agapé na fare poslúžilo na zoznámenie sa s farníkmi, vzájomné zdieľanie a povzbudenie na spoločnej ceste spásy. Misie vyvrcholili slávením svätej omše v nedeľu odpustovou slávnosťou, po ktorej bol na farskom dvore spoločný obed pre všetkých. (Slavomír Zahorjan)

TK KBS / Peter Zimen

K PRAHU VEČNÉHO MESTA

» TK KBS, grkatba.sk, Richard Fučko

Biskupi Slovenska vrátane gréckokatolíckych hierarchov – vladyku Jonáša Maxima, vladyku Cyrila Vasila, vladyku Petra Rusnáka a vladyku Milana Lacha strávili prvý júnový týždeň návštevou *Ad limina apostolorum* (K prahom apoštolov) v Ríme, ktorú musia pravidelne absolvovať. Ostatná návšteva, ktorej náplňou je návšteva hrobu apoštola sv. Petra, stretnutie so Svätým Otcom Františkom a rokovanie s vatikánskymi úradmi, sa konala v roku 2015.

PRÍLET DO VEČNÉHO MESTA

Biskupi prileteli v priebehu víkendu 1. – 2. júna, v nedeľu podvečer slávil svätú omšu v Pápežskom slovenskom kolégiu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Každá liturgická slávnosť so slovenskými biskupmi vo Večnom meste počas návštevy *Ad limina apostolorum* má samostatný úmysel, ku ktorému sú pozvaní aj veriaci na Slovensku. Prvý bol za všetky farnosti, ktoré sa v deň Pána schádzajú na slávenie Eucharistie, aby ich spájala živá skúsenosť prítomnosti zmŕtvychvstalého Krista. Po nej sa konala večera v kolégiu za účasti veľvyslanca Slovenskej republiky pri Svätej stolici Marka Lisánskeho a pozvaných hostí.

PONDELOK

Vo Vatikáne navštívili Baziliku svätého Petra, kde slávil svätú omšu pri oltári nad hrobkou svätého Petra. Medzi

koncelebrantmi bol aj arcibiskup Mario Giordana, ktorý v rokoch 2007 – 2017 pôsobil ako apoštolský nuncius na Slovensku. Spoločne prosili za Svätého Otca

a jeho spolupracovníkov. Po svätej omši navštívili prvé dikastériá Rímskej kúrie: Dikastérium pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života; Dikastérium pre Boží kult a disciplínu sviatostí, Štátny sekretariát, na ktorom ich privítal štátny sekretár kardinál Pietro Parolin a arcibiskup Paul Richard Gallagher, sekretár Svätej stolice pre vzťahy so štátmi a medzinárodnými organizáciami, so spolupracovníkmi. Venovali sa aj aktuálnej spoločenskej situácii po útoku na predsedu vlády Roberta Fica a príspevku Cirkvi na upokojenie situácie v krajine. V rozhovore sa dotkli aj vojny na Ukrajine, kde bola od jej vypuknutia Cirkev na Slovensku v prvej línii pomoci. Popoludní navštívili Dikastérium pre jednotu kresťanov.

Svätá omša nad hrobkou svätého Petra | TK KBS / Peter Zimen

UTOROK

Za chorých a trpiacich, aby „boli radostnými svedkami nádeje, za mladých ľudí, aby nebojáčne a vytrvalo svedčili o viere“ a za „rodiny, aby boli miestom zrelej lásky“ obetovali biskupi rannú svätú omšu v kaplnke pútnického domu Velehrad, kde boli počas návštevy *Ad limina apostolorum* ubytovaní. Homíliou sa prihovoril bratislavský eparchiálny biskup Peter Rusnák. Po svätej omši biskupi začali ďalšiu sériu návštev vatikánskych dikastérií. Ako prvé navštívili Dikastérium pre biskupov, Dikastérium pre náuku viery a Dikastérium pre klerikov. Popoludní ich prijali na Apoštolskej penitenciárii, Dikastérii pre kauzy svätých a Kongregácii pre východné cirkvi. Utorkový program ukončili návštevou Slovenského historického ústavu v Ríme. Biskupov privítal riaditeľ SHÚ v Ríme Daniel Černý.

STREDA

Biskupi navštívili baziliku Santa Maria Maggiore, kde za účasti slovenských veriach prosili o „súdržnosť v národe, prekonávanie rozdelení v spoločnosti, za predstaviteľov, aby na príhovor patrónky Panny Márie žili pokojným a spravodlivým životom“. V homílii sa pútnikom prihovoril prešovský arcibiskup metropolita Jonáš Maxim. Počas liturgie pred ikonou Panny Márie Salus Populi Romani v Paolínskej kaplnke, kam pravidelne prichádza pred svojimi apoštolskými cestami a po nich pápež František, prijali od skupiny motorkárov zo Slovenska *Proglas* v talianskom jazyku. Ide o jeden z darov, ktorý biskupi odovzdávajú počas osobnej audiencie pápežovi Františkovi. Predpoludním ich prijali na Dikastériu pre evanjelizáciu, Dikastériu pre kultúru a výchovu a Generálnom sekretariáte Synody biskupov. Popoludní navštívili Dikastérium pre komunikáciu. Predseda Konferencie biskupov Slovenska, košický arcibiskup metropolita Bernard Bober, sa stretol aj s predsedom Biskupskej konferencie Talianska, kardinálom Matteom Mariou Zuppim.

ŠTVRTOK

Lateránska bazilika sa stala miestom štvrtkového úmyslu za „Cirkev na Slovensku, za všetkých biskupov, kňazov, diakonov a zasvätené osoby i laikov, aby ich spolupráca svedčila o pravdivosti Kristovho evanjelia v každej dobe“. Po svätej omši, ktorú spevom sprevádzali seminaristi z Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka na Spišskej Kapitule, pokračovali

Po molebene pri hrobe sv. Cyrila | TK KBS / Peter Zimen

v návštevách dikastérií. Navštívili Dikastérium pre laikov, rodinu a život, Dikastérium pre integrálny rozvoj, Dikastérium pre evanjelizáciu a Pápežskú komisiu na ochranu maloletých. Neobišli ani sídlo Rady európskych biskupských konferencií (CCEE) v Ríme. Prijal ich generálny sekretár CCEE Martin Michalíček, kňaz z Nitrianskej diecézy. Cieľom Rady európskych biskupských konferencií je podporovať spoluprácu medzi katolíckymi biskupmi na kontinente. Tento orgán založili v roku 1971 a v súčasnosti má 39 členov. Spolu zastupujú Katolícku cirkev v 45 európskych krajinách. Generálny sekretariát CCEE sídlil od roku 1977 v St. Gallene. V marci tohto roka sa presťahoval do Ríma.

PIATOK

Svätý Otec František prijal doobeda na osobnej audiencii slovenských biskupov. Ide o vrchol programu ich návštevy *Ad limina apostolorum*. Audiencia sa konala v súkromnej bibliotéke pápeža. Pápež privítal biskupov o 10.15 h. Vedľa vchodu postupne stiskom ruky pozdrvil biskupov so sprievodom. Pred súkromným rozhovorom sa prihovoril Svätý Otec najskôr členom sprievodu. „Ďakujem za prácu, ktorú robíte pre biskupov. Len tak ďalej,“ povedal pápež František „Odvaha a pokračujte,“ dodal. Potom nasledoval súkromný rozhovor bisku-

pov s pápežom Františkom, ktorý trval približne hodinu a pol. Stretnutie tlmočil kňaz Košickej arcidiecézy Jozef Barlaš. Po odchode biskupi informovali o stretnutí médiá na brífingu. Biskupi Slovenska Svätému Otcovi Františkovi pri osobnej audiencii darovali viaceré dary – drevenú kazetu s *čajom nádeje*, preložený *Proglas* v taliančine, zväzok nového prekladu biblických kníh z vydavateľstva *Postoj Media*, nové mapy Gréckokatolíckej a Rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku, dres HK Dukla Ingema Michalovce a kópiu nitrianskeho evanjeliára. Hokejový dres predstavuje odpoveď gréckokatolíckych kňazov na výzvu pápeža Františka priniesť radostnú zvesť na existenciálne periférie. Už niekoľko rokov sa takto darí v športovom prostredí úspešne ohlasovať evanjelium a sviatostným spôsobom usporiadať medziľudské vzťahy. Biskupi dostali od pápeža Františka ružence, medailu Svätej rodiny a publikáciu.

Po audiencii navštívili Baziliku sv. Klementa v Ríme, kde sa pri hrobe sv. Cyrila modlili spievaný Moleben k sv. Cyrilovi a Metodovi. Viedol ho prešovský arcibiskup metropolita Jonáš Maxim s gréckokatolíckymi biskupmi, kňazmi a seminaristami. Zúčastnil sa na nej aj veľvyslanec Slovenskej republiky pri Svätej stolici a Zvrchovanom ráde maltézskeho rytierov Marek Lisánsky s členmi sprievodu. Modlitbu ukončili liturgickým sprievodom k hrobu svätého Cyrila v podzemí baziliky a hymnickou piesňou *Bože, čos' ráčil*.

Posledným bodom programu biskupov počas návštevy *Ad limina apostolorum* bola svätá omša v Bazilike svätého Pavla za hradbami. Slávil nad hrobom apoštola Pavla slávnosť Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, v gréckokatolíckom kalendári odporúčaný sviatok Najsladšieho Pána, Boha a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, milujúceho ľudí. Svätú omšu slávil biskupi s úmyslom za „každého, aby bol naplnený milosrdenstvom, ktorého stálym prameňom je Ježišovo Srdce“.

Vladimír Jonáš s darom pre Svätého Otca | TK KBS / Peter Zimen

navštevovali kvôli sviatostiam aj susednú farnosť Poša. V podstate išlo o to, kam sa skôr a bezpečnejšie dostali. V 19. storočí ani na Topli, ani na Ondave v tejto lokalite neboli mosty, iba brody.

Spočiatku, ako o tom svedčí latinská vizitácia, užívali gréckokatolíci spolu s rímskokatolíckymi ich kostol. Podľa vizitácie z roku 1746 žilo v obci Dlhé Klčovo 81 gréckokatolíkov, ktorí navštevovali farský chrám v Sačurove alebo aj miestny rímskokatolícky kostol. Toto spolužitie však na oficiálnej úrovni postupne ochladlo a gréckokatolíci už nemali v kostole svoje bohoslužby.

ÚDAJNÉ ZJAVENIE

Začiatkom decembra 1922 mala chudobná vdova Anna Saffová, rod. Mezejová, údajné zjavenie Presvätej Bohorodičky. Počas rannej modlitby, keď prosila o záchranu pred biedou, počula hlas, ktorý jej povedal: „Modli sa ruženec, lebo ťa chcem navštíviť a v tvojom dome prebývať.“ Anna bola doma sama so slabomyseľnou dcérou. Považovali ju za vdovu, hoci o smrti jej muža Jána nikto nič nevedel. Po odchode za prácou do Ameriky sa prestal ozývať. Po slovách, ktoré počula, sa zľakla. Myslela si, že sa jej to iba zdalo. No nasledujúce dni sa slová pri rannej modlitbe stále opakovali, a to vždy krajšie a ľúbeznejšie. Hlas sa jej prihovárал,

KOLČOVODLUŽANSKÁ STOROČNICA

» Patrik SZÉKELY – Juraj GRADOŠ

Gréckokatolíci v Dlhom Klčove si v týchto rokoch pripomínajú hneď dve storočnice. Prvá súvisí s údajnými zjaveniami na prelome rokov 1922 a 1923 a druhá s výstavbou miestneho gréckokatolíckeho chrámu.

História gréckokatolíkov v obci Dlhé Klčovo sa datuje od roku 1708. Dlhé Klčovo nepatrí medzi starobylé farnosti. Táto filiálna obec sa ňou stala až 15. júla 2002.

Dovtedy patrila pod farnosť Sačurov. Samotná obec leží medzi dvoma riekami – Topľou a Ondavou. Veriaci teda často, ako to dosvedčujú cirkevné matriky,

napomínal ju k modlitbe a povedal jej, že ide o zjavenie Márie. Tá si ju mala vybrať na to, aby sa ľudia navrátili k Bohu a aby rozšírila medzi ľuďmi, že sa na tom mieste zjavuje Panna Mária. Zároveň pozýval veriacich, aby sem prichádzali na počesť a slávu Presvätej Bohorodičky.

Neskôr, okolo sviatku sv. Mikuláša podľa juliánskeho kalendára, sa jej ten hlas znovu prihovoral. Anna sa pozrela von oknom

a podľa vlastných slov videla krásne zjavenie Panny Márie vo veľkom jase. Tá na chvíľu nahliadla do domu a potom akoby išla ďalej. V nasledujúce dni bolo podľa svedkov možné na stenách domu vidieť podobizne viacerých svätých. Ľudia ich rozpoznávali podľa zobrazení na obrazoch. Podobizne však neviseli na stenách, iba sa objavili a potom zmizli.

Tieto udalosti podnietili veriacich, aby začali túto zemplínsku obec navštevovať i bez toho, aby zjavenia boli schválené cirkevnou vrchnosťou. Zjavenia sa skončili 17. januára 1923. V mesiaci máj nasledujúceho roka bolo nad Dlhým Klčovom vidno aj veľké svetlo.

Pútnici sa však neuspokojili s týmito zjaveniami, ale vlastnoručne vyhrabali prameň, pri ktorom sa podľa tradície uzdravilo niekoľko osôb. Dobové zápisky uvádzajú dve osoby uzdravené zo slepoty (napr. Jozefína Michalová-Kočanová z Kružlova), Michala Dzuročina zo Strážskeho z hluchoty a čiastočnej slepoty a Annu Kurejovú z Radomy z ochrnutia. Inde sa spomínajú aj iné svedectvá o uzdraveniach, ktoré boli pripisované zázračnej moci *kolčovodlužanskej vody* (napr. Anna Mardžejová z Cabova, Anna Michalénková či dcéra kňaza z Marmarošskej župy). Voda bola dokonca zasielaná do Ameriky.

Cirkevná vrchnosť sa o tieto zjavenia zaujímala najprv na miestnej úrovni cez gréckokatolíckeho farára v Sačurove i rímskokatolíckeho v Nižnom

Anna Lesznai: Slovenské Lurdy (1924) | Súkromná zbierka Petra Mihaláka

Hrušove. Tí však boli veľmi obozretní. Podľa zápisov v dobovej literatúre však i sám farár zo Sačurova 21. januára 1923 napoludnie a 11. februára podvečer videl na stene domu svätý obraz Panny Márie. Pravdepodobne táto osobná skúsenosť stála za zmenou jeho postoja k zjaveniam. Na základe opisov jeho videní maliarka Anna Lesznaiová z Nižného Hrušova namalovala obraz, ktorý je dodnes prestolným obrazom v chráme.

STOROČNICA CERKVI

Množstvo pútnikov narastalo veľmi rýchlo. Mnohí prichádzali až z farností vzdialených viac ako sto kilometrov, a to pešo. Dokonca z Podkarpatskej Rusi či Sedmohradska. V dobovej tlači sa z nich často vysmievali a pre ich rozhodnutie ich aj odsudzovali. No vďaka ich štedrým milodarom bol v krátkom čase od 15. júla 1923 postavený gréckokatolícky Chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky. Chrám za účasti okolo tridsaťtisíc pútnikov posvätil 28. augusta 1924 podľa juliánskeho kalendára Vojtech Dudič, farár a dekan z Vojčíc. O stavbu chrámu sa výraznou mierou zaslúžil sačurovský gréckokatolícky farár otec Augustín Hegedüs ml. Počas obdobia zákazu Gréckokatolíckej cirkvi bol chrám zatvorený. Dosadení pravoslávni kňazi sa usilovali zaujať ho, no verní gréckokatolíci im ho nevydali a rovnako nedovolili, aby sa z neho stala sýpka pre neďaleké družstvo. Veriaci navštevovali miestny rímskokatolícky kostol a po omši prichádzali k svojej cirkvi či priamo

do nej pred prázdny bohostánok, pred ktorým bolo prestreté kňazské rúcho, aby sa modlili a prosili za svojich kňazov. Slobodne ho mohli znovu užívať po obnovení Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1968.

Chrám prešiel viacerými rekonštrukciami. Počas pôsobenia sačurovského farára Jána Krličku v rokoch 1976 – 1993 prešiel rozsiahlou úpravou a priestorovým zväčšením: dostavbou bočných krídel s chórmí, nad väčšou z nich bola skonštruovaná zvonica, kam boli premiestnené dva zvony z pôvodnej drevenej nadzemnej zvonice. Z malej lode bola vytvorená sakristia. V októbri 2012, keď farnosť spravoval otec Patrik Székely, bola na najvyššej kupole chrámu krytina nahradená medenou. V období od apríla do decembra 2013 prešiel interier chrámu kompletnou rekonštrukciou a pribudli v ňom ikonopisecké fresky. Ich autorom bol tím okolo otca Kamila Drába CSsR. V lete 2015 prebehla kompletná rekonštrukcia exteriéru chrámu a v roku 2016 sa v ňom začal realizovať ikonostas. Zároveň sa dokončila výmena zvyšnej krytiny za medenú. Ikony na ikonostase, ako aj ostatné fresky sviatkov, archanjelov a svätých či blahoslavených napísal Peter Vereščák zo Sečoviec.

Oslavy storočnice cirkvi, na ktoré vás miestni veriaci pozývajú, budú v Dlhom Klčove 25. augusta 2024 za účasti prešovského arcibiskupa metropolitu Jonáša, ktorý tam udelí mimoriadne apoštolské požehnanie Svätého Otca Františka.

ANNA SAFFA MEZEJ
Verne sa k Bohu modlí,

O KOLČOVOM DLHOM

Kolčové Dlhé je dedina na Slovensku, v bývalej Zemplínskej župe, žije v tej obci žena menom Anna Saffová, ktorá vo veľkej chudobe prežívala svoje žitie. Táto žena zjavila sa Matke Božej, čo zjavilo sa v októberi 1922. V poručení týchto zjavov, keď sa žena ráno obdala do kostola, ne mohla nájsť, obrázku Panny Márie, ktorá jej povedala: „Modli sa ráno za teba, dieťa, navštíviť u teba v tvojom domce pochovať.“ Žena sa zľakla, ale si myslela, že sa jej to len tak zdálo. Potom ona hovorí, keď bola ráno obdala hlas, ktorý vždy kričal a pľobno ju upozorňoval k modlitbe a jasne videla, že je to zjavenie Matky, ktorá sa zjavila Matke Božej. Táto žena povedala, že sa zjavila Matke Božej, ale žena príhodila sa jej čosť a slávu. Ošľa pľobno sv. Mikuláša znova pľobno hlas a ako sa poschla na oblok, videla prekrásne zjavenie vo veľkej jasnosti Matky Božej, ktorá sa modlitku zvládala do izby a potom išla cestou do školy.

Potom každý deň mala byť vidieť obraz i iných svätých v dome i okolo domu. Mnohí ľudia boli takí, ktorí sa im robili a toho, v tom zjavení veľké svetlo bolo nad Kolčovom Dlhým. Na tomto ľuďoch prichádzali a mnoho ľudí sa uzdravilo. Tá modlitba sa

Marian Horňák

JÚNOVÁ FATIMSKÁ SOBOTA PATRILA DEŤOM

KLOKOČOV ■ V sobotu 1. júna sa na najväčšom pútnickom mieste Košickej eparchie v Klokočove konala fatimská sobota venovaná deťom, zvlášť tým, ktoré tento rok prijali po prvýkrát sviatosť zmierenia a slávnostne prijali Eucharistiu. Program sa začal modlitbou posvätného ruženca, ktorú viedli otec Pavol Mihajlo a otec Peter Kolesár spolu s deťmi z farností Trhovište a Trnava pri Laborci. Po tretej hodinke nasledovala katechéza otca Petra Labaniča, ktorý v nej zvýraznil silu a potrebu modlitby v rodine. Povzbudil rodičov, aby boli

príkladom pre svoje deti, ale aby ani nezabúdali na svoju osobnú modlitbu.

Archijerejskú svätú liturgiu slávil arcibiskup Cyril Vasil' za účasti emeritného biskupa Košickej eparchie vладыky Milana Chautura, protosynkela Košickej eparchie otca Jaroslava Lajčiaka a kňazov z rady pre rodinu s účasťou jej predsedu otca Jozefa Matejovského a ostatných duchovných otcov Košickej eparchie. O spev sa postarala pani Alena Maďarová a spevácky zbor z farnosti Trnava pri Laborci.

V homílii sa vладыka Cyril prihovril najmä rodičom detí, ktorým zdôraznil dôležitosť výchovy učiť deti správne rozlišovaniu dobra od zla. Poukázal na dôležitosť svätej spovede, ktorá nás vždy nanovo prinavracia k Bohu.

Po svätej liturgii nasledovalo občerstvenie v podobe chutnej fazulovice. Program pokračoval v areáli pútnického miesta bohatými atrakciami a hrami pre deti a v chráme katechézou otca Dušana Škurlu o blížiacom sa pochode za život. (Marcel Ublanský)

Archiv Domčeka

(S)TVORENÍ SPOLOČENSTVOM MLADÝCH

VYSOKÁ NAD UHOM ■ V Pastoračnom centre Anny Kolesárovej sa 24. – 26. mája konala 94. púť radosti s témou *(S)tvoreni spolocenstvom*. Zišlo sa na nej približne stodvadsať mladých ľudí vo veku od 15 do 35 rokov. Hostami púte boli manželia Richard a Mária Kucharčíkovci, ktorí poukázali na to, že každá rodina a manželstvo odzrkadľuje (hoci nedokonalým spôsobom) obraz Najsvätejšej Trojice. Napriek rôznym problémom a výzvam, ktorým dnes rodiny čelia, existuje ideál Trojice, ku ktorému sa človek môže približovať a pozvať Boha, aby ho postupne uzdravil z hriechnosti. Útoky na rodinu sú v konečnom dôsledku útokom na Boha a jeho prežívanie vzťahov. „Diabol totiž nenávidí Boží obraz, ktorý v sebe nesie každá rodina,“ uviedli. Okrem duchovného programu mohli mladí zažiť aj spolocenstvo v skupinkách, pri spolocnom zdieľaní a stolovaní. Nechýbalo putovanie k relikviáru blahoslavenej Anny Kolesárovej, večer s piesňami a svedectvami spolocenstva Dismas, ktoré sa venuje väzňom. Poďakovanie patrí aj všetkým účastníkom púte za ich odvahu nechať sa formovať spolocenstvom iných ľudí a spolocenstvom samého Boha. (Radka Surmanková)

SENIORI PUTOVALI ZA HISTÓRIOU

JOVSA/LEVOČA ■ ZO Jednoty dôchodcov Slovenska v Jovse usporiadala v spolupráci s grékokatolíckou farnosťou Jovsa 29. mája jednodňový výlet pre svojich členov do Levoče a Spišskej Kapituly. Výlet sa začal ráno svätou liturgiou v levočskej cirkvi zasvätenej Ochrane Presvätej Bohorodičky s duchovným otcom Michalom Šandorom. Pokračoval prehliadkou Levoče a Chrámu sv. Jakuba. Každému dobre padol spolocný obed v penzióne Podzámok v Spišskom Podhradí. Po obede pútnici pokračovali obhliadkou Spišskej Kapituly. Seniori si z výletu odniesli kultúrne, turistické a vďaka otcovi Michalovi aj bohaté duchovné zážitky. Spolocné zážitky utužili vzťahy nielen v kolektíve dôchodcov, ale aj vo farnosti. (Milena Gazuličová)

MODLITBY ŠTUDENTOV

BRATISLAVA ■ Vo štvrtok 30. mája sa v Univerzitnom pastoračnom centre sv. Jozefa Freinadmetza v Bratislave konalo stretnutie stoviek študentov katolíckych gymnázií pod názvom *Dotyk Boha*. Ide o modlitby stredoškolákov za maturantov a ich vstup do dospelosti. Symbolické odovzdanie maturantov do vysokoškolskej pastorácie je prejavom dôvery mladých v potrebu vzájomnej modlitby. Prítomnosť bratislavského pomocného biskupa Jozefa Haľka a jednotlivých organizácií reprezentovala otvorenú náruč Cirkvi a jej záujem o mladých ako o súčasnosť a budúcnosť kresťanstva. Nasledovala moderovaná adorácia, v rámci ktorej sa spoločne modlili za seba a svojich spolužiakov – maturantov, aby si spoločne do života vyprosili potrebné dary Svätého Ducha. (Bruno Donoval)

Nikolas Fečundia

DEŇ DETÍ SO SVÄTÝMI PETROM A PAVLOM

POPRADE ■ 1. jún, tradične venovaný všetkým deťom, gréckokatolícka farnosť v Poprade oslávila spoločne so svätými apoštolmi Petrom a Pavlom, patrónmi farnosti. Odštartovali ho modlitbou akatistu k svätým apoštolom a následne stopovačkou s indíciami z ich životov, pomocou ktorej si mohli vytvoriť profil svätcov a obohatiť tak doterajšie znalosti o ich životoch. Na krátku chvíľu sa každý mohol stať hasičom a rodinné tímy si zmerali svoje sily v jednotlivých hasičských disciplinách. Hladné bruchá zasýtli domáce *burgre* podľa receptu otca dekana Matúša Nastišina a dobroty šikovných žien z farnosti. Žiadne detské ruky neodchádzali naprázdno, pretože si okrem kreatívnych výrobkov z workshopov mohli vybrať aj niečo z bohatej tomboly. Veselú atmosféru dotvorila tanečná choreografia pod vedením tanečníka J. Ondruša, rôzne športové aktivity a mnoho ďalších maličkostí, ktoré tvorili otvorené srdcia, smiech a radosť všetkých Božích detí. (Alena Koršňaková)

Soňa Mikulová

ŠTVRTÁ FORMAČNÁ VÍKENDOVKA ANIMÁTOROV

DVORIANKY ■ Štvrtý víkend ANIMA školy v Centre pre mládež sv. Jána Teológa sa konal po dlhšej prestávke od 7. do 9. júna, ale atmosféra bola naplnená o to väčšou radosťou z opätovného stretnutia. Mladých privítal piatkový večer v podobe spoločného stola a tradičného biblického stretnutia v skupinke. Víkendy na animátorskej škole ponúkajú vždy aj duchovný program, kde je priestor na modlitbu v spoločenstve, ako aj na osobnú modlitbu, stíšenie či rozjímanie. Špecifikom piatkového stretnutia v skupinke je tzv. biblické trio. Služi na prácu s Božím slovom, na vzájomné zdieľanie sa, obohacovanie a tvorenie dobrej klímy. Členovia skupinky sa učia vnímať Božie slovo, aktívne počúvať, prijímať druhých a deliť sa o svoje skúsenosti. Sobota mala už tradične vzdelávací charakter. V doobedňajšom bloku bola prednášaná téma projektového myslenia. Táto téma smerovala k zadaniu záverečných projektov, ktoré sú jednou z hlavných podmienok na získanie certifikátu animátora. V poobedňajšom vzdelávacom bloku našla svoje miesto téma *Generácia mladých a trendy*. (Ráchel Zorvanová)

ZÁKOPČIE ■ V Diecéznom centre mládeže Domček na skale v Zákopčí zasadala v utorok 28. mája rada pre mládež a univerzity KBS. Celkovo sa stretlo dvadsaťdeväť kňazov a laikov. V prvom pracovnom bloku predstavil Martin Kocian hlavné témy, ktoré zazneli na kongrese pre mladých v Ríme a tajomník rady krátko zhodnotil ovocie SDM, ktoré rovnako bolo predstavené na stretnutí delegátov z celého sveta. Peter Nemergut zo Združenia mariánskej mládeže priblížil život Božieho služobníka Janka Havlíka a pozval plénum na blahorečenie, ktoré bude 31. augusta v Šaštíne. Rovnako priblížil plénu katechézy, ktoré vznikli ako duchovná príprava pre mladých s názvom *Nezlomný*. (M. Kuličová)

JUSKOVA VOLA ■ V prvý júnový víkend sa v GMC Bárka stretlo približne šesťdesiat animátorov a dobrovoľníkov, ktorí sa pripravovali na službu počas siedmich turnusov LSM. Počas tejto prípravy sa animátori obnovili duchovne, ale zároveň mali možnosť rozvíjať aj praktickú stránku svojej služby. V piatok večer boli mladí oboznámení s praktickými informáciami potrebnými pri ich službe a s pravidlami počas LSM. V sobotu sa animátori rozdelili do pracovných skupín, v ktorých pripravovali veci potrebné na leto. Sobota vyvrcholila modlitbami za letné stretnutie mládeže. Mladí odišli domov povzbudení a vyzbrojení do služby. (V. Žolnová)

EPARCHIÁLNA ODPUSTOVÁ SLÁVNOSŤ V KLOKOČOVE

SOBOTA 10.08.2024

- 16.00 Deviata hodinka a malá večiereň
- 17.00 Malé svätenie vody
- 18.00 Veľká večiereň s lítiou
- 19.15 Mládežnícky ruženec
- 20.00 Archijerejská svätá liturgia, myrovanie
- 22.00 Krížová cesta mladých,
duchovný program mladých

NEDEĽA 11.08.2024

- 00.00 Svätá liturgia slovenská s panychídou
- 01.30 Eucharistická poklona – adorácia v chráme
- 05.00 Akatist ku Klokočovskej Bohorodičke
- 06.00 Utiereň a prvá hodinka
- 07.30 Svätá liturgia staroslovienska
  - slávi preosvietený vladyka
Milan Chatur CSsR
- 09.00 Klokočovský moleben
k Presvätej Bohorodičke
- 09.30 Ruženec
- 10.00 Archijerejská svätá liturgia
  - slávi preosvietený vladyka Cyril Vasil' SJ,
košický eparchiálny biskup, za účasti
slávnostného kazateľa najosvietenejšieho
vladyku Jonáša Maxima,
prešovského arcibiskupa metropolitu,
a ďalších vzácných hostí,
sprievod okolo chrámu, myrovanie

Sviatosť zmierenia:
sobota od 17.00 do 22.00
nedeľa od 07.00 do konca púte

PONDELOK

1. júl

Nezištníci a divotvorcovia Kozma a Damián

Proroka si všade uctia, len nie v jeho vlasti a v jeho dome. (Mt 13, 57)

Všetci sme synmi a dcérami svojich otcov. Dávid bol synom roľníka Jesseho a Amos akéhosi pastiera, a i sám bol pastierom. Mali si ho vážiť, keď pri takom pôvode hovoril také veci. Zjavne to totiž nebolo z ľudského úsilia, ale z Božej milosti. V Betleheme práve pastierom alebo zvestuje narodenie Ježiša. Kristovým otcom je tesár Boh, ktorý vytesal diela celého sveta, rozvrhol Noemovu archu, Mojžišovi nariadil postaviť stánok a ustanovil archu zmluvy. A nazval by som tesárom toho, kto vyrovnáva tuhú myseľ a odtína pyšné myšlienky. Tak veľmi videli Ježiša Krista ako človeka, že ho považovali za tesárovho syna. Všimni si Kristovu miernosť. Šomrali naňho, ale on odpovedal s veľkou miernosťou – proroka si všade uctia, len nie v jeho vlasti.

Liturgia: 1 Kor 5, 9 – 6, 11, zač. 134; Mt 13, 54 – 58, zač. 56 (radové); 1 Kor 12, 27 – 13, 8a, zač. 153; Mt 10, 1,5 – 8, zač. 34b; predobraz. antif. a blažen.; tropár z pondelka a nezištníkom; kondak z pondelka; *Sláva*, kondak nezištníkom, *I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z pondelka (HS: 154, 297; PZ: 108, 271; HP: 109, 286)

UTOROK

2. júl

Uloženie rúcha Presvätej Bohorodičky v Blachernách

Daj mi tu na mise hlavu Jána Krstiteľa. (Mt 14, 8)

V rímskych dejinách čítame o rímskom vojvodcovi Flamíniovi, ktorý sedel pri stole vedľa neviestky, a tá povedala, že nikdy nevidela státie človeka, pričom on dovolil, aby priamo na hostine stáli kohosi vinného z hrdelného zločinu. Cenzori ho potom vyhnali zo senátu, lebo zmiešal jedlo s krvou a na pobavenie iného predvádzal smrť, hoci aj vinného človeka, aby sa zába-va zmiešala s vraždou. O čo zločinnejší sú Herodes, Herodias a tancujúce dievča! Ako krvavú odmenu si žiada hlavu proroka, aby mala vo svojej moci jazyk, ktorý karhal nedovolené manželstvo. My až dodnes vidíme na hlave proroka Jána, ako Židia zahubili Krista, ktorý je hlavou prorokov.

Liturgia: 1 Kor 6, 20b – 7, 12, zač. 136; Mt 14, 1 – 13, zač. 57 (radové); Hebr 9, 1 – 7, zač. 320; Lk 10, 38 – 42; 11, 27 – 28, zač. 54 (Bohorodičke); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti zo sviatku (HS: 393; PZ: 374; HP: 397)

STREDA

3. júl

Mučeník Hyacint

... prosili ho, aby sa smeli dotknúť aspoň obruby jeho odevu. (Mt 14, 36)

Ježiša neťahali do domov ani nežiadali dotyk ruky, ale prinášali k nemu všetkých chorých a prosili ho. Žena trpiaca na krvotok všetkých naučila, že ozdravejú, keď sa dotknú obruby Kristovho odevu. Vďaka viere sa všetci uzdravili. Prinesení sa chcú dotknúť obruby odevu, lebo skrze vieru sa uzdravia. A ako sila obruby vyšla z celého odevu, tak vyšla sila milosti Ducha Svätého z Ježiša Krista. My však máme nielen Kristovu obrubu či odev, ale i jeho telo, aby sme ho požívali v Eucharistii. Ak teda dostali toľkú silu tí, čo sa dotkli obruby jeho odevu, oveľa väčšmi tí, čo ho prijímú celé.

Liturgia: 1 Kor 7, 12b – 24, zač. 137; Mt 14, 35 – 15, 11 zač. 60; každodenné antif.; menl. časti zo stredy (HS: 156; PZ: 111; HP: 112)

ŠTVRTOK

4. júl

Arcibiskup Andrej Jeruzalemčan

Sú slepými vodcami slepých. (Mt 15, 14)

Falošná náuka neobstojí, pretože nie je od Boha a bude vytrhnutá aj s koreňom. Pretrvá iba tá, ktorá je od Boha Otca. Sú slepí, čiže im chýba svetlo Božích prikázání, a sú vodcami slepých, lebo keď sú v omyle a iných vrhajú do omylu, ťahajú do priepasti aj iných. Pán zanechal zákoníkov a farizejov a prišiel do okolia Týru a Sidonu, bol to predobraz toho, že opustí Židov a prejde k pohanom.

Liturgia: 1 Kor 7, 24 – 35, zač. 138; Mt 15, 12 – 21, zač. 61; každodenné antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK

5. júl

Apoštolom rovni Cyril a Metod

Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi...

(Mt 5, 16)

Evanjelium nám hovorí, že máme byť svetlom sveta a naše skutky majú svietiť pred ľuďmi. Bez svetla by nebol život. Sv. Cyril a Metod k nám prišli svietiť. Prišli ohlasovať vieru tam, kde bolo pohanstvo, tma. Keby sa spoliehali len na svoje sily, tak by neprišli. Ale boli to muži hlbokej modlitby a dôvery v Božiu pomoc. Išli by ste dnes vy ohlasovať vieru do neznámej krajiny? Európa je už dnes málo kresťanská, prišli iné náboženstvá a sekty, a majú úspech. Nová kresťanská Európa sa má začať budovať v mojom srdci, rodine, spoločensve. Tam, kde dokážeme prehltnúť urážku, zmierniť napätie, poprosiť o odpustenie, zabudnúť na spory, prejavíť porozume-

nie, priniesť radosť a útechu, budujeme civilizáciu lásky. Nemusi to byť na štadióne ani v kongresovej hale, ale nenápadne, úsmevom, radosťou či dobrým skutkom. Vtedy prinášame svetlo aj my.

Liturgia: 1 Kor 7, 35 – 8, 7 zač. 139; Mt 15, 29 – 31, zač. 63 (radové); Hebr 7, 26 – 8, 2, zač. 318; Mt 5, 14 – 19, zač. 11 (svätým); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti svätým; voľnica (HS: 395; PZ: 376; HP: 398)

SOBOTA

6. júl

Prepodobný Sisoés Veľký

A kto miluje syna alebo dcéru viac ako mňa, nie je ma hoden. (Mt 10, 37)

Aby niekto neuprednostňoval rodinnú lásku pred náboženstvom, dal nám Boh toto slovo. A v Piesni piesní čítame: usporiadal vo mne lásku (2, 4). Tento poriadok je nevyhnutný pri každej láske. Otca, matku či deti miluj až po Bohu. Rodičov treba poslúchať len v tom, čo neškodí zbožnosti. Keď vyžadujú viac, než im patrí, neslobodno súhlasiť. Krista nie je hodný ten, kto neberie kríž, na ktorom s ním trpíme, zomierame, sme pochovaní a vstávame, a nenasleduje Pána. Kríž znamená utrpenie, keď krotíme telo zdržanlivosťou, alebo súcitíme s blížnym a jeho núdzu považujeme za vlastnú.

Liturgia: Rim 12, 1 – 3, zač. 108; Mt 10, 37 – 11, 1 zač. 39; každodenné antif.; menl. časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

NEDEĽA

7. júl

7. nedeľa po Päťdesiatnici**Prepodobní Tomáš z Maley a Akakios**

... oni šli a rozprávali o ňom po celom kraji. (Mt 9, 31)

Veľa sa sťažujeme, ľutujeme, fňukáme a obviňujeme. Ale slepí z evanjelia prosia Ježiša o uzdravenie. Hlásia sa k nemu. V detstve som ministroval, ale dnes už neverím ani sa nemodlím. Chyba. Dnes sa priznaj ku Kristovi a uzdraví ťa z ťažkostí. Nie sme stvorení pre tmu. Sme povolani pre svetlo. Uzdraví aj nemého. Lebo viera je vidieť svetlo a počuť slovo. Nie šomranie – ako si toto, Bože, mohol dopustiť. Sme neschopní hovoriť slová chvály a vďaky. Hovor, aké veľké veci urobil Boh v tvojom živote. On dnes dáva nové oči a ústa aj nám. Chce, aby si videl možnosť stretnúť sa s Kristom. Lebo ten, kto vidí Božiu lásku a prináša slovo povzbudenie, je poslom milosrdenstva. Pane, daj nám to, čo nemáme: lásku, pokoru, trpezlivosť, milosrdenstvo. A bude to väčší zázrak, akoby začal slepý vidieť či nemý hovoriť.

Liturgia: Rim 15, 1 – 7, zač. 116; Mt 9, 27 – 35, zač. 33; predobraz. antif. a blažen.;

menl. časti zo šiesteho hlasu (HS: 149; PZ: 103; HP: 104)

PONDELOK

8. júl

Veľkomučeník Prokop

Žiadali ho, aby im ukázal znamenie z neba. (Mt 16, 1)

Ježiš Kristus nerobí zázraky ako senzáciu. Farizeji videli uzdravených, rozmnožené chleby, vodu premenenú na víno, a ešte chcú znamenie. Otvorme oči. Prebudiť sa do nového dňa je dar. To, že chodím, počujem, vidím, mám čo jesť, je dar. Kristus neprišiel ako čarodejník, ale ako Spasiteľ, aby nás smeroval k Otcovi.

Liturgia: 1 Kor 9, 13 – 18, zač. 142; Mt 16, 1 – 6, zač. 65; každodenné antif.; menl. časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK

9. júl

Hieromučeník Pankrác

... chráňte sa kvasu farizejov a saducejov! (Mt 16, 6)

Pozor, šmykľavá podlaha. Taký oznam nás vyzýva k opatrnosti pri chôdzi. Ježiš nám v evanjeliu vraví iné pozor. Tak veľa ľudí už padlo v pýche a namyslenosti, ubližujú, ponížujú, pohŕdajú inými. Falošný postoj škodí dušiam a pohoršuje maličkých. Tento kvas pôsobí zvnútra, ale na zlo. A my sa máme zamerať na dobro vo svojom vnútri. Pomôž nám, Pane, dávať pozor nielen pod nohami, ale aj v srdci.

Liturgia: 1 Kor 10, 5 – 12, zač. 144; Mt 16, 6 – 12, zač. 66; každodenné antif.; menl. časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

10. júl

Prepodobný Anton Kyjevsko-pečerský

... prikázal učeníkom, aby nikomu nehovorili, že on je Mesiáš. (Mt 16, 20)

Ohlasujte ma, až toto pretrpím. Lebo neosoží verejne ohlasovať Krista a rozširovať medzi národmi jeho velebu, keď ho o malú chvíľku uvidia bičovaného a ukrižovaného. Pokarhal nevedomosť Petra. Pán spoznal nabádanie zlého ducha, a tak Petrovi povedal, aby nasledoval príklad jeho umučenia. Potom sa obrátil k tomu, ktorý podsúval túto myšlienku, a dodal: „Satan, na pohoršenie si mi.“ Pane, pomôž nám myslieť na Božie veci.

Liturgia: 1 Kor 10, 12 – 22, zač. 145; Mt 16, 20 – 24, zač. 68 (radové); Gal 5, 22 – 6, 2, zač. 213; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (prepodobnému); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti prepodobnému (HS: 188; PZ: 145; HP: 139)

ŠTVRTOK

11. júl

Mučenica Eufémia

Kto chce ísť za mnou... (Mt 16, 24)

Ježiš ponúka cestu, na ktorej získaš všetko. Naše slobodné rozhodnutie nasledovať ho. Nenúti, nevydiera, neprikazuje. Rozhodni sa. Buď sa za ním vyberieš, alebo sa vydáš inou cestou. Zaprieť sám seba značí prestať byť v centre svojho záujmu, prestať sa čiť okolo seba.

Liturgia: 1 Kor 10, 28 – 11, 7, zač. 147; Mt 16, 24 – 28, zač. 69; každodenné antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP: 113)

PIATOK

12. júl

Mučeník Proklos a Hilarios

Pane, zmiluj sa nad mojim synom... (Mt 17, 15)

Ustarostený otec privádza posadnutého syna pred Ježiša. Koľko zla je dnes v deťoch a mládeži. Nemá ich kto priviesť k Ježišovi. Nemá kto za nich prosiť. Rodičia rýchlo mávli rukou. Daj, Pane, aby sa obrátili na teba. Daj, aby verili, že pre teba nebude problém poraziť žiadne diabolstvo. V Cenacole sa mladí privádzajú ku Kristovi a on ich uzdravuje.

Liturgia: 1 Kor 11, 8 – 22, zač. 148; Mt 17, 10 – 18, zač. 71; každodenné antif.; menl. časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA

13. júl

Zhromaždenie k archanjelovi Gabrielovi

Vypestujte dobrý strom a bude dobré aj jeho ovocie... (Mt 12, 33)

Akým stromom som ja v Božej záhrade – Cirkvi? Aké ovocie prinášam? Povzbudím aspoň niekoho láskavým slovom, úsmevom, pomocnou rukou, pohladením či povzbudením? Trpké a zlé plody môžeme ochutnať, ale po chvíli ich hodíme do odpadu. Pane, pomôž mi dávať chutné ovocie dobra a lásky. A Cirkev bude hneď lákavejšia pre mnohých.

Liturgia: Rim 13, 1 – 10, zač. 111; Mt 12, 30 – 37, zač. 47; každodenné antif.; menl. časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

NEDEĽA

14. júl

8. nedeľa po Päťdesiatnici

Pamiatka svätých otcov šiestich ekumenických snemov; Apoštol Akvila

... vy im dajte jesť! (Mt 14, 16)

Biskup Gojdič videl biedu ľudí a konal dobro. Nie veľa slov o láske, ale veľa skut-

kov lásky. Za záchranu židov bol ocenený vyznamenaním *Yad Vashem* v Jeruzaleme. Sestry Matky Terézie, sestra Elvíra cez Cenacolo a mnohí iní aj dnes pomáhajú tým posledným chudákom a vyvrheľom.

Veľa ľudí čaká, že si ich niekto všimne, prejaví im súcit, pomôže vstať. Je veľa roztratených, dezorientovaných i hladných. Mnoho ľudí je hladných po pravde, dobre, pokoji, radosti, spravodlivosti a láske. Najľahšie riešenie je rozpustiť zástupy, zbaviť sa ich, nech sa každý stará sám o seba. A naše sebecko nás na to pokúša. Ale Boh to vidí ináč: Vy im dajte jesť. Aj cez naše ruky chce Boh dávať svoje dary iným. Uzdraviť, nasýtiť, postarať sa ... My sme často chladní, skúpi a ľahostajní. Pane, dotkni sa našich srdc, aby nám vždy bolo ľúto zástupov, dotkni sa našich očí, aby sme videli druhých ľudí, nielen seba. Ak sa budeme navzájom milovať, neprípustíme, aby niekto umrel hladom. Pane, daj nám odvahu deliť sa, a budú sa diať zázraky.

Liturgia: 1 Kor 1, 10 – 18, zač. 124; Mt 14, 14 – 22, zač. 58 (radové); Hebr 13, 7 – 16, zač. 334; Jn 17, 1 – 13, zač. 56 (otcom); predobraz. antif. a blažen.; tropár zo siedmeho hlasu a otcom, kondak zo siedmeho hlasu, *Sláva*, kondak otcom, *I teraz*, podľa predpisu; ostatné zo siedmeho hlasu a otcom (HS: 149, 396; PZ: 103, 377; HP: 104, 405)

PONDELOK

15. júl

Apoštolom rovný Vladimír Kyjevský

Ak sa neobráte a nebudete ako deti... (Mt 18, 3)

Neprikázal apoštolom, aby mali detský vek, ale detskú nevinnosť; a čo majú deti vďaka rokom, oni majú mať vďaka usilovnosti; aby boli ako deti zlobou, nie múdrosťou. Akoby povedal: toto dieťa, ktoré vám dávam za príklad, nezotráva v hneve, nepamätá si urážku, pri pohľade na krásnu ženu nepocíti rozkoš, nemyslí si jedno a nehovorí druhé. Ak nebudete mať takúto nevinnosť a čistotu ducha, nebudete môcť vstúpiť do neba.

Liturgia: 1 Kor 11, 31 – 12, 6, zač. 150; Mt 18, 1 – 10, zač. 74 (radové); Gal 1, 11 – 19, zač. 200; Jn 10, 1 – 9, zač. 35b (svätému); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti apoštolovi (HS: 183; PZ: 140; HP: 133)

UTOROK

16. júl

Hieromučeník Aténogénés a spol.

Nechajte deti a nebráňte im prichádzať ku mne... (Mt 19, 14)

Pri pohľade do detských očí sme často dojatí. Boh prišiel na svet ako chudobné dieťa. Nebráňme deťom prísť ku Kristovi

zlým príkladom života alebo ľahostajnosťou. Potrebujeme zmenu srdca i konania, aby sme boli úprimní, pokorní, odovzdaní, učenívi, bez pretváranky a plní dôvery voči Bohu, tak ako deti voči rodičom.

Liturgia: 1 Kor 12, 12 – 26, zač. 152; Mt 18, 18 – 22; 19, 1 – 2. 13 – 15, zač. 76; každodenné antif.; menl. časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

17. júl

Blažený hieromučeník Pavol, prešovský biskup

Zjednal sa s robotníkmi na denári na deň... (Mt 20, 2)

Sme najatí robotníci. Nik nenajíma robotníka, aby spravil len toľko, koľko sám zje, ani Kristus nás nepovolal, aby sme robili len na svoj úžitok, ale i na Božiu slávu. Robotník sa stará najprv o svoje dielo, až potom o každodenný pokrm, tak aj my máme predovšetkým hľadieť na Božiu slávu a až potom na vlastný úžitok. A ako robotník vynakladá na pánovo dielo celý deň, a na svoj pokrm len jednu hodinu, tak aj my máme vynakladať celý čas svojho života na Božiu slávu a len malú časť na pozemské potreby.

Liturgia: 1 Kor 13, 4 – 14, 5 zač. 154; Mt 20, 1 – 16, zač. 80 (radové); 1 Jn 4, 11 – 16, zač. 73b; Lk 12, 32 – 40, zač. 67; predobraz. antif. a blažen.; menl. časti hieromučeníkovi (HS: 398; PZ: 379; HP: 407)

ŠTVRTOK

18. júl

Mučeník Hyacint z Amastridy

... a cestou im hovoril... (Mt 20, 17)

Pred vzkriesením potupenie kríža. Reč o kríži nie je pre masu. Odviedol si ich nabok, aby pripravil ťarbavé srdcia. Svet bude draho vykúpený. Výstup prináša námahu. Nebudeš môcť odpočívať, polihovať ani blúdiť, ani si brať zbytočnú záťaž na cestu. Potrebuješ málo. Celý život ideš do Jeruzalema plniť Božiu vôľu. Každý deň ráno nám pripomínaš – ideme hore. Námaha a únava nám pripomína, že stúpame. Veci, ktoré opúšťame, zdajú sa nám vždy menšie, čiže nepodstatné.

Liturgia: 1 Kor 14, 6 – 19, zač. 155; Mt 20, 17 – 28, zač. 81; každodenné antif.; menl. časti zo štvrtka (HS: 157; PZ: 112; HP 113)

PIATOK

19. júl

Prepodobná Makrina, sestra Bazila Veľkého

... vyhnal všetkých predavačov a kupujúcich v chráme. (Mt 21, 12)

Kamarát má skleník, kde pestuje zeleninu. Veľa času tam usilovne pracuje, aby mal úrodu. Nedá sa zastaviť ani odradiť. Nerasť mu tam hocičo. Len to, čo je užitočné. Okopáva, polieva a vytrháva burinu. Všetko vnútri. Dostali sme dušu a srdce. I tam treba očistiť svoje vnútro. Zlo sa pomaly zakráda, usádza sa v nás a zaplní priestor srdca. Pane, pomôž, nech to nedovolím.

Liturgia: 1 Kor 14, 26 – 40, zač. 157; Mt 21, 12 – 14. 17 – 20, zač. 83b; každodenné antif.; tropár z piatka a Makrine; kondak z piatka, *Sláva, Makrine, I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159, 399; PZ: 114, 381; HP: 113, 408)

SOBOTA

20. júl

Prorok Eliáš Tesban

... už tri dni sa zdržiavajú pri mne...

(Mt 15, 32)

Zástup sa nechal strhnúť Božím slovom, tak ich zaujal Ježiš Kristus. Prestali sa naháňať za hocičím. Ani jedlo nebolo dôležitejšie. V tomto ešte máme čo naprávať. Pane, zaujmi nás slovom tak silno ako zástup v evanjeliu. Daj, aby sme zabudli na všetko, čo nás od teba odpúta. Odlož- me teraz všetky svetské starosti.

Liturgia: Rim 14, 6 – 9, zač. 113; Mt 15, 32 – 39, zač. 64 (radové); Jak 5, 10 – 20, zač. 57; Lk 4, 22 – 30, zač. 14 (prorokovi); predobraz. antif. a blažen.; menl. časti Eliášovi (HS: 400; PZ: 382; HP 410)

NEDEĽA

21. júl

9. nedeľa po Päťdesiatnici

Prepodobní Simeon a Ján

Pane, zachráň ma! (Mt 14, 30)

Učeníci znovu prechádzajú búrkou. Vtedy ho však mali na lodi, teraz sú sami. Hrozba stroskotania trvá dovtedy, kým nepríde Ježiš. Kým sa nemodlí, loďkou zmietajú mohutné vlny. Pod loďkou chápeme Cirkev a pod rozbúreným morom svet. Celú noc ich necháva zmietať sa, no po strachu im dvíha srdce. Pre toto nestál pri nich hneď. Učí ich netúžiť po rýchlom vyslobodení z prichádzajúcich ziel, ale ich mužne znášať. A keď si už mysleli, že sú zachránení, hrôza sa vystupňovala; Pán to robí vždy. Ako sa chystá oslobodiť od nejakých ziel, dáva ťažké a hrozné veci. Keď už skúška nemá trvať dlho a zápas spravodlivého sa chyľuje ku koncu, chce, aby bol jeho zisk väčší, a tak zväčšuje jeho boj. Pán prišiel navštíviť svojich učeníkov zmiataných na mori v poslednú časť noci. Prvá časť bol zákon, druhá proroci, tretia telesný príchod a štvrtá slávny príchod. Keď bude

noc takmer na konci, príde súdiť živých i mŕtvych. A príde podivuhodne. Dvíhali sa vlny a on po nich kráčal. Akokoľvek sa totiž budú dvíhať svetské mocnosti, Ježiš im rozšliape hlavu.

Liturgia: 1 Kor 3, 9 – 17, zač. 128; Mt 14, 22 – 34, zač. 59; predobraz. antif. a blažen.; menl. časti z ôsmeho hlasu (HS: 152; PZ: 106; HP 107)

Rastislav Baka

PONDELOK

22. júl

Myronosička a apoštolom rovná Mária Magdaléna

Mária, zvaná Magdaléna, z ktorej vyšlo sedem zlých duchov. (Lk 8, 2)

Ježiš písal na zem to, čo je nám všetkým blízke, naše hriechy: neprajnosť, závišť, neresti, pýchu, posudzovanie iných. Hriechy život dovedol Máriu Magdalénu pred tvár Božieho milosrdenstva – pred Krista. A on ju neodsúdil, nezavrhol. Len človek, ktorého Ježiš oslobodí od jeho vlastnej biedy, vie precítiť milosť a prítomnosť. Uzdravenie a očistenie ju dovedlo k tomu, že to, čo jej bolo drahé, položila Ježišovi k nohám, teda myro a ženskú pýchu – vlasy. Vtedy sa úplne rozlúčila so svojím hriechným životom a darovala sa službe Kristovi – v živote, jeho nasledovaním, pri účasti na utrpení kríža a smrti, pri pochovaní, ale aj pri slávnom zmŕtvychvstání, keď sa jej Zmŕtvychvstalý zjavil ako prvej učeníčke. Naplno precítila slovo Pavla: Ak Kristus nevstal z mŕtvych, zbytočná je vaša viera. Verím Pane, veľmi verím, pomôž mojej neviere.

Liturgia: 1 Kor 15, 12 – 19, zač. 159; Mt 21, 18 – 22, zač. 84 (radové); 1 Kor 9, 2b – 12, zač. 141; Lk 8, 1 – 3, zač. 34 (radové); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár z pondelka a svätej, kondak z pondelka; *Sláva, svätej, I teraz*, podľa predpisu; prokimen, *Aleluja* a pričasten z pondelka (HS: 154, 402; PZ 108, 384; HP: 109, 411)

UTOROK

23. júl

Mučeníci Trofim, Teofil a spoločníci

„Zlé reči kazia dobré mravy.“

Vytriezvíte, ako sa patrí, a nehrešte!

(1 Kor 15, 33 – 34)

Trofim znamená živiteľ, Teofil Bohu milý. Svätí Trofim, Teofil a ďalší trinásti spoločníci sú mučeníkmi z čias prenasledovania kresťanov za cisára Diokleciána. Za Krista položili život začiatkom 4. storočia v maloázijskom regióne Lýkia.

Dobro a zlo nie sú vo veciach, ale v tebe, v nás. Lebo zo srdca pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá, rúhania. To zne- sväčuje človeka. Ani miesto, ani čas, ani

peniaze, ani prostriedky, ani štúdium, ani rúcho, ani pokrm neurobia z teba poctivca, ak si nečestný, a neurobia ťa dobrého, ak si zlý, ani spravodlivého, ak si ničomný. Ak rečami ubližuješ druhým, škodíš sebe aj spoločnosti, pretože tá nebude zdravá, kým ty a tvoje okolie sa neuzdraví. Aj ostatní si povedia: Prečo by som práve ja mal byť dobrý, ústretový, vnímavý a pokojný, keď iní myslia a vidia len seba? Lenže ty ináč vidíš svet, veci a ostatných. Vidíš to všetko v Božom svetle, požehnaní, pokore, milosrdenstve, v úcte a v osvetení Božím Duchom. A preto máš prispievať k dobru, aby ľudia videli, že sa dá pozeráť okolo seba vo svetle pravdy, pokory, bez hriechu pýchy, pokojne a v želaní všetkých požehnaní, ktoré nám Boh môže dať.

Liturgia: 1 Kor 15, 29 – 38, zač. 161; Mt 21, 23 – 27, zač. 85; každod. antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

24. júl

Mučeníci Boris a Gleb

Istý človek mal dvoch synov. (Mt 21, 28)
Boris znamená malý a jeho najmladší brat Gleb stály. Sú to synovia veľkokniežaťa Kyjevskej Rusi svätého Vladimíra. Keď ich otec v roku 1015 zomieral, Boris bol práve na vojenskom ťažení proti Pečenehom. Situáciu využil ich nevlastný brat Sviatopolk a v Kyjeve obsadil trón. Aby predišiel občianskej vojne, Boris sa po svojom návrate vzdal nároku na trón a odišiel s bratom Glebom do svojho kniežatstva. V roku 1018 ich tam dal Sviatopolk zavraždiť. V roku 1724 pápež Benedikt XIII. potvrdil ich kult aj v Katolíckej cirkvi. Prosme za naše rodiny, aby v nich nikdy neplatilo: „Niet domu, kde niet lomu!“

Liturgia: 1 Kor 16, 4 – 12, zač. 165; Mt 21, 28b – 32, zač. 86 (radové); Rim 8, 28 – 39, zač. 99; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52; predobr. antifóny a blaženstvá; menl. časti zo služby mučeníkom (HS: 191; PZ: 149; HP: 143)

ŠTVRTOK

25. júl

Zosnutie svätej Anny

Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, Otec milosrdenstva... (2 Kor 1, 3)

Život každého jedného človeka sa začína v lone matky. Život Bohorodičky Márie sa začal v lone sv. Anny. Svätosť matiek dáva svetu sväté deti. To stále platí. Pán Ježiš sv. Faustíne povedal: „Dieťa moje, život na zemi je veľký boj o moje kráľovstvo. Neboj sa však, lebo nie si sama. Ja ťa vždy posilňujem, tak sa opri o moje rameno a bojuj, ničoho sa neboj.“ Prosme sv. Annu,

aby pomáhala matkám, ktoré sa modlia a bojujú so zlom okolo seba za svoje deti, o požehnanie a o pomoc pre ne, prípadne o ich návrat do rodičovského domu. Svätá Anna, buď nám príkladom pokory, ale aj dôvery v Božiu dobrotu a pomoc.

Liturgia: 2 Kor 1, 1 – 7, zač. 167; Mt 21, 43 – 46, zač. 88 (radové); Gal 4, 22b – 31, zač. 210b; Lk 8, 16 – 21, zač. 36 (Anne); predobr. antifóny a blaženstvá; menlivé časti svätej Anne (HS: 403; PZ 385; HP: 414)

PIATOK

26. júl

Prepodobná mučenica Paraskeva

Ja som Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba. (Mt 22, 32)

Boh si vybral izraelský národ ako svoj vyvolený. Tých tvrdohlavých, vzdorujúcich, odbojných a pyšných ľudí vyvoleného národa – aj dnešných dní – keď pre zásluhu a vieru ich predchodcov Abraháma, Izáka a Jakuba sľúbil, že ho bude chrániť, požehnávať a sprevádzať. Ale aj my, keď sa máme dobre, na Boha nemyslíme. Čo s tým spraviť, ako túto nevďačnosť riešiť? Prosme sv. Paraskevu, ktorá pretrpela pre vyznanie svojej viery veľa utrpenia a bolesti, aby nám pomohla vážiť si to, čo nám Boh pre dobro našich životov nezaslúžene dáva, a aby sme mu za to boli vždy vďační.

Liturgia: 2 Kor 1, 12 – 20, zač. 169; Mt 22, 23 – 33, zač. 91; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka, zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA

27. júl

Veľkomučeník Panteleimón

Toto vám prikazujem, aby ste sa milovali navzájom. (Jn 15, 17)

Z dieťaťa, ktoré po narodení okolo roku 285 dostalo od rodičov meno Pantaleón – *Vo všetkom lev*, vyrástol lekár. Ľudia ho ako lekára, ktorý pomáhal svojou zručnosťou a bez odmeny, začali volať Panteleimón, čo znamená *Vo všetkom milosrdný*. Jeho život poznačila v ranom detstve smrť matky, ktorá bola kresťanka, a výchova otca, pohana. Cestu viery našiel pri kňazovi, ku ktorému chodil každý deň za vzdelaním. Ten mu zvestoval Ježiša a jeho učenie. Sám po čase našiel Božiu milosť a aj jeho otec uveril v Boha. Ale žiarlivosť jeho kolegov lekárov spôsobila, že ho udali cisárovi ako čarodejníka, a ten ho dal mučiť. Skúšali na ňom rôzne spôsoby mučenia – upálenie (oheň sa ho nedotkol), uvarenie vo vriacom oleji (ten zázračne ochladol), hodili ho pred dravé zvery v cirkuse (tie si mu ľahli k nohám), ale napokon ho dali stať. Keď sa telo nedarilo jeho katom spä-

liť, ľudia ho s úctou pochovali. Nech tvoje príklad, veľkomučeník Panteleimón, žiari všetkým, ktorí okolo seba vidia utrpenie, bolesť, starosti a choroby svojich blížnych.

Liturgia: Rim 15, 30 – 33, zač. 119; Mt 17, 24 – 18, 4, zač. 73 (radové); 2 Tim 2, 1 – 10, zač. 292; Jn 15, 17 – 16, 2, zač. 52; predobr. antifóny a blaženstvá; menlivé časti zo služby mučeníkovi (HS: 190; PZ 148; HP: 141)

NEDEĽA

28. júl

10. nedeľa po Päťdesiatnici

Apoštolí a diakoni Prochor, Nikanor, Timón a Parmenas

... nám apoštolom Boh pridelil posledné miesto, ako odsúdeným na smrť... (1 Kor 4, 9)

Pavol veľmi dobre vie, ako sa riešili odsúdenia na smrť – sprievod, kde na konci kráčal alebo bol vedený odsúdený. Dnešná spomienka zvýrazňuje vieru v Boha tých, ktorí kráčajú v ústrety smrti a večnému životu obetou svojich životov – dnešných svätcov, vieru v uzdravujúceho Ježiša, prosiaceho za nás a za naše deti, ktoré trápia duševné neudhy a bolesti dnešného sveta, a vieru v apoštolov, ktorí svoje životy obetovali Bohu ako naplnenie svojho poslania. Bolesť a utrpenie detí je veľmi bolestivé pre každého rodiča, ktorý vníma dieťa ako Boží dar pre spoločný život. A keď otec prosí o pomoc Ježiša, je to obdivuhodné a do neba volajúce. A Ježiš pomohol.

Liturgia: 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mt 17, 14 – 23a, zač. 72 predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z prvého hlasu (HS: 143; PZ: 96; HP: 97)

PONDELOK

29. júl

Mučeník Kallinik

„Beda vám zákonníci, farizeji a pokrytci!“ (Mt 23,13 – 22)

Na jednej strane máme blahoslavenstvá z hory a na druhej strane máme od Ježiša vyslovené beda voči farizejom a pokrytcom. Tá prvá skupina – to sú svätci, nenápadní ľudia žijúci medzi nami, ktorí nepotrebujú byť celebritami. Nechcú na seba strhnúť popularitu a pozornosť sveta za každú cenu, ale si svedomite a do úmoru plnia svoje povinnosti voči Bohu, voči blížnym a voči sebe. Farizeji a pokrytci sú ľudia, ktorí sa hrajú na to, čo v skutočnosti nie sú. Záleží im viac na tom, ako ich vidia ľudia, čo o nich hovoria, ako ich hodnotia a ako chcú, aby boli videní v pohľade medií a sveta. Ježiš však dodáva – sú to obielené hroby, ktoré žijú pre seba a pre svoje uspokojenie. Je zlé, že takýchto ľudí vnímame okolo seba veľmi veľa, a dob-

rota, prajnosť a láska v medziľudských vzťahoch sa akosi veľmi rýchlo vytrácajú. Prosme nášho Otca, aby nám odpustil, že tak často odsudzujeme a posudzujeme iných, že často sa staviame do pozície tých, ktorí majú vždy pravdu, a že nesúhlasíme s tými, ktorí nežijú podľa toho, čo si myslíme, že je správne a pravdivé.

Liturgia: 2 Kor 2, 3c – 15, zač. 171; Mt 23, 13 – 22, zač. 94; každod. antifóny; menlivé časti z pondelka (HS: 154; PZ: 108; HP: 109)

UTOROK

30. júl

Apoštolí Silas, Silván a spoločníci

... vďaka Bohu, ktorý nám vždy dáva víťazstvo v Kristovi... (2 Kor 2, 14)

Silas bol podľa Skutkov apoštolov vážnym, prorocky nadaným členom prvotnej Cirkvi v Jeruzaleme a rímskym občanom. Spoločne s Júdom Barnabášom priniesol do Antiochie závery apoštolského koncilu. Odtiaľ si ho Pavol zobral so sebou ako spolupracovníka na svojej druhej misijnej ceste do Malej Ázie, Filíp, Solúna, Beroy a Korintu. Tak sa stal spoluzakladateľom kresťanského spoločenstva v Korinte. Pán Ježiš sestre Faustíne povedal: „Tvojím cieľom a cieľom tvojich spoločníčkov je čo najužšie sa spájať so mnou prostredníctvom lásky. Budeš zmierovať alebo so zemou, budeš zmiernovať spravodlivý Boží hnev a vyprosovať milosrdenstvo pre svet.“ (D 531) Budme aj my apoštolmi podľa príkladu a vzoru apoštolov, ale budme aj apoštolmi milosrdenstva podľa vzoru, ktorý dal Ježiš sestre Faustíne.

Liturgia: 2 Kor 2, 14 – 3, 3, zač. 172; Mt 23, 23 – 28, zač. 95; každod. antifóny; menlivé časti z utorka (HS: 155; PZ: 109; HP: 110)

STREDA

31. júl

Spravodlivý Eudokim

Ale kto vytrvá do konca, bude spasený! (Mt 24, 13)

Zo životopisov svätých je známe, že mnohí z nich zomierali mladí. Aj Kristus zomrel relatívne v mladom veku. Je to náhoda alebo naplnenie toho, že „žiak nie je nad svojho učiteľa ani sluha nad svojho pána“? Mnohí z nás si povedia, že čo takýto mladý človek vie dokázať, veď ani hádam nezačal žiť. Ale jeho nadšenie pre ideály, ktoré ho naplňujú a pre ktoré žije, mu dávajú veľkú milosť a spaľujúcu túžbu byť tam, kam ho srdce volá a priťahuje. Je Božím požehnaním, že sú medzi nami mladí ľudia, ktorí žijú plnohodnotne svoju vieru. Rovnako sú požehnaním pre našu krajinu a pre svet rodičia takýchto mladých ľudí, ktorí svoje deti vychovávajú, aby boli svetlom

a znamením dobra pre dnešný svet. Nech je medzi nami čoraz viac spravodlivých, čistých a obetavých Eudokimov, aby sme vedeli svojím životom presvetľovať okolie svojich rodín, domov a spoločnosti.

Liturgia: 2 Kor 3, 4 – 11, zač. 173; Mt 23, 29 – 39, zač. 96 (radové); 2 Kor 4, 1 – 6, zač. 175; Mt 24, 13 – 28, zač. 99 (radové z nasledujúceho dňa); každodenné antifóny; tropár, *Sláva, I teraz*, kondak Krížu; prokimen, *Aleluja* a pričasten zo stredy (HS: 159, 157; PZ: 114, 111; HP: 114, 112)

ŠTVRTOK

1. august

Vynesenie svätého Kríža

Makabejskí mučeníci

Kto mňa vyzná pred ľuďmi, aj ja vyznám pred svojím Otcom... (Mt 10, 32)

Gréci a latinskí cirkevní otcovia chvália makabejských bratov ako symboly cirkevných vojakov pre spôsob, akým obetovali svoj život pre vernosť jedinému a pravému Bohu. Po veľkom zemetrasení v roku 543 alebo 561 preniesli ich relikvie do Konštantínopola a neskôr do Ríma. Odtiaľ sa ich kult rozšíril do západnej Európy. Text o starcovi Eleazarovi predchádza príbehu siedmich makabejských mučeníkov. Bol to deväťdesiatročný veľkňaz. Odmietol jesť bravčové mäso, ktoré je pre Židov zakázané, a radšej podstúpil mučenícku smrť. Stal sa tak príkladom pre ostatných veriacich. Slová hýbu, ale príklady priťahujú! Pritiahnu aj nás, aby sme sa nebáli vyznávať Boha aj vtedy, keď to nie je moderné a v diskusiách prijímané?

Liturgia: 1 Kor 1, 18 – 24, zač. 125; Jn 19, 6 – 11, 13 – 20, 25 – 28a, 30b – 35, zač. 60 (Krížu); Hebr 11, 33 – 12, 2a, zač. 330; Mt 10, 32 – 33, 37 – 38, 19, 27 – 30, zač. 38; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár Krížu a mučeníkom; *Sláva*, kondak mučeníkom, *I teraz*, kondak Krížu; prokimen, *Aleluja* Krížu, pričasten mučeníkom; namiesto *Svätý Bože* sa spieva *Tvojmu krížu* (HS: 159, 191; PZ: 114, 149; HP: 114, 143)

PIATOK

2. august

Prenesenie ostatkov prvomučeníka Štefana

Bdejte teda, lebo neviete, v ktorý deň pride váš Pán. (Mt 24, 42)

Ktosi múdry povedal, že človek nemá domov tam, kde býva, ale tam, kde sa cíti dobre. Pozostatky sv. Štefana ľudia prenášali tam, kde si mysleli, že im prináleží miesto úcty a poklony, hľadali pre neho domov. A pritom on bol už dávno v dome svojho Otca. Je dobré, že ľudia si vedeli vážiť a ctiť tých, ktorí pre ostatných obetovali

svoje životy a smrť, ako to bolo aj v prípade sv. Štefana. Keby sa nemodlil za tých, ktorí ho kameňovali, možno by sme neboli mali ani sv. Pavla. Krv mučeníkov je semenom kresťanov, tým, čo Ježiš s naším Otcom a v Duchu Svätom veľmi požehnáva.

Budme preto aj my sami tými, ktorí všetky trápenia, bolesti a nezdary obetujú Bohu, aby sa stala jeho vôľa a nie naša.

Liturgia: 2 Kor 4, 13 – 18, zač. 177; Mt 24, 27 – 33, 42 – 51, zač. 100; každodenné antifóny; menlivé časti z piatka; zdržanlivosť od mäsa (HS: 159; PZ: 114; HP: 114)

SOBOTA

3. august

Prepodobní otcovia Izák, Dalmat a Faust

Verný je Boh, ktorý vás povolal do spoločnosti svojho Syna Ježiša Krista... (1 Kor 1, 9)

Pán Ježiš sestre Faustíne povedal tieto slová: „Napíš: všetko, čo jestvuje, je obsiahnuté vnútri môjho milosrdenstva hlbšie ako nemlúvňa v lone matky. Ako bolestne ma zraňuje nedôvera v moju dobrotivosť. Najbolestivejšie ma zraňujú hriechy nedôvery.“ V nášho dobrotivého Boha máme nielen veriť, ale musíme mu veriť, že to, čo nám zjavil, zjavuje a hovorí cez Písmo a svojich poslov je pravda, ktorá klamať nechce a nemôže, lebo je sama pravdou. Pane, verím v teba, pomôž mojej neviere!

Liturgia: 1 Kor 1, 3 – 9, zač. 123; Mt 19, 3 – 12, zač. 78; každodenné antifóny; menlivé časti zo soboty (HS: 160; PZ: 115; HP: 115)

NEDEĽA

4. august

11. nedeľa po Päťdesiatnici

Siedmi mladíci z Efezu

... nebeské kráľovstvo sa podobá kráľovi, ktorý sa rozhodol vyúčtovať so svojimi sluhami. (Mt 18, 23)

Minulosť nám už nepatrí, budúcnosť nám ešte nepatrí, jediné, čo máme, je prítomnosť. Z minulosti sa máme poučiť, ako žiť prítomnosť, aby sme neopakovali chyby a omyly, ktoré sme už spravili. Prítomnosť musíme žiť tak, aby sme pripravili svoje životy na dobrú budúcnosť – svoju, ale aj svojich detí, blížnych a spoločnosti. Riadme sa heslom: Čokoľvek robíš, rob rozumne a myslí na koniec. Myslíme na svoj koniec, na koniec svojich blízkych, svojho okolia aj spoločnosti, v ktorej žijeme.

Liturgia: 1 Kor 9, 2b – 12, zač. 141; Mt 18, 23 – 35, zač. 77; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z druhého hlasu (HS: 144; PZ: 97; HP: 98)

Milan Sýrny

ŠTETCE

Ak ste stavali dom, prerábali niektorú z miestností alebo neustále niečo vylepšujete, vo vašej dielničke sa nájde množstvo rozličných štetcov. Mnoho už na prvý pohľad nepoužiteľných, pretože farba, lak alebo lepidlo na nich zatvrdli. Samozrejme, pri hĺbkovom upratovaní ich môžeme vyhodiť. No dajme im druhú šancu. Niektoré určite ešte možno vyčistiť vodou alebo riedidlom. Ak to nepôjde, môžeme ich dotvoriť a použiť ako vtipné rúčky na zásuvky alebo rôzne recyklované boxy do dielne. Drevené štetce môžeme posunúť do umeleckej roviny a niečo vtipné na ne namaľovať *akrylkami*. (1) Znehodnoteniu štetcov však môžeme

predchádzať aj pomocou jednoducho zhotovených dômyselných vecičiek z recyklovaných materiálov. Niekedy stačí kartónová škatuľa, plastová nádobka, izolačná pena, grilovacia tácka, kartón na vajíčka, drôteneé pletivo, štipce či kúsok hrubšieho konára a stojan na štetce zabezpečí, aby sa neprilepili k podložke. (2)

No a po práci nezabudnime štetce vyčistiť a dobre uskladniť. Ja mám vo svojej dielni staré plechové vedierko, hlinené črepníky a džbánky (3), ale svoju stojanovú úlohu veľmi dobre splnia aj zaváraninové poháre naplnené pieskom, ryžou, kamienkami, stará metla, plechovky alebo kartónové rolky v škatuli. (4) Možnosť je naozaj veľa a každému odkladaciemu kúsku vo vašej dielni môžete vdýchnuť neopakovateľné čaro. No a keď sa stane, že nejaký zaujímavý štetec na tvorivú prácu práve chýba, upcykľujte konáriky, pierka, plst', vlnu, penové hubky, štipce... (5) (Dada Kolesárová)

REPÍK LEKÁRSKY

Ružovitá rastlina repík rastie na slnečných sprasových hlinách, na pasienkoch, lúkach, rúbaniskách a vo svetlých lesoch. Má výšku až 90 cm, drobné klasovité alebo strapcovité žlté kvety s červenou škvrnkou a hrubo zúbkované tmavozelené listy, na rube svetlozelené. Kvitne od júla do septembra. Zberáme ho od júla do augusta tak, že ho odrežeme tesne nad zemou, nakrájame nadrobno a sušíme v tenkých vrstvách. Má korenistú vôňu a mierne horlkú chuť. Pri sušení si má zachovať pôvodnú farbu listov i kvetov. Čaj: Jedna kopcovitá čajová lyžička repíka na šálku sa zaleje horúcou vodou na pol minúty

a precedí sa. Pri bolesti hrdla, zápale hrdla, hltana a rozduť pľúc treba dvakrát denne klokať, pri chorobách močového mechúra piť tri šálky denne, pri chudokrvnosti piť dve šálky denne. Na krčové žily sa robí masť. 250g čistej bravčovej masť sa rozpáli v hrnci a do horúcej masť sa pridajú dve kopcovité hrste nadrobno nakrájaných listov, kvetov a stoniek repíka. Masť sa nechá ešte raz vzkypieť, dobre sa premieša a odstaví. Prikrýť hrniec sa nechá cez noc vychladnúť. Na druhý deň sa masť ešte raz zohreje a prefiltruje cez čisté lanové plátno, zvyšné byliny sa dobre vytlačia a masť sa naleje do uzavieracích nádob. To, čo ostane, možno okamžite priložiť ako obklad na lýtka. Repíkovou masťou sa lýtka denne nahrubo natierajú. (Maroš Tažik)

Keď Ježiš žil na zemi, v istom okamihu povedal svojim apoštolom (a veríme, že cez nich aj nám): „Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo; aby vám Otec dal všetko, o čo ho budete prosiť v mojom mene. Toto vám prikazujem: Aby ste sa milovali navzájom. Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv ako vás. Keby ste boli zo sveta, svet by miloval, čo je jeho, ale preto, že nie ste zo sveta, že som si vás ja vyvolil zo sveta, svet vás nenávidí. Spomeňte si na slovo, ktoré som vám povedal: Sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás; ak zachovávali moje slovo, budú zachovávať aj vaše.“ (Jn 15, 16 – 20)

PRE MUŽA ■ Posledné dni žijem neustály kolotoč povinností a starostí a myslím si, že to tak je v prípade mnohých nás mužov, nás ľudí. Sme pohľtení v tomto svete. Čím ešte však žijem od duchovných cvičení, na ktorých som sa prednedávnom zúčastnil, je prorok Daniel. Úchvatný Boží muž. Dá sa povedať, že od mladosti žil tam, kde nechcel – v Babylone. Žil síce na tom pohanskom mieste, no nežil tak, ako mu diktovali. Stále bol verný svojmu Bohu. Bol verný modlitbe a Pánovi, aj keď riskoval svoj vlastný život. Iste nám je dobre známa udalosť z jeho života, keď ho pre uctievanie svojho Boha hodili do jamy s levmi. Rezonuje vo mne jedna veta, ktorá zaznela na duchovných cvičeniach z Dávidových úst: „Ja viem, aký je Pán, ja ho poznám.“ Myslím si, že toto je nesmierne dôležité pre nás všetkých. Vedieť, kto je môj Boh, aký je, poznať ho. Toto sa však dá len cez vzťah, rozhovor, modlitbu. Daniel sa modlil trikrát denne. Poznal Pána. Dokázal žiť v meste hriechu, a nebyť hriešnym, nesplynúť s davom. Nech je tento Boží muž vzorom aj pre nás. Ako byť v tomto svete, a nebyť z tohto sveta. Žijeme v Babylone, meste hriechu, no ostaňme Boží.

PRE ŽENU ■ Najväčšou dilemou, ktorú som v sebe riešila aj počas spomínaných duchovných cvičení, bolo, ako žiť v Babylone, v ktorom vlastne žiť nechcem. Ako žiť v prostredí, ktoré dýcha hriechom a neprijíma Božie pravdy, Božie rozhodnutia, Božiu vôľu – a teda ani nikoho, kto sa takto snaží žiť. Najjednoduchším riešením pre mňa vždy bolo vytvoriť si akúsi bublinu, malý svet, kde som obklopená ľuďmi, ktorým nemusím vysvetľovať svoj postoj či naše rozhodnutia, ktoré robíme po hľadani Božej vôle. A predsa, vždy mi Pán tak jemne, ale naliehavo zdôrazňuje, že sa v tom svete musím aj hýbať. Že on potrebuje, aby cez nás doň prichádzalo svetlo viery, nádeje, lásky – jeho vplyv. A práve v tom bol Daniel majstrom. Žil v tom svete, ale nebol z tohto sveta. A keď ho vyzvali, nebál sa obhájiť nádej, ktorú mal, aj za cenu straty (postavenia, vonkajšej slobody či dokonca života). Dôveroval Bohu natoľko, že kedykoľvek ho vyzvali, stal sa svedkom Božej moci, svedčil o jeho veľkosti – bez strachu, bez toho, aby cívil.

Po tom túžim a to potrebujem. Stáť vo viere... Aj v jame plnej levov či rozpalenej peci. Sama či s mojimi milovanými. Neskrývať svetlo Božej lampy (Božieho poslania) pod posteľ, ale postaviť ju na svietnik, aby svietila všetkým. Buďme si v tom oporou aj ako manželia. Vyhľadávajme čas s Pánom bez ohľadu na chaos, ktorý nás obklopuje a tlačí, že všetko treba stihnúť, urobiť, vyriešiť. Nech je Boh našou prioritou. Pretože len vtedy budeme pevne stáť, kamkoľvek nás pošle a kedykoľvek nám prikáže svedčiť o ňom. (Vladislav a Katarína Marčákovci)

PREČO EXISTUJEM?

To, že som tu a žijem, je otázkou náhody, alebo je za tým vyšší cieľ? Človek vznikol z nejakého chaosu, alebo vďaka premyslenému plánu? Tieto otázky sú najzávažnejšie a najdôležitejšie v živote každého človeka. Ak chceme nájsť správnu odpoveď, potrebujeme hľadať pravdu. A kresťan hľadá pravdu a odpovede na svoje otázky v Bohu. On je autoritou, ktorá nastavila pravidlá všetkého bytia. No netreba zabúdať na to najdôležitejšie – všetko sa to deje v láske, pre lásku a s láskou. Ak túto pravdu prijmeme, odpoveď na našu otázku bude veľmi jednoduchá. Boh si ma stvoril pre seba. Preto, aby som bol s ním. Preto, aby sa jeho „neviditeľná“ láska mohla viditeľne prejavíť. Mohli by sme to pripodobniť k rodičom a deťom. Keď sa dvaja ľudia sa milujú, v určitom čase sa v nich zrodí túžba odovzdať život ďalšiemu človeku. S príchodom detí do rodiny sa môže táto ich vzájomná láska ešte viac upevniť a radosť zo života násobiť.

Svätý apoštol Ján k tejto téme vo svojom prvom liste hovorí: „My milujeme, pretože on prvý miloval nás.“ (1Jn 4, 19) (Dada Kolesárová)

freepik.com

MOBILOVÁ ETIKETA (2)

Telefonovanie sa stalo neoddeliteľnou súčasťou našich životov – osobných aj pracovných. A aj keď jedným z pozitív je rýchly prenos informácií a možnosť komunikácie s ľuďmi aj na veľké vzdialenosti a v podstate v ktoromkoľvek čase, nevyhnutne si potrebujeme uvedomiť, že všetko má svoje hranice, pretože ak sa staneme necitlivými, môžeme hrubo zasahovať do komfortnej zóny iných ľudí a vyrušovať ich. Telefonická komunikácia sa dotýka nielen toho, kto naše volanie prijíma, ale aj tých, medzi ktorými sa momentálne nachádzame. Naša prvá veta v telefóne by mala znieť: „Neruším? Máte na mňa čas?“ V prípade, že je reakcia rozpačitá, ospravedlníme sa a navrhneme, že sa ozveme neskôr. Nezabúdajme aj na to, že ak ide o dôležitý pracovný hovor, mali by sme byť vopred pripravení a čo najstručnejší. (Dada Kolesárová)

Je pravda, že práca
ešte nikoho nezabila.
ALE NAČO RISKOVAŤ?

freepik.com

KAMOŠI, KOLEGOVIA, PARTÁCI

Dvaja vysmädnutí turisti sa plazia vyprahnutou krajinou. Zrazu jeden vidí, ako sa k nim blíži záchranársky pes, bernardín so súdkom rumu, a hovorí tomu druhému:

„Pozri, najlepší priateľ človeka.“

„Ty faaakt, a nesie ho pes!“

Kolegovia v práci:

„Som hladný. Tu máš päť eur, skoč, prosím ťa, do obchodu a kúp mi dvadsať deka šunky. Ak nebudú mať šunku, tak mi kúp niečo iné.“

Kolega sa o polhodinku vráti a vraví:

„Šunku nemali, tak som ti kúpil desať päťdesiatcentových známok.“

Starý mládenec vraví kamarátovi: „Podal som si inzerát, že hľadám ženu. Prišlo mi desať odpovedí a vo všetkých bolo, že vezmi si tú joju.“

Robotník padá z lešenia. Kamarát na neho kričí: „Jano, vyťahni ruky z vreciek, nech to vyzerá ako pracovný úraz!“

Kamarát sa pýta kolegu: „Má tvoja žena ešte stále takú peknú figúru?“

„Nielenže ju má, ona ju ešte aj zdvojnásobila!“

„Ten náš nový šéf je naozaj šľachetný. Predstav si, že ťa pozve na večeru do hotela, zaplatí ti dve fľaše vína a ešte ťa nechá u seba prespať,“ hovorí kolega kolegovi.

„A tebe sa to už niekedy stalo?“

„Mne nie, ale mojej žene už trikrát...“

Kde sa nachádza starobyľný originál ikony Matky ustavičnej pomoci?

Kedy začali v Košickej eparchii budovať eparchiálne mládežnícke centrum?

Áké pútnické miesta spája projekt PSK s názvom Svätomariánska púť?

Koľko biskupov stojí na vatikánskom námestí na spoločnej fotke z *ad limina*?

Ako sa volá maliarka, ktorá namaľovala zaprestolný obraz v Dlhom Klčove?

Y	K	A	L	T	E	M	R	S	T	E	N	Y	Á	H	Č	D
T	R	E	S	T	A	Y	N	O	L	S	Š	A	V	L	E	O
S	Z	A	H	U	L	S	A	V	A	Z	A	L	K	I	R	V
A	L	O	B	E	I	D	E	L	B	A	S	A	C	N	L	D
P	T	E	P	O	C	H	A	O	R	O	Y	D	O	M	A	S
A	N	A	L	B	D	O	H	E	K	A	V	K	R	O	K	Y
L	A	D	N	Z	R	A	D	A	R	O	P	U	C	H	A	R
E	Y	P	K	E	O	I	L	B	L	E	M	Y	V	E	L	P
M	L	O	A	P	T	V	U	O	Y	V	V	O	N	E	D	A
R	A	V	D	O	S	A	T	L	B	T	K	D	B	O	D	T
A	O	A	R	X	L	O	P	A	T	A	O	I	O	E	P	E
K	E	L	T	I	S	N	Í	Ž	U	R	L	R	P	V	T	O
S	Z	A	R	D	O	P	T	S	I	N	E	T	H	I	A	Y

Legenda: ADEPT, ALOBAL, APELY, BLANA, BRADA, DEĽBA, DVERE, EBOLA, EDITOR, EPOCHA, EPOXID, ETAPA, HLINA, HROTY, KARMEL, KELTI, KOALA, KOBALT, KROKY, LIBELA, LOPATA, LOTOS, METLA, MYDLO, OBETY, ODBYT, ODVAR, ODVOD, OKRES, OLIVY, OLOVO, OPONY, OVOCIE, PASTY, PATENA, PLAST, PLEVY, PLNKA, PODRAZ, PORADA, POVALA, ROPUCHA, RUŽÍN, SLONY, SLUHA, STENY, TENIS, TREST, VAZAL, VDOVA, VLAHA, VLAKY, ZRADA, ŽALOBA

Tajničku osemsmernovky tvorí 30 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov alebo inzeracia@casopis-slovo.sk.

Správne riešenia z čísla 11: Križovka: Pamätaj, Bože, na svoj ľud. **Osemsmernovka:** Láska prekonáva hranice rozdelenia.

Z riešiteľov *Biblickej doplnovačky* sme za druhý štvrtok vylosovali p. **Annu Kuručovú** z Vranova nad Topľou, ktorá vyhráva *Rodinnú Bibliu*.

Pomôcky: Noviál, Anabar, Latola	Lotri	1	Druh púšte	Mužské meno (8. 3.)	4	Kancelárska skratka		Juhom- americký papagaj	2	EČV okresu Svidník
Reparát							Kód ar- gentinskej meny			
Hádal sa							Riečny kôrovček Egyptský boh			
Cirkevný vyslanec						Zástup Cestovný doklad				Nemecký architekt
Hoci, po česky			Vystavuj pare Nieкто							
Nikto				Los Angeles Zámeno			Span.vych- vávateľka Nabrúsená hrana			
Určite					EČV okresu Sobrance Prezeral			Slovenský hodváb 5		
Autor: Vladimír Komanický	Anton domácky Umelý ana- lyt. jazyk						Pristrešok turistu			
Rozmnožuj							Televízia Ozn. lietaď. Svajčiarska		Izraelské mesto	Rozum
Omám alkoholom				5	Opak pekla					
Kód Vati- kánu			Nemlätim Robil, po nemecky							
Milánsky futbalový klub						MPZ Estónska Chem. zn. rádia				Zyratné zámeno
Sibírska rieka							Áno, po an- glicky			
Dedina vo Finsku							National Library of Austrália			

JUBILEÁ KŇAZOV

Vlastimil Bajuzik – 18. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Martin Hasaralejko** – 18. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Miňo** – 18. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Slavomír Čekan** – 19. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Štefan Kerul-Kmec** – 19. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Jozef Matejovský** – 19. jún – 30 rokov kňazskej vysviacky; **Ivan Molčányi** – 1. júl – 50 rokov života; **Pavol Bardzák** – 8. júl – 50 rokov života; **Imrich Marinčák** – 8. júl – 96 rokov života; **Štefan Ósz** – 26. júl – 70 rokov života; **Martin Zlacký** – 29. júl – 50 rokov života

Prajeme *mnohaja i blahaja lita*.

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – júl

50 rokov: Anna Hermanová, Vranov nad Topľou; otec ThDr. PaedDr. Ivan Molčányi, Veľaty; otec ThLic. PaedDr. Martin Zlacký, Humenné
60 rokov: Ing. Eva Hospodárová, Košice; Mária Makohuzová, Sečovská Polianka; Eva Mašárová, Malcov; Anna Sokolová, Sačurov
70 rokov: Anna Telepovská, Trebišov (jún); Miroslav Copak, Ruskovce; Mária Fejková, Davidov; Jarmila Gazdová, Sačurov; Helena Glezová, Sečovce; Vladislav Jurko, Miňovce; Božena Kužilová, Sol'; MUDr. Milan Mucha, Zemplínsky Branč; Elena Telekyová, Rakovec nad Ondavou
75 rokov: Mária Dučáková, Ľubica; Anna Kmečová, Hlinné; Ing. Ján Roman, Veľký Ruskov
80 rokov: Mária Chorovská, Hatalov; Zuzana Fejsová, Bunkovce
85 rokov: Anna Andrusová, Prešov

BLAHOŽELÁME

Rok 2024 je rokom, keď náš duchovný otec **Vlastimil Bajuzik** oslaví 30. výročie prijatia tajomstiev kňazstva a 20. výročie vymenovania za farára našej farnosti. „Hľa, Boh spásy mojej,

dúfam a nebojím sa, veď sila moja a chválospev môj je Pán a on sa mi stal spásou.“ (Iz 12, 2) Tieto slová zdobili váš primičný obrázok na začiatku vášho kňazstva a po rokoch sú aj v našej farnosti pre nás vo vašom kňazskom a manželskom živote stále viditeľné. Pri tejto príležitosti ďakujeme nebeskému Otcovi za pastiera, ktorého nám poslal. Svojou láskavosťou, obetavosťou a dobrotou je pre nás veriacich veľkým vzorom a príkladom. Dovoľte nám, drahý otče, pri tejto príležitosti poďakovať vám za všetko, čo pre nás robíte, za Božie slovo, ktoré rozsievate do našich srdiec, za rady, povzbudenie, za vašu ochotu a modlitby, ktoré za nás obetujete, ale aj za novopostavený farský dom, celkovo obnovený chrám s okolím a nakoniec aj nový prestol a ikonostas, ktorý ako skvost zdobí náš chrám. Dvíhame svoje zraky k Pánu Bohu s prosbou, aby vás, vašu manželku, deti a vnúchatá aj naďalej požehnával a dával vám ešte veľa duchovných a telesných síl. Prosíme Všemohúceho, aby vás naplnil milosťami a darmi Svätého Ducha, aby ste verne vytrvali vo svojej službe a pokračovali vo svojom namáhaní, ale krásnom povolani ešte veľa rokov medzi nami. *Mnohaja, blahaja lita!*

veriaci farnosti Zalužice a Hažín

Milý **Martin**, k tvoju životnému jubileu 50 rokov ti zo srdca prajem zdravie a Božie požehnanie, nech Pánova láska sprevádza celý tvoj život aj život tvojej rodiny. *Na mnohaja, blahaja lita* ti vyprosuje teta sr. Kazimíra.

Drahý náš duchovný otec **Pavel Sirotnák**, 16. júla 2024 oslavíte krásne jubileum – 40 rokov života. Boli to roky naplnené Božou milosťou a Božou láskou, možno niekedy chvíle trnité a ťažké, no Pán Boh vám vždy ukázal tú správnu cestu. Tak ako náš nebeský Otec, aj my veriaci stojíme pri vás. Chceme vám prejaviť svoju vďačnosť a povedať vám, že vás máme radi. Ďakujeme vám aj za vašu zraniteľnosť pri zveľaďovaní chrámu a farskej

budovy. Pán Boh vie, o čom hovoríme. Do ďalších rokov života vám vyprosujeme dobré zdravie, hojnosť darov Svätého Ducha, Božie požehnanie a ochranu Presvätej Bohorodičky.

Na mnohaja i blahaja lita!

veriaci z farnosti Sulín

Drahý otec **Maroš Rinik**, 11. júla 1999 sme s tebou prežívali vysviacku do kňazskej služby v Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach. Prešlo 25 rokov, odkedy si

povedal áno kňazstvu a duchovnej službe. Pri tejto príležitosti ti vyprosujeme veľa Božích milostí, dobré zdravie a pokoj. Prajeme ti, aby tvoje povolanie bolo vedené Božou láskou, múdrosťou, obetavosťou, pod ochranou Panny Márie.

s láskou tvoja mamka Mária, sestry s rodinami a celá tvoja blízka rodina

Drahý náš otec **Maroš Prejsa**, k vašim narodeninám, ktoré ste slávili 20. júna, vám vyprosujeme veľa Božích milostí a darov Svätého Ducha pod ochranou našej nebeskej Matky Márie. Tak isto vám blahoželáme k 25. výročiu vášho kňazstva, ktoré si pripomínate 11. júla. Veľa radosti a milostí od nebeského Otca vám vyprosujú vaši veriaci zo Sniny.

Na mnohaja i blahaja lita!

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží kostolov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
- lineárny a magnetický pohon zvonov
- diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
- zvonové drevené a ocelové konštrukcie
- nové zvony a srdcia zvonov
- vežové hodiny a kladivá zvonov
- opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
- tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

Slovo oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
 www.casopisslovo.sk; ročník 56; periodicitu vydávania: dvojtýždenník
 Adresa redakcie: SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov, tel.: 051/756 26 42, 0911 711 263
 Číslo účtu: SK45 0200 0000 0032 1020 6959; SWIFT KÓD: SUBASKBX
 Vydavateľia: Gréckokatolícka cirkev na Slovensku, Hlavná 1, 081 35 Prešov, IČO 51311917
 Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov, IČO 37886622
 Cirkevné schválenie: Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove, č. j. 3317/99
 Šéfredaktor: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
 Redaktori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD. (cenzor@casopisslovo.sk)
 PhDr. Adriana Matoľáková, PhD. (redakcia@casopisslovo.sk)
 Mgr. Richard Fučko (spravodajstvo@casopisslovo.sk)
 Bc. Maroš Tažik (inzercia@casopisslovo.sk)
 Jazyková úprava: PhDr. Adriana Matoľáková, PhD.
 Distribúcia a grafika: PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD. (sefredaktor@casopisslovo.sk)
 Cenzori: ThDr. Miroslav Dancák, PhD., ThDr. Milan Kuzmiak, PhD.
 Redakčná rada: vL. SEODr. Jonáš Maxim, vL. prof. ThDr. ICDr. Cyril Vasil' SJ, PhD., vL. Peter Rusnák, vL. SEODr. Milan Lach SJ, vL. Dr. h. c. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., vL. Milan Chautur CSsR, Mgr. Ján Hreško, Mgr. Daniel Dzurovčin, Mgr. Stanislav Gábor, PhDr. ThLic. Juraj Gradoš, PhD., PhDr. Valéria Juričková, PhD., HELic. Martin Mráz, Michal Onderko nml., prof. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paťa, PhD.

Všetky informácie sú na casopisslovo.sk/redakcia/. Za obsah inzerátov neručíme. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/.

Pri zasielaní príspevkov použite jeden z týchto špecifických symbolov: 700 (časopis, prípadne zverejnenie príspevku), 1700 (iba časopis), 2700 (iba príspevok), 7700 (anonymný príspevok), 777 (priatelia časopisu Slovo), 999 (eSlovo). Variabilný symbol: vaše PSČ. Konštantný symbol: 0558

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin
 Distribúcia: Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., Bratislava
 ISSN 1335-7492. EV 182/08
 Uzavierka pre číslo 16/2024: 24.07.2024

Titulná strana: *Ad limina apostolorum* 2024 (Archív ABÚ v Prešove)

NAŠI NOVOKŇAZI

PREŠOVSKÁ ARCHIEPARCHIA

Svätiteľ: vладыka **Jonáš Maxim**, prešovský arcibiskup metropolita

Michal Pavlovský (25)

Diakonát: 14. júna 2024 o 16.30 h v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Vysviacka: 22. júna 2024 o 10.00 h v Bazilike Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Lutine

Primície: 30. júna 2024 o 10.00 h v Chráme sv. Cyrila a Metoda v Lipanoch

Štefan Varcholík (28)

Diakonát: 25. júla 2024 o 16.30 h v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Vysviacka: 6. augusta 2024 o 08.30 h v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove

Primície: 11. augusta 2024 o 10.00 h v Chráme sv. veľkomučeníka Demetra v Staškoviach

ABSOLVENTI

Marek Bogdaň (27), Breznica

Diakonát: 5. júla 2024 o 10.00 h v Chráme sv. Cyrila a Metoda v Sečovciach

Dániel Dévald (26), Kráľovský Chlmec

Diakonát: 14. júla 2024 o 10.00 h v Chráme bl. Pavla Petra Gojdiča vo Veľkých Kapušanoch

Michal Kerul'-Kmec ml. (25), Kuzmice

Daniel Zorvan (26), Šamudovce

KOŠICKÁ EPARCHIA

Svätiteľ: vладыka **Cyril Vasil' SJ**, arcibiskup, košický eparchiálny biskup

Jozef Havrilčák (32)

Diakonát: 4. februára 2024 o 10.30 h v Katedrále Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach

Vysviacka: 25. augusta 2024 o 10.00 h v bazilike minor v Michalovciach

Primície: 1. septembra 2024 o 10.30 h v Chráme Presvätej Bohorodičky Ochrankyne v Oreskom

Sergii Sabov (37)

Diakonát: 30. septembra 2023 o 10.00 h v Chráme Božej múdrosti v Košiciach-Furči

Vysviacka: 5. mája 2024 o 10.30 h v Chráme Božej múdrosti v Košiciach-Furči

Primície: 12. mája 2024 o 10.30 h v Chráme Božej múdrosti v Košiciach-Furči

Lutina, bazilikalutina.sk, 051/459 62 31

Každý deň: **svätá liturgia** (18.00h)

Štvrtok: **Akatist k sv. Mikulášovi** (17.30h)

Sobota: **svätá liturgia** (10.00h)

Nedeľa: **svätá liturgia** (08.00h, 10.00h na Mariánskej hore, 18.00h)

06.07. **Fatimská sobota:** posvätný ruženec (09.15 h); **svätá liturgia** s modlitbou za svätenia sa Neпоškvrnenému Srdcu Panny Márie (10.00h)

14.07. Korunka Božieho milosrdenstva (16.15 h), Akatist požehnaní rodín (16.30 h), **svätá liturgia** s modlitbami za oslobodenie a uzdravenie (po liturgii požehnanie náboženských predmetov a exorcizovanie soli, vody) (17.00h)

Michalovce, bazilikaredepmotoristi.sk, 0902 275 145

16.07. **Svätá liturgia**, Moleben k sv. Gerardovi s uctením si relikvií prvého stupňa sv. Gerarda a požehnaním šatkou sv. Gerarda (18.00h)

25.07. Moleben k bl. Metodovi (09.00 a 17.20 h); **svätá liturgia** s modlitbami za uzdravenie (09.30 a 18.00h)

Klokočov, klokokovcrkat.sk, 0911 105 908

06.07. **Fatimská sobota:** ruženec (08.30 h), tretia hodinka + prednáška (09.00 h), **archijerejská svätá liturgia** (09.30h)

14.07. Nedeľa požehnaní rodín: **svätá liturgia** s požehnaním rodín (10.30h)

22.07. Adorácia, **svätá liturgia** s modlitbami k sv. Charbelovi za uzdravenie (18.00h)

03.08. **Fatimská sobota**

Litmanová, horazvir.sk, 0903 982 828

Každý deň: **svätá liturgia** (10.30h)

06.07. **Fatimská sobota:** modlitba večeradla (09.30 h), **svätá liturgia** (10.30h) + pomazanie chorých siedmimi kňazmi

03.08. **Fatimská sobota**

centrumsigord.sk, 0903 983 316 – 7

06.08. – 11.08. **Rodinný tábor – 1. turnus.** Pozývame rodiny prežiť týždeň na Sigorde v spoločenstve ďalších rodín.

13.08. – 18.08. **Rodinný tábor – 2. turnus**

19.09. – 22.09. **Kurz prípravy na manželstvo.** Príspevok na kurz je 100 eur za osobu.

27.09. – 29.09. **Kurz Rút.** Príspevok na kurz je 170 eur za manželský pár.

koinoniapo.sk,

f koinonia ján krstiteľ' prešov

Komunitný dom Záborské

Nedeľa a sviatky: **svätá liturgia** (09.30h) na Youtube

Štvrtok: **Večer chvál a modlitieb za uzdravenie** (18.00h) na Youtube

cenacolo.sk, cdv_slovakia@hotmail.com

Ruženec za závislých: pondelok (17.00h) v chráme sv. Petra a Pavla v Poprade; streda (18.00h) v budove kláštora Sancta Mária v Prešove; štvrtok (17.15h) v Chráme Božej múdrosti vo Svidníku

Klub Prešov: +421 907 197 990

romskamisja.sk, savore.sk, 0915 951 081

19.07. – 29.07. Centrum rómskej misie Savore Sigord: **Kurz PAVOL** – organizuje sr. Helena Torkošová

04.08. **Rómska púť Gaboltov** (14.00h)